

ÕPPEKAVA

PIHTLA LASTEAED

2018.a.

SISUKORD

1. PIHTLA LASTEAIJA LIIK JA ERIPÄRA.....	2
2. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ VISIOON, EESMÄRGID JA ÜLESANDED.....	3
3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS.....	4
3.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED	5
3.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.....	8
3.2.1. Dokumentatsioon.....	8
3.2.2. Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine.....	8
3.2.3. Päevakava.....	10
3.3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU.....	11
3.3.1. Õpikäsitus.....	12
3.3.2. Tegevuste lõimimine.....	12
3.4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE VALDKONNAD VANUSETI.....	12
• Mina ja keskkond	12
• Keel ja kõne	24
• Eesti keel kui teine keel.....	25
• Matemaatika.....	28
• Kunst.....	30
• Liikumine.....	35
• Muusika.....	41
• Mäng.....	43
4. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	44
4.1. KASVUMAPI KOOSTAMINE.....	47
4.2. LAPSE ARENGU HINDAMISE TABELID VANUSETI.....	47
5. ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.....	62
5.1. LOGOPEEDILINE TÖÖ LASTEAIAS.....	63
5.2. INIVIDUAALNE ARENDUSKAVA (IAK 1; 2).....	64
6. KOOSTÖÖ.....	69
6.1. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA.....	69
6.2. KOOSTÖÖ KOOLIGA JA TEISTE LASTEAEDADEGA.....	69
7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD.....	71
8. LISAD:	
Lisa 1 NÄDALAPLAANI VORMID.....	72
Lisa 2 NOOREMA RÜHMA KÜSITLUSLEHT LAPSEVANEMALE	74

1. PIHTLA LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA

Pihtla Lasteaed on munitsipaalõppeasutus, mis juhindub oma tegevuses haridusseadusest, kohaliku omavalitsuse korralduse seadusest, teistest lasteaia tööd puudutavatest seadustest, õigusaktidest ja põhimäärusest.

Pihtla Lasteaia asub Püha külas, Saaremaa maakonnas.

Pihtla lasteaed asub 4-klassi kooliga ühes majas ja kannab ametlikku nimetust Pihtla Kool.

2005. aasta kevadel otsustas Pihtla Vallavolikogu Sandla Lasteaia ja Pihtla Algkooli

ümberkorraldamise ja ühendamise. Alates 1. septembrist 2005.a. töötab kool ja lasteaed koos.

Lasteaias on kaks liitühikut: noorem rühm (kuni 2-4 a) ja vanem rühm (5-7 a).

Pihtla Lasteaias toimub õppe-kasvatustöö koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava alusel.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub **üldõpetuse alusel**. Õppe-kasvatustöös on võetud kasutusele parimad praktikad „Heast Algusest“ ja Montessori metoodikast. Lisaks pannakse rõhku õuesõppele.

Lasteaia rühmaruumid on jaotatud vastavalt võimalustele tegevuste keskusteks, kus laps saab oma võimete ning huvi kohaselt tegutseda. Õppetööd tegevuse keskustes planeerivad ja juhendavad õpetajad ning õpetaja-abi. Õppetöö käib väikestes 5-7 lapselistes gruppides. Arvestatakse lapse individuaalsust ja eripära, õppimine toimub suures osas läbi mängimise, ise tegutsemise. Planeeritud õppetegevus arutatakse lastega läbi igapäevaselt hommikuringis. Lastega koos lepitakse kokku rühma- ja õuereeglid, mille täitmist üksteiselt nõutakse. Rühmareeglid asuvad rühmatoa seinal. Lisaks tutvustatakse neid reegleid ka lapsevanematele koosolekul, rühma listis ja teadetetahvlil.

Pihtla Lasteaia eripäraks on:

- **lasteaed/kool asub metsa sees**, looduslikult kaunis kohas. Lastega käiakse jalutuskäikudel metsas, kus õpitakse tundma loodust erinevatel aastaegadel;
- **lasteaia/kooli** lähedal asub Soobiku Õpperada, mis võimaldab lastel õppida selgeks erinevaid taimekooslusi, kuulata loodushääli ja õppida looduses käitumist;
- **lasteaia/kooli** õues asub seiklusrada, kus lapsed õpivad ronimist ja tasakaalu hoidmist ning üksteisega arvestamist;
- **lasteaed/kool** on liitunud programmiga „ Kiusamisest vaba lasteaed ja kool“;
- **lasteaial** on koos kooliga ühine **logo ja ühine kodulehekülg internetis**;
- **lasteaed** on väike ja toimib nagu suur pere, lapsed ja õpetajad tunnevad ning toetavad üksteist. Hea on korraldada kogu lasteaiarahvast ühendavaid üritusi.
- **liitühik** kui lapse sotsiaalse arengu loomulik keskkond.
- lapse jaoks sujuv **üleminek lasteaiast kooli**.
- **hea koostöö** lasteaeda toetava kogukonnaga.

- lasteaias/koolis on loodud tingimused huvitegevuseks (robotika, sporditreenn, tants jm)

2. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ EESMÄRGID JA ÜLESANDED

Visioon:

1. Toetada laste vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut.
2. Aidata lapsel kujuneda iseseisvaks, mõtleavaks, otsustavaks ja tegutsevaks isiksuseks, kes tahab ja suudab tegutseda ning vastutada. Usub endasse, tegutseb loovalt käitub ja suhtleb eetilisel ning on avatud uue ja teistsuguse suhtes.
3. Pihlta Lasteaed annab tugeva alushariduse.
4. Pihlta Koolis väärtustatakse iga last, arvestades tema arengupotentsiaali.

Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk:

Lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Pihlta Lasteaia õppekava eesmärgid:

- *Kiusamisest vabaks lasteaed ja kool* programmi toel arendada laste empaatiavõimet ja toetada laste sotsiaalsete suhete arengut.
- Uurimuslik ja avastuslik õpe läbi looduse, mängude ning läbi lõimitud tegevuste.
- Laste igakülgne oskuste arendamine sujuvaks üleminekuks lasteaiast kooli.

Igale õppeaastale valitakse õa alguses pedagoogilisel koosolekul oma eesmärk.

Ülesanded:

- *Kiusamisest vabaks* projekti rakendamine igapäevases õppe- kasvatustöös.
- luua lapsele *arengut soodustav keskkond*, tagada turvatunne ja eduelamused ning toetada lapse loomulikku huvi hankida teadmisi ja saada kogemusi ümbritseva elu, looduse ja ühiskonna nähtuste kohta;
- soodustada lapse kasvamist *aktiivseks vastutus-, otsustus- ja valikuvõimeliseks*, oma otsusele ja tunnustatud käitumisnormidele vastavalt käituvaks ning vajadusel oma käitumist korrigeerivaks, teiste suhtes avatuks, teisi arvetavaks, tundlikuks ja koostöövalmiks inimeseks;
- toetada last ümbritseva *maailma mõistmisel ja tervikliku maailmatunnetuse* kujunemisel;
- teha *koostööd lastevanematega* lapse mitmekülgse, eakohase arengu toetamiseks;
- *toetada ja abistada vanemaid* õppe- ja kasvatusküsimuste lahendamisel, vajadusel nõustada neid.

Antud ülesandeid täidab lasteasutus õppe- ja kasvatusprotsessi kaudu. Ülesannete täitmiseks viib lasteasutus ellu õppe- ja kasvatusprotsessi. Õppe- ja kasvatusprotsess on eesmärgipäraselt korraldatud õppimine ja sellega seotud suunavate, nõustavate analüüsivate, ja kasvatuslike tegevuste korraldamine.

3.ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUS

3.1. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED:

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise põhimõtted:

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine;
- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde, eduelamuste tagamine;
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- väärtuskasvatuse väärtustamine;
- kodukoha looduse tundmine ja väärtustamine ;

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel rakendatakse põimituna üldõpetuse ja „Hea Alguse“ ning Montessori metoodika põhimõtteid.

2014/ 15 õa alustas *Kiusamisest vabaks lasteaed ja kool* programmi metoodikaga lasteaia vanem rühm.

2018/19 õa liitusid *Kiusamisest vabaks lasteaed ja kool* programmi metoodikaga lasteaia noorem rühm ja kool.

Arenguliselt sobiv õppekava põhineb teadmistel lapse arengust, arusaamisel, et lapsed kasvavad ja arenevad üldiste arenguastmete kaupa ja on samas ainulaadsed ja isikupärased. Arenguliselt sobivas õppekavas on laste huvidele, nende tunnetuslikule, sotsiaalsele ja emotsionaalsele küpsusele vastavad tegevused. Need hõlmavad laste loomulikku uudishimu, rahulolu saadud kogemustest ja soovi jagada teistega oma ideid.

Individualiseerimine tähendab seda, et päevaplaan sobib iga lapse tegevuse ja puhkuse vajadusega, rühmaruumi paigutus ja materjalid soodustavad iga lapse arengut, valitud tegevus on igale lapsele eakohaselt sobiv ning lapse kaasamise viis paneb teda tundma end edukana, kuid samas esitab väljakutse edasiminekaks. Kui tegevused on individualiseeritud, siis lapsed kasvavad ja arenevad vastavalt nende endi loomulikule tempole. Mõlemad lasteaia rühmaruumid on paigutatud praktilisuse printsiibil, mis võimaldab lapsel avastada ja mängida. Nooremas rühmas saab laps valida erinevaid tegevusi päeva jooksul jooksvalt.

Hommikuring on koht, kus kogu rühm saab päeva alustamiseks kokku: loetakse või laudakse hommiktervitust, loendatakse lapsi, räägitakse uudiseid, vaadeldakse ilma, vaadatakse kalendrit, räägitakse nädalateemast ja tegevuste valikuvõimalustest. Peale hommikuringi kogunetakse veel

lõunaringi. Lapsekeskne õpikeskkond tagab laste rõõmsameelse tegutsemise, mis on igakülgse arengu eelduseks. Lastega üheskoos arutatakse läbi **rühmareeglid ja õuereeglid**. Reeglite täitmist aitavad meeles pidada üksteisele meelde tuletades lapsed ise.

Nädal on jaotatud vastavalt kavandatud tegevustele, näiteks esmaspäev on kunstipäev, teisipäev keel ja kõne jne. (planeeritud tegevused on rühma tegevuskavas)

Tegevuste valik:

- kunst
- lauamäng
- ehitusmäng
- kirjaoskus
- raamatunurk
- kodumäng
- teadus
- kokkamine (vanemas rühmas)
- sensoorsed tegevused (nooremas rühmas)

Kunstitegevus julgustab lapsi arendama ja avastama oma loovust, arendab motoorikat ja intellektuaalseid oskusi. Kunstitegevuseks on laste kasutada erinevad kunstivahendid: värvipliatsid, rasvakriidid, õlipastellid, erinevad värvid, pintsliid, veetopsid, paberid, käärid, tekstiilitükid, looduslikud materjalid, tööstusjääd, švammid/korgid trükkimiseks, plastiliin, plastiliinialused, voolimispulgad, spaatlid, põlled jne. Kunsti tegevuses saab laps kasutada mitmekesiseid vahendeid ja materjale nii eelnevalt omandatud oskuste, kui loovuse alusel.

Lauamängus mängitakse erinevaid lauamänge, mis on asetatud lapse silmakõrgusele lahtistele riulitele, on alati hästi kättesaadavad. Lauamängude valik toetab õpitud ja neid vahetatakse pidevalt vastavalt teemale. Lauamängud õpetavad lapsi loendama, kokku sobitama, sorteerima, liigitama, lapsi omavahel vestlema ja mängima. Arenevad intellektuaalsed oskused, peenmotoorika, silma ja käe koordinatsioon, suhtlemisoskus jne. Lauamängud õpetavad järgima mängureegleid, kus on vaja oodata oma järjekorda ja vajadusel ka kaotamise oskust.

Ehitusmängus on erineva suurusega/kujuga, erinevatest materjalidest klotsid, autod, lennukid, laevad, väikesed loomade ja inimeste kujud. Traditsioonilistele ehitusklotsidele võib ehitamisel kasutada ka karpe, plastpudeleid, tualettpaberirulle jne. Ehitusmängudes areneb lapse mõtlemine, võrdlemisoskus, arvutamisoskus, loovus, keskendumisvõime, suhtlemisoskus, silma ja käe koordinatsioon jne.

Kirjaoskuse tegevuses on kasutusel erinevatest materjalidest tähed, numbrid, sõnad, šabloonid, liikumisaabitsad, tähepusled, pliatsid, paberid, tahvel, materjalid raamatu meisterdamiseks, töövihikud, töölehed jne. Lapsel on huvi korral võimalus päeva jooksul värvida töölehti ja kirjutada tähti.

Raamatud on asetatud rühmas vaiksesse kohta, kus lapsed saavad vaadata ja lugeda raamatuid. Ette lugeda võivad tublimad lapsed või õpetaja. Saab ise välja mõelda lugusid ja neid teistele jutustada. Raamatud on asetatud avatud riulitele nii, et lapsel tekiks huvi neid vaadata. Lapse huvi hoidmiseks ja käsitletava teema kinnistamiseks vahetatakse raamatuid tihti.

Kodumängus on kostüümid, peakatted, nukud, nukumööbel, juuksuri- ja poemäng, nõud, lauad, toolid, voodid ning muud vahendid laste rollimängude mängimiseks. Kodumängus saavad lapsed kasutada oma kogemusi, oskusi ja teadmisi kehastudes erinevatesse rollidesse.

Kokkamine annab võimaluse õppida teadust, matemaatilisi mõisteid, lugeda, kirjutada, proovida uusi maitseid/lõhnu, kaaluda ja sõeluda, süüa omavalmistatud toitu, katta lauda, õppida etiketti,

suhelda omavahel. Kokkamine annab hea võimaluse terviseõpetuse läbiviimiseks. Kokkamine toimub rühma toas ja vajadusel küpsetatakse köögis.

PROGRAMM „KIUSAMISEST VABA LASTEAED“

Alates 2007. aastast juhib Save the Children Denmark koostöös Taani kroonprintsessi Mary Fondiga lasteaedades ja algklassides ennetavat kiusamisvastast programmi „Kiusamisest vabaks“, milles keskendutakse 3-8 aastastele lastele. Eestis veab projekti MTÜ Lastekaitse Liit. Projekti koostööpartnerid on: Haridus- ja Teadusministeerium, Tallinna Ülikooli Kasvatusteaduste Instituudi eelkoolipedagoogika osakond, Tallinna Haridusamet. MTÜ Lastekaitse Liidu projekt „Kiusamisest vaba lasteaed“ alustas pilootprojektina 2010 aastal. Enamasti on kiusamisevastased tegevused suunatud koolidele, kuid parema, positiivsema ja sõbralikuma koolikeskkonna saavutamiseks on võimalik tegutseda juba varem lasteaias.

1. Projekti eesmärgid:

Tähtis on, et laste vahel tekiks üksteist arvestav ja kaasav kultuur. Lasteaias loodud head suhted laste vahel peaksid kanduma koolikeskkonda. Lasteaiast kooli minnes peaks lastel olema pagas, mille abil saada hakkama erinevate sotsiaalsete suhetega koolis. Projekt „Kiusamisest vaba lasteaed“ on Taani metoodikal põhinev. Sihtgrupiks on lapsed, lasteaiaõpetajad, lapsevanemad ja teised lapsele olulised inimesed. Nimetatud projekt on seotud 01.septembril 2008a. jõustunud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavaga. Seetõttu sobib väga hästi lasteaedadele. Kuna projekt lähtub lastest, siis oluline on see, et kiusamise puhul pole küsimus halbades lastes vaid halbades käitumismudelites.

„Kiusamisest vabaks!“ projekt keskendub kogu lasterühmale tervikuna.

Kuna projekt on laienenud ka koolidele, siis on projekt alates 2018 aastast üldnimetuseks „Kiusamisest vabaks!“

Projekt toetub järgmistele põhiväärtustele:

Sallivus – näha ja aktsepteerida kogu lasterühmas mitmekesisust ning kohelda üksteist võrdsena, mitmekesisuse mõistmine nii üksiku lapse kui rühma tugevdajana.

Austus – suhtuda jaatavalt ja hoolivalt rühma kõigisse lastesse, olla kõigi hea sõber, mitmekesisuse omaksvõtmine ning teiste erinevuste ja kommete austamine.

Hoolivus – näidata üles huvi, osavõtlikkust, muret ja abivalmidust kõigi laste vastu – nii endast nooremate kui omavanuste vastu.

Julgus – jääda endale kindlaks ja seada oma piirid; välja astuda, nähes lapsi teiste piire rikkumas; olla julge ja hea sõber, kes soovib ja on valmis tegutsema ebaõigluse vastu.

Väikeste lastega ei saa otseselt väärtushinnangutest rääkida, seepärast on välja töötatud sotsiaalsed käitumismudelid.

Selleks, et lastele edasi anda sotsiaalseid käitumismudeleid on välja töötatud kindel metoodika (kohver), mis sisaldab erinevaid vahendeid lastele ja õpetajale: väikesed karud kõikidele lastele ja üks suur karu õpetajale, teemakaardid, õpetaja käsiraamat, massaažiraamat, plakat, kleepsud ning nõuande voldik lapsevanematele.

Pihla Lasteaias liitus vanemrühm 2015 aastal. 2018. aastal liitusid noorem rühm ja kool.

Prorgammi metoodika näeb ette iganädalasi **karukoosolekuid**, kus räägitakse suhetest, tunnetest, inimeste erinevustest, eetikast, väärtustest ning lahatakse üheskoos erinevaid situatsioone. Laste koosolekutel on igal lapsel kaasas väike lilla- **Sõber Karu**, kes on lapsele mänguliseks usaldusisikuks.

- Pihtla Lasteaias toimuvad **karukoosolekud üks kord nädalas** kokkulepitud nädalapäeval hommikuringi ajal.
- Karukoosolekud **planeeritakse nädalaplani**, kokkuvõtted tehakse kas õppe- ja kasvatustöö päevikusse või eraldi kaustikusse.
- **Lastevanematega koostööna** tutvustatakse programmi lastevanemate koosolekutel. Lapsevanematel palutakse rääkida käsitletud teemadest **mõistekaartide** alusel ka kodus. Lapsevanemad võivad pakkuda **karukoosolekute teemasid**.

3.2. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

3.2.1. Dokumentatsioon:

Õppe- ja kasvatustöö korraldamisel lähtutakse:

- Koolieelse lasteasutuse seadusest;
- Lasteaia põhimäärusest;
- Alushariduse riiklikust õppekavast;
- Lasteaia õppekavast.

3.2.2. Õppe ja kasvatustegevuse planeerimine:

- Lasteasutus korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati.
- Lasteaia **õppeaasta** kestab 1. septembrist – 31. augustini.
- Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.
- Õppe- ja kasvatustegevust planeeritakse **aasta** ja **nädala** kaupa.

Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine rühma tasandil

Rühma aasta tegevuskava	<p>Õppeaasta alguses koostavad õpetajad rühma aasta tegevuskava vastavalt laste vanusele. Tegevuskava esitatakse elektrooniliselt kinnitamiseks direktorile 1.oktoobriks. Rühma tegevuskava salvestatakse elektroonilisele andmekandjale ja säilitatakse elektroonilise arhiivimaterjalina 5 aastat. Aasta tegevuskavast lähtuvalt toimub nädalaplaani koostamine.</p> <p><u>Aasta tegevuskava koostamine:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Tiitelleht; ● Sisukord; ● Laste nimekiri; ● Päevakava; ● Õppe- ja kasvatusprotsessi eesmärgid (üldeesmärgid, rühma aasta eesmärgid); ● Õppe- ja kasvatusgevuse korraldus (põhimõtted, keskused, dokumentatsioon, planeerimine (sh .koolivaheajad), tegevuste ajaline kestvus); ● Rühma iseloomustus ja töökorraldus (rühma eripära, keskuste töö korraldamine, aasta eesmärgiga seotud tegevus, planeeritavad õppekäigud, õpetamine läbi mängu, õuesõpe, koolieelikutes-töövihikud, aabits); ● Õppe- kasvatusgevuse sisu (õpikäsitus, tegevuste lõimumine, valdkonnad (valdkonna eesmärgid, oodatavad õpitulemused), vajadusel eesti keel kui teine keel); ● Lapse arengu hindamise põhimõtted ja lapse arengu hindamiste, arenguvestluste aasta plaan (tabel); ● Töö erivajadustega lastega ja logopeediline töö; ● Koostöö lastevanematega; ● Lisadena: Lapse arengu hindamine, üldoskuste areng, ühisüritused, nädalaplaani vorm, vajadusel individuaalne õppekava.
Nädalaplaan	<p>Pihtla Lasteaias on mõlemal rühmal oma nädalaplaani vorm, mille koostamisel on arvestatud alushariduse riikliku õppekava nõudeid. Nädalaplaan vormistatakse arvutis. Tegevused planeeritakse terveks nädalaks. Lapsel on kohustus läbida nädala jooksul kõik planeeritud tegevused. Muusikaõpetuses on kasutusel eraldi nädalaplaani vorm</p> <p><u>Nädalaplaani kirjutatakse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Nädala teema; ● Ajavahemik (nädal); ● Eesmärgid lähtuvalt ainevaldkondadest ja üldoskustest; ● Hommikuringi teema (vajadusel lõunaring); ● Toimuva õppetegevuse sisu; ● Kasutatavad tegevusliigid, mille kaudu õppimine toimub; ● Õueaeg (jalutuskäigud, loodusvaatlused, õuemängud, vahendid); ● Muu tegevus (sünnipäevad, peod, õppekäigud vm); ● Muusika- ja liikumistegevuse aeg; ● Kasutatud lastekirjandus sh. unejutud (autor, pealkiri, allikas, liik).
Õppe- ja kasvatus-töö päevik	<p>Õppe- ja kasvatus-töö päevik on koolielise lastasutuse õppekorralduse dokument, mille täitmine on kohustuslik. Päevik täidetakse korrektse käekirjaga kasutades ainult ühte värvi pastapliiatsit (sinine või must). Leheküljed nummerdatakse ja kinnitatakse direktori allkirjaga ning pitsatiga septembri alguses. Õpetajal on õigus päevikus kokkuvõttes hinnata vajadusel lapsi nimeliselt. Õppe- ja kasvatus-töö päevik on konfidentsiaalne dokument, mis on mõeldud kasutamiseks lapsega tegelevatele pedagoogidele ja lasteaia direktorile.</p> <p><u>Päevikusse kirjutatakse:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Õppe- ja kasvatus-töö eesmärgid, põhimõtted, kasutatav metoodika; ● Planeeritud õppe- ja kasvatus-töö valdkonnad, tegevusliigid, kestvus; ● Laste nimekiri, vanused, isikukood, perearsti nimi, millal laps la tuli/lahkus; ● Andmed vanemate kohta; ● Nädala teema, läbiviidud õppe- ja kasvatus-tegevused ainevaldkondadest lähtuvalt, õpetajate allkirjad; ● Märkuste lahtrisse tehakse päevade tegevustest kokkuvõtte lähtudes nädala

	<p>eesmärkidest (vt nädalaplaan) ja nädalas tehtud individuaalne töö lapsega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpetajad allkirjastatakse iga päeva tegevused.
Päevakava	<p>Õppe- ja kasvatustegevus lasteasutuses toetub rühma päevakavale, mis on esitatud rühma aasta tegevuskavas. Päevakava määrab laste eale vastava päevarütmi, une- ja ärkveloleku aja., kus vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, ruumi korrastamine, uni jne) laste vabategevused (mäng, loominguiline tegevus, liikumine jne) ning pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevus. Laste kasvades ja arenedes väheneb päevakavas igapäevatoimingutele kulutatav aeg ning suureneb pedagoogi poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevus.</p>

Õppe- ja kasvatustegevuste kestvus vanuseti

Kriteerium	2.-3.a.	3.-4.a	4.-5.a	5.-6.a.	6.-7.a
Õpetaja kavandatud tegevuse kestvus	10-15 min	15-20 min	20-25 min	25-30 min	30-35 min
Tegevuste kord nädalas kokku	Kuni 2t, 30min	Kuni 3t, 20 min	Kuni 5t	Kuni 7t, 30 min	Kuni 10t, 50 min
Tegevuste keskmine aeg päevas	10-30 min	30-40 min	40-50 min	50min- 1t, 30 min	1t, 45 min – 2t, 10 min

Planeerimine koolivaheaegadel

Vaheaja perioodid	Planeerimine
Sügis- ja kevadvaheaeg	<p>Nädalaplaan: „Mängude nädal“ planeerimine toimub mänguliselt, luua võimalused vabamänguks (tuua uusi vahendeid ja mängu), plaani kirja panna- <i>nädala eesmärgid, mängud, hommikuringid</i>. Vajadusel- <i>muud tegevused, individuaalne töö lapsega või vaatlused</i>.</p> <p>Õppe-kasvatustöö päevik: Päevikusse kanda kõik vaheaja kuupäevad, läbiviidud mängud/ tegevused. Nädala kokkuvõttesse kirja panna laste üldine kohalkäimine ja lühikokkuvõtte laste mänguvalikute, tegevuste, individuaalse töö või vaatluste kohta (oleneb sellest, kuidas nädalaplaan koostatud).</p> <p>Päevakava: õppetegevusteks planeeritud ajal on lastel võimalus valida mängulisi tegevusi.</p>
Jõulu- ja suvevaheaeg	<p>Nädalaplaan: Õppekasvatustöö planeerimine kevadel kestab 15. maini, nädalaplaanid vanematele pannakse üles kuni juuni alguseni. Jõulu- ja suve-perioodil (vastavalt üleriigilisele kooli jõulu- ja suvevaheajale) nädalaplaani vanematele üles panema ei pea. Hommikuringi jututeema ja tegevused kajastuvad päevikus.</p> <p>Õppe- ja kasvatustöö päevik: Päevikusse kanda kõik vaheaja kuupäevad. Vaheajal planeeritakse <i>hommikuring (päeva tutvustus)</i> ja <i>mõned mängulised tegevused või vahendid</i>. Nädalateemat, valdkondade eesmäärke ja õppetegevust keskustes planeerima ei pea. Nädala kokkuvõttesse kirja panna lühikokkuvõtte laste mängude, tegevuste valiku ja üldise kohalkäimise kohta. Päevik täidetakse vastavalt õppeaastale: algab 1- septembril ja lõpeb 31. augustil.</p> <p>Päevakava: Suveperioodil (olenevalt ilmast) mängitakse rohkem õues ja kasutatakse võimalust õue tuua ka tubaseid mängu/tegevusi (joonistamisvahendid, nukumängud, veemäng jne).</p>

Koolivaheaegadel ja suveperioodil, kui lasteaed on avatud, toimub laste tegevuse planeerimine teisiti. Vaheajad on kooli õppetöö vaheaegadega samal ajal.

Lapse arengu vaatluste, hindamiste, arenguevestluste aasta planeerimine

<i>Teema (mida teostate)</i>	<i>Ajavahemik (millal planeerite läbi viia)</i>	<i>Meetod</i>	<i>Kokkuvõtted - kus kajastuvad</i>
Näide: Lapse arengu hindamine ja arenguvestlused vanematega	koolieelikutega veebruar-märts 3-5 aastastega aprill-mai	Lapse arengu jälgimise mäng. Vaatluse dokumenteerimine	Lapse kasvumapp

3.2.3. Päevakava

Lasteaed on avatud 7.00-18.30

Päevakava	
7.00-8.30	Laste kogunemine, ettevalmistus hommikusöögiks
8.30-8.45	Hommikusöök
8.45-10.30	Planeeritud õppetegevused
10.30-11.45	Õues viibimine
12.00- 12.20	Lõunasöök
12.20- 13.00	Ettevalmistus lõunauinakuks
13.00- 15.00	Lõunauinak
15.15 – 15.30	Õhtuode
15.30-18.30	Vaba mäng, individuaalsed tegevused õpetaja juhendamisel, koju minek

Siinkohal toodud päevakava on orientiiriks rühma päevakava koostamisel, kuna ajaline struktuur sõltub laste vanusest ja muusika-, liikumis- ja rütmikategevuste aegadest. Rühma päevakava kajastub aasta tegevuskavas ja rühma teadetetahvil lastevanemate teavitamiseks.

Muusika-ja liikumistegevused nädalas

<i>Aeg</i>	<i>Nooremas rühmas</i>	<i>Aeg</i>	<i>Vanema rühma tegevus</i>	<i>Vastutav õpetaja</i>
Teisipäev	LIIKUMINE MUUSIKA	Teisipäev ja neljapäev	MUUSIKA	Muusikaõpetaja, rühmaõpetaja
Neljapäev	MUUSIKA	Reede	RÜTMIKA	Muusikaõpetaja
Reede	LIIKUMINE	Esmaspäeval saalis kolmapäeval õues	LIIKUMINE	Rühmaõpetajad, liikumisõpetaja
		Teisipäev	RATTAPÄEV	rühmaõpetajad

3.3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE SISU

3.3.1. Õpikäsitus:

- **Õppimine on** elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. **Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise jms kaudu.**
- **Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära:** võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jms. **Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad.**
- **Laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja** ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima
- Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:
 - 1) kavandada oma tegevust, teha valikuid;
 - 2) seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
 - 3) kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
 - 4) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
 - 5) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
 - 6) tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumistega.

3.3.2. Tegevuste lõimimine:

- kuulamine-kõnelemine
- võrdlemine-arvutamine
- lugemine-kirjutamine
- kujutavad tegevused
- muusikalised tegevused
- liikumistegevused

Tegevuste lõimimine võimaldab lapsest lähtuvat õpetamist (arendamist) ning kindlustab tema igakülgse arengu. Lõimitud tegevuste kaudu saab laps nädala jooksul uusi teadmisi ja oskusi. Lapsel tekivad seosed olemasolevate ja uute teadmiste ning oskuste vahel. Lõimimine võimaldab luua seoseid ka teemade vahel.

3.4. ÕPPE- JA KASVATUSTÖÖ VALDKONNAD VANUSETI MINA JA KESKKOND

2-3.a. õpisisu

3-4.a. õpisisu

4-5.a. õpisisu

5-6.a. õpisisu

6-7.a. õpisisu

Mina

-teab oma eesnime;

-tunneb end ära peeglis/fotol

-teab oma ees- ja perekonnanime

-teab oma sugu: poiss ja tüdruk -oskab võrrelda.

Oskab öelda oma nime, vanust, sugu.

-teab oma eesnimi, perekonnanime, ---teab omavanust, sugu (enda tutvustamine)

-oskab **enda tutvustada**;

-teab enda omadusi, huvisid, kohustusi ja õigusi.

Perekond ja sugulased, kodu

-teab oma perekonda, pereliikmeid

-tunneb lemmikloomi kodus

-teab pereliikmeid;

-teab pereliikmete kodused toimetusi;

-teab oma kodu.

-teab oma vanemate eesnime

-teab kodu asukohta (linnas või maal)

-teab pereliikmete koduseid töid

-teab pereliikmeid, pereliikmete koduseid tegevusi, kohustusi.;

-teab nimetada lähisugulasi (vanaema, vanaisa, onu, tädi)

-teab mõnda saare sõna ja, et elab saarel.

-teab pereliikmeid, peretraditsioone, reegleid;

-teab erinevaid peresid;

-teab vanavanemaid, onud-tädid, sugulased, sugupuu;

-teab inimese eluringi (sündimine, vananemine).

-teab oma kodu ja kodukohta (eramu, kortermaja, naabrid, aadress, riik, linn, tänav, maja number, telefon).

-teab mõnda saare sõna ja, et elab saarel.

Lasteaed

ja kool

-teab rühma nime, oma kohta rühmas (kapp, voodi, käterätik), rühma mängu-, magamis- ja söögikoht ning pesuruum ja WC;

-oskab **lasteaia territooriumil** lasterühmaga koos liikuda (käest hoidmine, teistega arvestamine), territooriumi vaadelda.

-suudab jälgida vanema rühma laste tegevusi ja liikumisi.

-teab rühmakaaslaste, õpetajate ja õpetaja-abi nimesi.

-oskab nimetada teisi rühmi lasteaias.

-oskab öelda lasteaia nime

-teab, ruume, töötajaid ja nende ülesandeid (kokk-teeb süüa jne).

- teab **lasteaia nime**, rühmade nimesid
- teab tegevusi/mänge lasteaias;
- nimetab lasteaia töötajaid ja nende tegevusi.
- teab **lasteaia asukohta ja nime**, lasteaia ameteid, töötajaid, rühmade nimesid, kodukorda, traditsioone;
- teab rühmareegleid.
- teab **kooli ja lasteaia** erinevusi;
- teab teisi koole, koolide külastused.

2-3.a. õpisisu

3-4.a. õpisisu

4-5.a. õpisisu

5-6.a. õpisisu

6-7.a. õpisisu

Ametid, elukutsed, tööd

- oskab enimtuntud elukutseid matkida;
- oskab lihtsamaid töövõtteid matkida;
- teab mänguasjade asukohta.
- oskab mänguasju oma kohale asetada ;
- oskab lihtsamaid töövõtteid (mängu-asjade koristamine, laua koristamine, põranda pühkimine).
- teab erinevaid elukutseid nimetada, nende tegevuse alusel (pagar küpsetab saia jne);
- teab enimtuntud elukutsete juurde kuuluvad töövahendid;
- mõistab mängu- või töökoha korrastamise vajalikkust.
- teab **elukutseid** (vanemate ametid, üldtuntud ametid, töövahendid, nende vajalikkus);
- oskab oma **mängu-või töökohta korrastada**;
- oskab oma isiklike esemete hoiukoha korrastada (riidekapp, sahtel, laud).
- teab oma pereliikmete **elukutseid**;
- oskab öelda tuntumaid elukutseid ja nende vajalikkust;
- oskab öelda kelleks laps ise soovib saada;
- teab töid rühmas, lasteaias ja kodus;
- teab raha otstarvet.
- mõistab oma esemete korrastamise vajalikkust.

Kodumaa, teised rahvused Eestis

- tunneb Eesti lippu, teab lipu värvusi.
- teab kodukoha tuntumaid asutusi;
- tunneb Eesti lippu.
- tunneb Eesti lippu ja hümn, EV Vabariigi aastapäev;
- teab eestlasi ja mõnd teist rahvust (soomlased, venelased vm).
- teab **riigi nime**, kus ta elab, Eesti rahvuslipp, -lill-, lind-, hümn;
- oskab nimetada mõnd teist rahvust : soomlased, venelased, lätlased jne).
- teab **rahvussümbolikat**: lipp, vapp, lind, lill, kala, kivim;
- teab mõnda teist rahvust ja keelt** (naaberrahvad- Läti, Soome, Rootsi, Venemaa);
- teab Saaremaa, Kuressaare, saarlane;
- tunneb **Eesti kaarti**, pealinn, teised Eesti linnad/paigad;
- teab linnapead, presidenti (nimi, tööülesanded).

Tähtpäevad, pühad ja kombed

- mõistab-sünnipäeva tähendust- tegevused sünnipäeval (kinkimine, õnne soovimine, sünnipäeva toidud, tordi söömine, küünlad jne);
- tutvub enimtuntud pühade ja rahvakommetega .
- teab rahvakombeid (jõulud, vastlad, kevadpühad jne).
- oskab nimetada Eesti rahvakalendri tähtpäevi: mardi- ja kadripäev, vastlapäev, jõulud jne) ja kombeid.
- oskab välja tuua ja kirjeldada **tähtpäevi** peres (kombed, traditsioonid);
- oskab kirjeldada **rahvakombeid** (vastlad, mardipäev, kadripäev, jõulud jne).
- teab **rahvatraditsioonidest- ja kommetest** (jõulud, kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jne), tähtpäevad (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jne), riiklikud pühad (riigi aastapäev, võidupüha);
- teab **pööripäevi** (aastaaegade algust tähistavad päevad);
- teab esivanemate uskumusi**: pühad puud, loomad, ravimtaimed, loodusvaimud, vesi ja allikad ning ilma ennustamine looduse ning rahvakalendri tähtpäevade järgi.

Väärtused, käitumis-reeglid

- mõistab viisakusväljendid **tere, head aega, aitäh, palun, palun andeks**;
- saab aru sõnast headus: õige ja vale käitumine;
- mõistab lihtsamaid kokkulepitud reegleid ja täidab neid .
- teab viisakusväljendid **tere** ja **head-aega**;
- tänamine abi eest;

- oskab väljendit *head isu* kasutada
- teab mida tähendab headus- õige ja vale;
- hoolivus;
- abivalmidus;
- ausus;
- reeglid.
- teab viisakusväljendid *tere* ja *head-aega*;
- oskab oma palvet viisakalt väljenda ja talle osutatud abi eest tänama;
- teab kuidas rääkimisel oma järjekorda oodata;
- saab aru headusest ja kurjusest (õige ja vale käitumine);
- julgus ja argus;
- ausus.
- teab **reeglid** (õige ja vale käitumine, rühmas, kodus jne);
- oskab **viisakusväljendid**; -
- saab aru hoolivast suhtumisest ümbritsevasse loodusesse.
- teab viisakusväljendid ja -reeglid
- mõistab mida tähendab ausus ja autus
- teab ja täidab käitumisreegleid (kodus, rühmas, avalikes kohtades- kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul jne);
- tunneb vastutust oma tegude eest;
- kasutab algatusvõimet, iseseisvus, alustatud tegevuse lõpule viimine;
- oskab oma seisukohta põhjendada ;
- oskab kaaslast kuulata.

Sõprus ja abivalmidus

- teab sõbraga mänguasjade vahetamisest ja jagamisest,
- oskab täiskasvanut abistada;
- oskab abi vajamisel sõbra poole pöörduda;
- mõistab rühmakaaslaste sõbralikust, heasoovlikkust, abivalmidust
- saab aru kes on sõbrad ja miks peab sõpra hoidma
- oskab täiskasvanut abistada;
- mõistab omapoolse abipakkumise vajalikkusest;
- oskab sõbrale kaasatundma;
- vajadusel suudab oma soovist loobuda
- oskab **sõpra** iseloomustada;
- oskab sõpra lohutada ja abistada, oskab ja julgeb abi küsida;
- tuleb toime **probleemide** lahendamiseks, andeks andmise ja leppimisega.
- saab aru sõprussuhtest ja selle tähendusest oskus ja püüdlikkus, sõbralikkus eakaaslaste ja täiskasvanute vastu;
- mõistab tülitsemist ja leppimist, konfliktide sõnalist lahendamist, õiglus;
- oskab abivajajat märgata;
- oskab enda positiivseid omadusi kirjeldada;
- oskab öelda komplimenti kaaslasele.

Suhtumine erinevustesse

- teab rühmakaaslaste nimesid;
- oskab haiget saanud sõpra lohutada
- oskab sõbraga mänguasju jagada ja vahetada;
- tuleb toime täiskasvanu abistamisega tema palvel.

- mõistab **inimeste erinevusi** (välimus, sugu, vanus, oskused, iseloom, perekond, päritolu);
- teab erinevad **rahvusi**, keeli, kombeid;
- teab ,et on **erivajadusega inimene, kes kasutab** abivahendeid: prillid, ratastool, vaegnägemine- valge kepp, vaegkuulmine-viipekeel, kuuldeaparaat jne);
- mõistab inimesi, kellel võivad olla erinevad huvid, arvamused ja uskumused;
- teab ,et on erinevad inimesed (rass, rahvused, keel, perekond, iseloom, puudega inimesed jne) sõbralik suhtumine kõikidesse;
- teab erinevad abivahendid (nt prillid, valge kepp, viipekeel, ratastool, kaldteed tänavatel) ja nende vajadus.

Ehitised

- teab kodumaja-maja osad, kes seal elavad;
- teab lasteaeda- maja osi, lapsi, teisi rühmi, õpetajad.
- oskab kirjeldada kodu, lasteaed;
- teab lasteaia lähiümbrust
- oskab kirjeldada kodumaja: korrusmaja, eramaja, aed, maja osad/otstarve, ruumid/sisustus;
- teab lasteaia õueala, mänguvahendid, paviljonid;
- tunneb oma kodukoha ümbrust.
- kirjeldab **kodumaja** (värv, millest tehtud, korrusmaja, eramaja, aed, maja osad/otstarve, ruumid/sisustus);
- kirjeldab **lasteaeda**, õueala ja mänguvahendid;
- kirjeldab Soobiku õpperada ja lasteaia ümbrust.
- teab vanaaja kodu/maja (loss, talu, sisustus, kõrvalhooned), erinevad kodud eri rahvastel (iglu, onn, püstkoda);
- teab ehitusmaterjale, ametid, ehitustööriistu;

- Põllutööd

Kodu-masinad

- tunneb ära kodus kasutatavad kodumasinad- ja elektroonika.
- teab kodus kasutatavad kodumasinad- ja elektroonika (ohutus, kasutamine, otstarve).
- teab **kodumasinad- ja elektroonika** (ohutus, kasutamine, elekter).
- teab kodumasinad ja -elektroonika otstarvet, (ohutus, kasutamine, elekter, põllutöö-masinad).

Jäätmed

-teab miks praht kogutakse prügikasti.
-teab prahi kogumisest prügikasti, jäätmete sorteerimisest (pudelid, paberid, toidujäätmed).
oskab **-prügi koristada**, sorteerida teab prügi taaskasutamisest (kodus, lasteaia, looduses).
-oskab **prügi** korjata, sorteerida(paber, plast, patareid, pudelid), taaskasutamine ja säästlik tarbimine (tarbetud ostud, raiskamine).

Tervise väärtusta-mine, eneseteenindamine

-teab käte pesemisest ja seebi kasutamine;
Tuleb toime -varrukate iseseisva ülestõmbamisega;
-oskab hoida pesemisel riided kuivana;
-teab käte pesu vajadust pärast tualettruumi kasutamist;
-oskab käsi kuivatada;
-oskab käterätti riputada nagisse;
-teab õiget lusikahoidu ja salvrätti kasutamist;
-oskab taldrikut õigesti kallutada
Oskab süüa rahulikus tempos;
-tuleb toime riietumisega täiskasvanu abiga;
-teab, et riided tuleb korralikult toolile asetada
-oskab abivajamisel täiskasvanu poole pöörduda;
-teab liikumise ja õues viibimise kasulikkust tervisele;
Oskab taskurätti õigesti kasutada.
-teab õiget lusikahoidu
-kahvliga söömise harjutamine;
-teab, et tuleb süüa rahulikus tempos;
teab kuidas pärast söömist salvrätti kasutada;
-määratud käte märkamine ja nende pesemine;
-teab, et varrukad tuleb pesemisel üles tõmmata;
-teab käte pesemise vajadusest pärast tualettruumi kasutamist;
-oskab tualettpaberit õigesti kasutada;
-teab köhimisel tuleb suu katta käega;
-suudab taldriku õigesti kallutada;
-oskab riietuda jälgides riietumise õiget järjekorda;
-tuleb toime riiete asetamisega korralikult toolile;
-julgeb abi vajamisel täiskasvanu poole pöörduda;
-saab aru liikumise ja õues viibimise kasulikkusest tervisele;
-eristab endale ja teistele kuuluvaid asju;
-mõistab emotsioone.
-teab **lauakombeid**: sirge kehaasend istumisel,
-Oskab õigete võtetega, rahulikus tempos süüa, salvrätti kasutamine ---oskab kasutada salvrätti, tänada või – tuleb toime omale lihtsamate toitude tõstmisega ja nõude ära viimisega p.;
-märkab määratud käsi ja peseb needi iseseisvalt;
-teab käte pesemisest peale tualettruumi kasutamist;
-oskab juukseid kammida;
-teab köhimisel tuleb suu katta käega;
-oskab **iseseisvalt riietuda jälgides õiget järjekorda ja asetust toolile** ;
-märkab sõpra ja täiskasvanut, --tuleb toime abipalumisega ;
-teab kuidas terve inimene välja näeb;
-teab tervisele kasulikke tegevusi (kehaline aktiivsus, uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted);
-teab mida saab ise teha oma tervise heaks;
-oskab oma emotsioone nimetada;
-oskab endale ja teistele kuuluvaid asju eristada, lubada teistele oma asju
-suudab teisi kaasata oma mängu;
-mõistab kokkulepitud rühmareegleid ja piiranguid.
-teab **lauakombed**, noa ja kahvliga söömine, rahulikus tempos söömine, sirge kehaasend istumisel, küünarnukke lauale toetama tänamine, palumine, omale ise toidu tõstmine ja nõude ära viimine;
-mõistab **hügieeni** tähtsust (pesemine, puhtus, pisikud);
-saab aru **päevakava** olulisusest (aktiivne tegutsemine, puhkus, söömine jne);
-mõistab **hea on olla terve** (sport, söömine, puhtus, haigused);
-oskab **riideid sirgelt asetada, vajadusel panna need kuivama**;
-**märkab enda ja teiste emotsioone**);
-tuleb toime **paelte sidumisel** jalatsitel (sõlm, lips).
-teab **lauakombeid**, noa ja kahvliga söömine, sirge kehaasend istumisel, küünarnukke lauale toetamata, rahulikus tempos söömine, tänamine, palumine, omale ise toidu tõstmine ja nõude ära viimine;

-teab **hügieenireeglid** ;

-oskab **enda järel töövahendeid koristada**, --märkab mahakukkunuid esemeid , koristab need ja asetab omale kohale ;

-oskab **paelu siduda** (sõlm, lips), nööpide / lukkude kinnipanemine;

-oskab **juukseid kammida** ja neid korras hoida;

-hoiab **oma riiete** ja isiklike esemete hoiukohad korras ;

-lõpetab oma ettevõtetud töö;

-oskab oma **tundeid kirjeldada** ja toime tulla tugevate emotsioonidega;

-**kuidas hoida enda ja teiste tervist**, ümbritsev keskkond või inimese käitumine võib mõjutada tervist (nt suitsetamine, sh passiivne, alkoholi tarvitamine, vägivald).

Hammaste tervis

-tunneb hambaharja ja hambapastat.

-teab suuhügieeni vajalikkust

-mõistab hammaste tervise eest hoolitsemist. Oskab puhastada hambaid, suud loputada.

-teab **hammaste tervise** jaoks vajalikke tegevusi (pesemine, toitumine, hambaarst, piimahambad, jäävhambad).

-oskab **hammaste hooldamise põhimõtted**: miks tekivad hambaaugud, miks piimahambad ära tulevad (sest nende asemele kasvavad jäävhambad).

Tervislik toitumine

- tunneb toiduained.
- teab tervisele kasulikke ja mitte kasulikke toiduained (mida süüa ja mida vähem süüa).
- teab toiduained** (tervisele kasulikud ja kahjulikud, soolane, mage, magus, kibe);
- teab Eesti rahvustoite- kama, hapu- kapsad, rukkileib
- teab mis on mahetoit,
- oskab taldrikureegli põhimõtet jälgida (milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve);
- teab millest valmistatakse lihtsamad toidud/toiduained (leib, puder, juust, jogurt jne);
- oskab täiskasvanuga koos lihtsamaid tervislikke toite valmistada (salatid, tiksuupisted jne);
- teab Eesti rahvustoite (kama, rukkileib, hapukapsad jne).
- teab, mis on mahetoit, kuidas saadakse

Nimkeha tundmine

- teab kus asuvad pea, käed, jalad, silmad, suu, nina, kõrvad.
- tunneb ja nimetab kehaosasid.
- teab kus on silmad, kõrvad, nina (milleks neid kasutame, kuidas tajume maailma, kui neid kasutada ei saa).
- nimetab **kehaosi**, tähtsamad **siseelundid** (nimetused, ülesanded, mis juhtub toiduga kõhus, miks on vaja süüa ja puhata jne).
- oskab nimetada kehaosi;
- teab siseelundeid (südame, aju, kopsude ülesanne, toidu teekond, vereringe, kuidas neid hoida tervena);
- saab aru lapse sünnist- ,poisid, tüdrukud
- mõistab eluringi .

Ohutus ja turvalisus

- saab aru ohtlikest esemetest: käärid, nuga, tuli, tikud, pliit, palavad toidud jne.
- teab ohtlike tegevusi (toolil püsti seismine, kapi peale ronimine, jooksmine toas jne).
- saab aru kus on ohtlikud kohad rühmaruumis/toas/õues (trepid, aknad, ukсед, liumägi, kiiged), esemed (teravad, kuumad esemed) ja ained/taimed (mürgised);
- oskab õnnetuse korral täiskasvanu poole pöörduda.
- oskab jälgida **ohtlike kohti, esemed, ained, tegevused** (toas, õues, trepid, rõdu, aknad, kuum toit ja vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised, talvel jääle minek, mängimine ohtlikes kohtades-tänaval, liivakarjääris, ehitisel, ujumine täiskasvanu järelevalveta, rattasõit kiivrita);
- teab kuidas **õnnetuse korral abi otsida** (täiskasvanult, 112, ametid);
- teab miks ei tohi võõrastega kaasa minna.
- teab **ümbritsevatest ohtudest ja õnnetustest** (toas, õues, liikluses, ohtlikud kohad, esemed, ained, vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, eksimine linnas/maal, teadvuseta või raskelt vigastada saanud kaaslane, võõraga kaasa minemine jne);
- teab **hädaabi numbrit 112** (helistamisel 112 oma nime ja aadressi ütlemine);
- oskab **tegutseda ohuolukordades** (kutsuda appi täiskasvanu, helistada 112);
- oskab lihtsamad **esmaabi võtted**.

Kodukoha loomad

- tunneb ära koduloomad (koer, kass, lammas, lehm, hobune ja nende pojad), -----teab välimust, kehaosi, iseloomulikke tunnuseid;
- tunneb ära metsloomad - (jänes, karu) välimus, kehaosad, liikumine;
- oskab loodushääli kuulata (loomade häälotsused).
- teab koduloomi-koer, kass, lehm ja nende pojad (kutsikas, kassipoeg, vasikas);
- oskab loodushääli kuulata;
- teab metsloomi-orav, jänes, karu, rebane; välimus, kehaosad, iseloomulikud tunnused (pikad kõrvad, pikk saba vm), nende elupaigad (koobas, urg, pesa)

- nimetab **koduloomi**: loomade elupaigad talus (tall, laut), mõiste „koduloom“;
- teab **koduloomade häälotsusi** (kuulamine, matkimine);
- nimetab **metsloomi**: siil, orav, jänes, karu, hiir (välimus, kehaosad, iseloomulikud tunnused, elupaigad, eluviisid, karvavahetus, talveuni, toidutagavarade kogumine), mõiste „metsloom“.
- teab koduloomi**: mõiste „kariloom“ (miks peetakse koduloomi, inimeste töö loomade eest hoolitsemisel);
- teab **metsloomi**: hunt, rebane, mutt -ei ela Saaremaal (elupaik, eluviis, välimus, kiskjad, loomade elu erinevatel aastaegadel);
- teab lemmikloomi**: lemmiklooma eest hoolitsemine ja tähtsus inimesele (loomaarst, loomade varjupaik).
- oskab nimetada metsloomi** – metssiga (sarnasus, erinevus koduseaga), põder, metskits. Loomade valmistumine talveks, erinevad talveune paigad, loomade rahvapärased nimetused. Mõiste „kiskja“, loomade jäljed talvel;
- oskab nimetada koduloomi ja nende poegi**.

Kodukoha linnud

- tunneb ära tuvi, pardi, kuke, kana – linnu välimus ja tegutsemine (lendab, nokib, kõnnib, häälitseb, ujub);

-suudab loodushääli kuulata (lindude häälitused).
-teab tuvi, tihast: võrdleb neid suuruse, värvuse järgi;
-teab lindude käitumisest, toitumine, häälitsemine;
-teab linnu kehaosi;
-teab kodulinde: kana, kukk, tibu- välimus, toit, eluviis;
-suudab loodushääli kuulata - linnulaul.
-teab ränd- ja paigalinde: part, kurg, kuldnokk, kajakas (linnu kehaosad, eluviisid, iseloomulikud tunnused, rändamise erinevad viisid-parv, rivi, kolmnurk);
-teab kodulindude elupaika;
-teab **lindudest talvel:** tihane, leevike, vares (võrdlus),
lindude toidulaud: seemned, rasv, tangud, ei tohi panna soolast toitu ja vett;
-oskab **loodushääli** kuulata.
-saab aru mõistest „**rändlind**“: kurg, pääsuke, kuldnokk (välimus, pesitsuskoht, ränne);
-teab **suitsupääsukest** – Eesti rahvuslind (välimus, eluviisid);
-teab kodulinde: kalkun (iseloomulikud tunnused);
-oskab **loodushääli** kuulata ja võrrelda paigalindu ja rändlindu .
-oskab paigalinde välimuse järgi võrrelda – vares, leevike, varblane, sinikael part. Hääle eristamine. Mõiste „kevadekuulutaja“;
-nimetab rändlind – kurg, pääsuke, ööbik, lõoke. Lindude tegevus aastaringselt, kasulikkus, linnupesa ehitamine, materjal;
-teab kotkast – lindude kuningas;
-loskab linde liigitada – kodulind, veelind, paigalind, rändlind.
Kalad, roomajad , selgrootud
-tunneb ära kala, konna – välimus, iseloomulikud tunnused.

-tunneb kalu – lest, kilu (välimus, elupaik);
-teab konna (välimus, elupaik).

-teab **kalu:** kilu, räim, neile iseloomulikud tunnused (uimed, soomused, saba), merekalade võrdlus akvaariumikaladega;
-teab **kahepaikseid:** konn, tigu - eluviis, iseloomulikud tunnused, elupaik.

-teab **kala:** lest (eluviis, välimus, elupaik);
-teab **konna:** kärnkonn (eluviis, välimus, elupaik);
-teab **vihmaussi, sisalikku** (eluviis, välimus, elupaik).

-nimetab kalu– mere, järve- ja akvaariumikalad, kalade toiduks kasutamine;
-nimetab madusid – rästik, nastik (ussikuningas Eesti mütoloogias);

Putukad

-tunneb ära liblika, lepatriinu – välimus, iseloomulikud tunnused.
-tunneb sääske, lepatriinut, liblikat – iseloomulikud tunnused.
-teab **putukaid:** sipelgas, mesilane, kärbes (eluviisid, iseloomulikud tunnused)
-teab kiiil, sipelgat, (kuklane-looduskaitse all olev liik), mesilane, liblikate erinevad liigid : kapsaliblikas, koerliblikas.
Putukate –teab putukatele iseloomulikke tunnuseid ja elupaiku.

-nimetab putukaid – rohutirts, kärbes, kiil, herilane;
-tunneb ämblikku – ristämblik, ämblikuvõrk (ämblik on loom)
Taimed ja seemned

-tunneb ära loodusest ja pildilt puu, lille ja seene;
-lumikelluke, sinilill jt. – värvus, kuju.
-tunneb seemi: puravik, kärbseseen (seene osad- kübar, jalg);
-tunneb taime maapealseid osi – vars, leht, õis;
-tunneb kevadlilli: lumikelluke, sinilill, võilill jt;
-teab taimede kasvukohti (aed, mets).
-teab **seeni**: puravik, kukeseen, kärbseseen (seene osad, kuju, kasvukoht, korjamine- noa kasutamine, söödavad/mürgised seemned);
-teab **metsamarju**: metsmaasikas, mustikas jt;
-teab **sügislilli**: saialill, lõvilõug;
Teab **kevadlilli**: lumikelluke, märtsikelluke, sinilill, võilill, krookus (osad, värvus, kuju).
-nimetab **sügislilli**: saialill, lõvilõug, aster (taime osad- õis, vars, leht, juur, lillede otstarve- kinkimine, ruumi, aia kaunistamine);
-nimetab seemi: puravik, kukeseen, riisikad, kärbseseen ja mõisted: söögi- ja mürgiseened;
-nimetab metsamarju: metsmaasikas, mustikas, pohl (välimus, otstarve inimesele/loomadele);
-oskab nimetada teravilju : nisu, selle töötlemine (manna, jahu, tang) ning toiduks tarvitamine (kook, sai, puder, makaron, küpsis). Teravilja töötlemisega seotud elukutsed (mõlder, pagar, kombainer);
-oskab nimetada kevadlilli: lumikelluke, märtsikelluke, ülane, sinilill, võilill, krookus, nurmenukk, nartsiss, tulp (lille osad, värvus, kuju, lõhn);
-oskab nimetada ravimtaimi: nurmenukk, pärnaõied, ka
-teab viljade valmimisest;
-nimetab teravilju – rukis, nisu, oder, kaer. Teraviljade toiduks kasutamine, viljakoristus praegu ja vanasti;
-nimetab lilli ja nende seemned;
-nimetab niidutaimi – ristikhein;
-veekogude taimed – varsakabi, vesiroos, hundinui;
-nimetab lõunamaa taimi ja vilju – kaktus, palm, banaan, riis, apelsin, mandariin;
-nimetab metsamarju – pohl, metsmaasikas, mustikas, jõhvikas;
–tunneb mürgitaimed meie lasteaia õuel –lumimari, jugapuu, Sabiina kadakas;
-nimetab seemi– pilvik, riisikas ja nende paljunemine;
-nimetab ravimtaimi – raudrohi, kummel, kibuvits;
-teab maitsetaimi – till, petersell. –teab kuidas tervislikult toituda ja tervishoid;
- tunneb sootaimi (Soobikus)

Puud ja elukooslused

-tunneb ära vahtrapuu -puul on lehed, roheline;
-tunneb ära kuusel on okkad, roheline, leidmine loodusest ja pildilt.
-mets: pildil ja looduses äratundmine; -vahtrapuu (mõiste: lehtpuu) lehe kuju ja värvus, võrdlus kuusega (mõiste: okaspuu);
-oskab nimetada **lehtpuuid**: vaher, kask, pihlakas, põõsad, (pungad, lehtede värvumine ja langemine, raagus puu);
-oskab nimetada **okaspuid**: kuusk, mänd (okaste asetus, pikkus, värvus, käbid);
-võrdleb leht- ja okaspuud talvel;
-võrdleb **metsa ja niitu** (erinevused, mis seal kasvavad).
- soo maastik, taimed
-teab **lehtpuuid**: pärn, tamm, pihlakas (puu osad –tüvi, võra, oksad, viljad, puude tähtsus (loodusele, kasutamine), mõiste „hiiepuu“;
-teab **okaspuid**: kadakas (põõsas);
-teab erinevaid **elukooslusi**: mets, põld, aed, niit (mis seal kasvab, kes seal elavad, erinevused).
- teab sood ja sootaimi,
tunneb Soobiku õpperada

-nimetab leht- ja okaspuude vilju;

-nimetab elukooslusi – mets, niit, veekogu, soo, põld.

Puu- ja köögiviljad

-teab mõnda puu- ja köögivilja.

-oskab maitse järgi ära tunda ja eristada porgandi, kartuli, kapsa, kurgi, tomati, õuna, piri, ploomi (kuju, värvus, maitse).

-tunneb mõnda **puu- ja köögivilja**: hernes, kõrvits, kaalikas, peet, sibul, peet, pirn, ploom (nimetus, kuju, värvus, maitse, toiduks tarvitamine).

-teab puu- ja köögivilju : nimetused, iseloomulikud tunnused (värvus, kuju, maitse, tarvitamisviis), sh. toitumine ja tervishoid, mõiste „viljapuu“.

-tunneb ära ja eristab puu-ja köögivilju

Lõuna- ja põhjamaa loomad, linnud

-tunneb mõnda lõuna- ja põhjamaa looma.

-tunneb mõnda lõuna- ja põhjamaa looma.

-teab **kaelkirjakut, elevanti** - iseloomulikud tunnused, kaitseväärvus, toit, elupaigad **põhjapõtra, jääkaru**

-iseloomulikud tunnused, toit, elupaik, kaitseväärvus.

-nimetab põhja- ja lõunamaaloomi- hüljes, lõvi, tiiger, kaamel, ahv. Välimus, elupaik, eluviis, kohastumine loodusega.

Tööd looduses

-matkib täiskasvanu eeskujul lihtsamate tööde tegemist sügisel- pühkimine, riisumine, okste koristamine;

-matkib lindude toitmist (talvel);

-matkib lihtsamate tubaste tööde tegemist (taimede kastmine).

-teab täiskasvanu abistamisest sügistöödel (lehtede riisumine).

-teab täiskasvanu abistamisest talviste tööde tegemisel (lindude toimine, lume koristamine);

-teab täiskasvanu abistamisest kevadtööde tegemisel (seemnete külvamine).

-oskab täiskasvanuid abistada **sügistööde** tegemisel (lehtede riisumine);

-oskab täiskasvanuid abistada **talviste tööde** tegemisel (lume koristamine);

-oskab täiskasvanuid abistada **kevadtööde** tegemisel (seemnete külvamine, taimede istutamine);

-teab **toataimede ja peenrataimede** eest hoolitsemisest (kastmine, rohimine).

-teab **sügistöödest**: saagi koristamine, lehtede riisumine, hoidiste tegemine;

-teab talvistest töödest: lume koristamine, lindude toidulaua eest hoolitsemine, abi metsloomadele;

-teab kevadistest töödest sodi koristamine, maa harimine, seemnete külvamine, taimede istutamine;

-teab suvistest töödest: rohimine, kastmine, muru niitmine, heinategu;

-teab miks ja kuidas **toataimede** eest hoolitseda aastaringelt.

-teab esivanemate aastaringseid töid – talutööd, meeste, naiste ja laste tööd. Tööriistade tutvustamine;

-oskab tööd loodusnurgas – taimede puhastamine, kastmine, akvaariumikalade toimine.

Muutumine looduses, ilmastik

-tunneb ära erinevad ilmastikunähtused. Kirjeldab neid : vihma sajab, päike paistab, tuul puhub, taevas on pilved;

-mida teevad päike ja vihm: päike valgustab ja annab sooja, vihm kastab taimi;

-püüab ilmastikunähtusi matkida liigutuste ja häälega;

-teab vett, lund, jääd: vaatlus, omaduste kirjeldamine.

-tuleb toime aastaegade kirjeldamisega- sügis (vihm, pilved, tuul, vähe päikest, külm);

talv (külm, lumi, ilmastikule sobiv riietus);

-teab „et lumi ja jää muutuvad sulades veeks;

-tuleb toime aastaegade kirjeldamisega – kevad (päike paistab soojemalt, lume sulamine, ilmastikule sobiv riietus);

– suvi (soe, päike paistab, tuul on soo, sobiv riietus);

-teab taimede, loomade, lindude ja inimeste seoseid ilmastiku muutustega (lehed värvuvad / langevad, loomade talveuni, lindude ränne, riietus);

-saab aru öö ja päev (erinevus, tegevused).

-teab **4 aastaega**, nende vaheldumine, ilma iseloomulikud tunnused (külm, pilves, sajab lund, rahet, tuuline);

-teab **lund**- sulatatud lumevee võrdlus joogiveega, miks ei tohi lund ja jääd talvel süüa.

-oskab nimetada **aastaagu**: nende iseloomulikud tunnused ja tegevused;

-tutvub **kuude nimetustega** erinevatel aastaegadel;

-teab päevaosi: öö, päev, hommik, õhtu, mõiste „keskpäev“ (tegevused päevarežiimis).

-nimetab aastaegade järgnevust – vaheldumise seos ilmastikuga, ilmavaatluse kalendri täitmine, ilma kirjeldamine;

-teab kuude rahvapäraseid nimetusi;

-teab aastat ja aastaagu.

Valguse, soojuse, vee ja õhu tähtsus

- teab vastandmõisteid: pime-valge; soe- külm, päev- öö jne

- teab **soojuse, valguse** vajalikkus inimestele, taimedele, loomadele.
- saab aru **õhu vajalikkusest** inimesele, taimedele, loomadele. Esemed, mille kasutamiseks on vajalik õhk (jalgratta- ja autokumm, ujumisrõngas, õhupall);
- tunneb veekogusid** jõgi, järv, meri ning elu nendes;
- teab mõisted „**udu**“ ja „**härmatis**“;
- teab **soojuse ja valguse vajalikkust** inimeste, loomade ja taimede kasvamiseks.
- nimetab erinevate temperatuuriga elupaiku** – loomad ja taimed erinevatel maadel;
- nimetab veekogude erinevusi**;
- teab õhu vajalikkust** inimesele, taimele, loomale;
- teab planeeti Maa, suur täht Päike ja Maa kaaslane Kuu.**

Maavarad

- tunneb mõnda maavara: liiv, kivi, muld .
- oskab leida lähiümbrusest kive, liiva, mulda, savi , neid kirjeldada.
- teab lähiümbruse **maavarade** erinevused: savi, liiv, muld (omadused, kasutamine, katsed, meisterdused).
- oskab nimetada **kivide, liiva , mulla** iseloomulikke tunnuseid, vajalikkust, kohad kust neid leida võib, kasutamine.
- teab ja tunneb ära turba , pakkivi, põlevkivi.**

Loodushoid

ja taaskasutus

- teab prahi prügikasti viskamise vajalikkusest (täiskasvanu eeskujul).
- leiab ja tunneb ära loodusesse mittekuuluvat prahi (toob selle kokkulepitud kogumiskohta), -----saab aru miks ei tohi prahiti maha visata.
- oskab **rahulikult käituda** lindude/ loomade/ putukate läheduses (ära kiusa, austa nende elu ja tegemisi);
- saab aru **puhtuse hoidmisest**: prahi prügikasti viskamine, prügi teekond prügimäele, miks ei tohi prügi maha visata ega metsa jätta, kuhu panen prügi, kui prügikasti ei ole.
- oskab loodusvarasid säästlikult kasutada.
- teab säästlik kasutamisest** – vesi, elekter, maavarad.
- oskab prügi sorteerida**;
- teab inimtegevuse positiivseid ja negatiivseid mõjusid loodusele.--loodusega seotud elukutsed:** metsavaht, meremees, põllumees, looduskaitaja- töö sisu, vajalikkus.

Tehismaailm

tunneb-**puidust ja plastmassist** valmistatud esemeid.

- tunneb **vanaaegseid ja tänapäevaseid esemed**, võrdlemine, kasutamine;
- inimeste loodud esemed, mis kahjustavad loodust (autode heitgaasid, põlev plastmass, materjalid, mis ei kõdune jne).
- teab taaskasutuse põhimõtted** – plastik- ja klaastaara, paber.

Liiklus

- oskab nimetada ja võrrelda mõnda sõidukit
- oskab ohutult liigelda **lasteaia territooriumil** : ohtlike situatsioonide vältimise õpetamine (majanurga tagant ootamatu väljatormamine, jalgrattaga sõitmise reeglid lasteaias);
- oskab ohutult liigelda väljaspool** lasteaia territooriumit, lasteaia lähiümbruses- ;
- teab mõnda mõistet liikluses tunneb- **helkurit, jalgratturi kiivrit, helkurvesti, turvatooli, turvavööd** ;
- teab erinevaid **sõidukeid**: sõiduauto, veoauto, töömasinad, buss, rong, jalgratas, mootorratas, lennuk, laev;
- teab **1 liiklusmärki** , valgusfoor;
- liiklemine** : tegevuste nimetamine liikluses (jalakäija käib, juht juhib, sõiduk sõidab, peatub, pöörab, annab teed), laps käib kõnniteel täiskasvanu lähedal ja ületab sõiduteed käest kinni hoides, liiklustegevuste matkimine, mäng liiklusvaibal;
- kuulab **liiklusteemalisi jutte** ja pildivaatlused;
- (kasutusel liiklusteemalised raamatud ja pildid jm)
- osaleb **õppekäigul lasteaia territooriumil** : ohtlike situatsioonide vältimise õpetamine (majanurga tagant ootamatu väljatormamine) -teab **jalgrattaga sõitmise reegleid lasteaias**,
- osaleb õppekäigul väljaspool** lasteaia territooriumit, lasteaia lähiümbruses- mõisted: kõnnitee, sõidutee, jalakäija, sõiduk, ülekäigurada, liiklusmärk, oma koha hoidmine paaris kolonnid jalutamisel;
- teab **helkurit, jalgratturi kiivrit, helkurvesti, turvatooli turvavööd**, (mõisted ja miks neid on vaja);
- sõidukid**: sõiduauto, ametisõidukid, töömasinad, buss, rong, jalgratas, mootorratas, lennuk, laev, paat (õhusõidukid, veesõidukid, sõidukite otstarve); ralliauto.
- teab 2 liiklusmärki**
- oskab liigelda** : tegevuste nimetamine liikluses (jalakäija käib, juht juhib, sõiduk sõidab, peatub, pöörab, annab teed), laps käib kõnniteel täiskasvanu lähedal ja ületab sõiduteed käest kinni hoides, liiklustegevuste matkimine, mäng liiklusvaibal;
- tunneb **paremat ja vasakut poolt** ;
- liiklemine erinevates ilmastikutingimustes**:

oskab-**liiklusteemalisi jutte** kuulata ja liikluspildi vaatlus.

-**osaleb õppekäigul väljaspool** lasteaia territooriumit, lasteaia lähiümbruses- mõisted: kõnnitee, sõidutee, jalakäija, sõiduk, ülekäigurada, liiklusmärk, oma koha hoidmine paariskolonnis jalutamisel;

-**lasteaia territooriumi kaardistamine** (kõnnitee, mänguväljakud, puud, põõsad);

-**jalgrattaga sõitmise reeglid lasteaias**- liiklusmärkide kasutamine;

-tunneb **helkuri, jalgratturi kiivri, helkurvesti, turvatooli, turvavöö** (mõisted ja miks neid on vaja), katsed minikiivri ja munaga, helkuriga;

-teab **politsei** töödest

Tunneb erinevaid **-sõidukeid**: alarmsõidukid, sõiduauto, ametisõidukid, töömasinad, buss, rong, jalgratas, mootorratas, lennuk, laev, paat (maismaasõidukid, õhusõidukid, veesõidukid, sõidukite otstarve);

-teab 3 **liiklusmärki**, valgusfoor;

-**oskab liigelda**: tegevuste nimetamine liikluses, tee ületamine ülekäigurajal, laps käib täiskasvanu lähedal, liiklustegevuste matkimine, mäng liiklusvaibal;

-teab **parem ja vasak poolt**;

-osaleb **liiklemises erinevates ilmastikutingimustes**: valges ja pimedas, libedaga, vihmaga, uduse ilmaga;

-**liiklus maal ja linnas**;

-**liiklusteemaliste juttude** kuulamine/arutlemine/õige ja vale käitumine ja liikluspildi vaatlus.

-**osaleb õppekäigul väljaspool** lasteaia territooriumit, lasteaia lähiümbruses- mõisted: kõnnitee, sõidutee, jalakäija, sõiduk, ülekäigurada, liiklusmärk, oma koha hoidmine paariskolonnis jalutamisel;

-lasteaeda ümbritseva **liikluskeskkonna kaardistamine** koos lastega (kõnnitee, sõidutee, ülekäigukohad);

-teab **jalgrattaga sõitmise reeglid lasteaias**- liiklusmärkide kasutamine;

-**liikluseeskiri**, autokool, juhiloa (miks neid on vaja, seaduskuulekus liikluses);

-teab politsei tööd (korrahoidja);

-tunneb ja teab kuidas kasutatakse **helkurit, jalgratturi kiivrit, helkurvesti, turvatooli, turvavööd**;

-teab **politsei tööst**,

-tunneb erinevaid **sõidukeid**: alarmsõidukid, sõiduauto, ametisõidukid, töömasinad, buss, rong, jalgratas, mootorratas, lennuk, laev, paat (maismaasõidukid, õhusõidukid, veesõidukid, sõidukite otstarve);

-**teab kuidas ühistranspordi** käituda;

-tunneb 4 **liiklusmärki**, valgusfoor;

-**oskab liigelda**: läbi mängu sõiduk, liiklusmärgid, jalakäija ületab teed, politsei;

-tunneb **parem ja vasak poolt**;

teab-**liiklemisest erinevates ilmastikutingimustes**: valges ja pimedas, libedaga, vihmaga, uduse ilmaga;

-teab ohtudest **liikluses maal ja linnas**;

-kuulab **liiklusteemalisi jutte** kuulamine/arutlemine/õige ja vale käitumine ja liikluspildi vaatlus;

-teab **liiklusõnnetuste** tekkimise põhjuseid ja selle võimalikke tagajärgi

KEEL JA KÕNE

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Suhtle- mine</i>	<p>1.kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -kuulab ja jälgib täiskasvanu kõnet; - kasutab viisakusväljendeid <i>tere, palun, aitäh, head aega</i>; - väljendab oma soove ja vajadusi sõnadega; - jutustab olupildi järgi abistavate küsimuste abil; <p>2.kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -vastab vajaduse korral rohkem kui kahe lausungiga; -hääletugevuse eristamine ja kasutamine teatamine, küsimine, palve jm.; -mängib kaasa hingamis- ja puhumismänge; - vastab küsimusele <i>kelle oma</i> vähemalt 2-3 sõnaga; <p>3. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -kasutab kõnes 2-3 sõnalisi lauseid; -teeb kaasa sõrmemänge ja loeb õpetajaga kaasa liisusalme; -teab peast 2-3-realist luuletust; -suudab meelde jätta ja täita kaheosalisi käsklusi; -teeb kaasa kõne rütmi- ja intonatsioonharjutusi. 	<p>1. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuulab ja mõistab täiskasvanu kõnet; - väljendab sõnadega oma emotsioone ja vajadusi; - mängib kaasa kõne-, hingamis- ja puhumismänge; - reguleerib oma hääle tugevust (vali-vaikne). <p>2. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -jutustab tuttavat muinasjuttu pildiseeria ja toetavate küsimuste abil; -teab peast lihtsamaid luuletusi ja sõnamänge; -vastab küsimusele <i>kui vana sa oled</i> täislausega; -teeb kaasa kõne tempo- ja rütmi- harjutusi. <p>3. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -jutustab lihtsat ja tuntud jutukest toetavate küsimuste abil; -moodustab iseseisvalt lauseid olupildi abil; -loeb luuletust erinevas rütmis ja erineva intonatsiooniga; -teab peast luuletusi ja liisusalme; -suudab meelde jätta ja täita kaheosalisi käsklusi; 	<p>1.kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> - reguleerib kõne kiirust ja hääle tugevust; -kasutab kõnes viisakusväljendeid; -teeb kaasa diktsiooniharjutusi; -jutustab pildiseeria järgi (2-3 lausega); -oskab peast lugeda liisusalme ja lühiluuletusi (kuni neli rida). <p>2. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -jutustab kogetud sündmusest 3-5 lausega; -teab peast liisusalme ja luuletusi (neljarealsed); -oskab lauseid laiendada täiskasvanu suunavate küsimuste abil; - kirjeldab iseseisvalt olupilti 2-3 lausega; -esitab tunnetuslikke küsimusi (n. <i>miks ta nii tegi, kuidas teha</i>) ja oskab neile vastata. <p>3. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -suudab välja mõelda täiskasvanu abil jutukesele uue alguse või lõpu; -kasutab kõnes, lavastustes ja rollimängudes erinevat intonatsiooni ja hääletugevust; -mõistab kuulnud lühiteksti sisu; - jutustab iseseisvalt tuttavat muinasjuttu. 	<p>1.kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab koostada temaatilist jutukest; -harjutab kiirkõnet; - jätkab täiskasvanu poolt alustatud jutukest. <p>2. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -teab peast lühikesi luuletusi ja suudab neid kaaslastele esitada; -teeb kaasa intonatsiooni- ja rütmiharjutusi; -püsib jutustamisel teemas; -suudab kaasa minna teiste algatatud teemaga. <p>3. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -mõistab nalja; -lavastab muinasjutte; -teab peast luuletusi ja liisusalme; -oskab kõnega suunata kaaslaste tegevust ja sellele hinnangut anda. 	<p>1. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -jutustab olupildi järgi; -jutustab kuulnud lühijutu sisu; -suudab pähe õppida luuletusi; -harjutab kõne rütmi ja erinevat intonatsiooni. <p>2. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -annab edasi ettelõetud jutukese sisu; -kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi; -oskab laiendada teksti täiskasvanu suunamisel. <p>3. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> - kasutamine dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (nt. veenmine); -teab peast luuletusi ja suudab neid kaaslastele esitada; - tuletab iseseisvalt tekstis puuduva info; -suudab jutustada kogetud sündmustest.
<i>Gram- matika</i>	<p>1. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> - vastab nimega küsimusele <i>kes</i>; - vastab küsimusele <i>mida teeb</i>; - vastab küsimusele <i>kus</i>.; - kasutab lihtsamaid omadus- ja arvsõnu (n. kaks kollast palli). <p>2. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -ühendab nimisõnu määr sõnadega 	<p>1. kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> - kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtminevikku; -kasutab lauses sidesõnu <i>ja, aga</i>; - eristab ainsuse ja mitmuse vorme (laps mängib, lapsed mängivad); -esitab <i>kas</i> küsimusi. 	<p>1.kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -moodustab liitsõnu 2 pildi abil (kelk+mägi, õun+puu); - kasutab kõnes õigesti tegusõnade lihtminevikuvormi (n. sõitis, laulsid); - kasutab kõnes omadussõnade ainsuse- ja mitmusevorme. 	<p>1.kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -oskab moodustada nimisõna mitmusevormi; - kasutab kõnes õigeid omadussõnade ainsuse- ja mitmusevorme; -moodustab liitsõnu 2 pildi abil (kelk+mägi, õun+puu); 	<p>1.kvartal</p> <ul style="list-style-type: none"> -kasutab kõnes erinevates käänetes ainsuse- ja mitmusevorme; -märkab kõnes grammatilisi vigu; -tunneb ära ja oskab nimetada liitsõna; -kasutab kõnes liitlauseid. <p>2. kvartal</p>

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
	<p><i>siin ja seal</i>; - ühendab verbe määrsõnadega <i>siin ja seal</i>; -moodustab nimisõnade ainsuse- ja mitmusevorme ; -kasutab kõnes isikulist asesõna <i>mina</i>.</p> <p>3. kvartal - kasutab tegusõna käskivat kõneviisi; - kasutab kõnes ma- ja da-tegevusnime (nt. hakkame mängima, ei taha mängida); - kasutab kõnes omadussõnu esemete kirjeldamisel; - kasutab kõnes lihtmineviku lihtsamaid vorme (nt. tuli, oli, tegi, läks).</p>	<p>2. kvartal -vastab õigesti küsimusele <i>mida teeb</i> tegevuspiltide ja tegevuste ettenäitamise abil; - vastab õigesti küsimusele <i>kuidas</i>; -kasutab kõnes õigesti ainsuse osastavat käänet; - kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vormi (nt. sõitis, laulsid).</p> <p>3. kvartal - kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vormi (nt. hüppas); - vastab küsimustele <i>kellega, millega</i>; -vastab küsimustele <i>kellele, millele</i>; - kasutab kõnes koondlauseid.</p>	<p>2- kvartal -kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid; - kasutab lauses õigesti mitmuse osastavat käänet (nt. rebaseid); - kasutab lauses omadussõnade võrdlusastmeid (nt. ilus-ilusam); - kasutab kõnes mitmuses nimisõnade käänevorme (nt. ilusate<u>l</u> lilled<u>e</u>l).</p> <p>3. kvartal - moodustab lauseid kasutades sidesõnu (ja, aga...); - kasutab kõnes tingivat kõneviisi (nt. mängiksin); -kasutab kõnes õigeid käändelõppe (ilusale lilled<u>e</u>, karud söövad<u>l</u>).</p>	<p>-kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid nimisõnu.</p> <p>2. kvartal -moodustab koondlause lihtlausete sidumise teel; -kasutab kõnes mitmuses nimisõnade käänevorme; - märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes.</p> <p>3. kvartal -kasutab kõnes põim- ja täiendlauseid; -kasutab kõnes saavat ja rajavat käände vormi; - kasutab kõnes umbisikulist kõneviisi. -kasutab täismineviku vorme (olen joonistanud, pestud).</p>	<p>-kasutab kõnes umbisikulist tegumoodi; - kasutab kõnes põimlauseid. -kasutab kõnes õigesti mitmuse osastavat käändet (nt. <i>linde, konni</i> jne.).</p> <p>3. kvartal -moodustab kõnes õigesti sisseütleva käände erinevad lõpuvariante (nt. <i>laulusse e. Laulu</i>); -moodustab kõnes õigesti laadivahelduslikke sõnu (nt. <i>sigasead, tigu-teo jne.</i>); -kasutab täismineviku vorme (olen joonistanud, pestud).</p>

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Sõna- vara</i>	<p>1. kvartal -teab lihtsamaid üldmõisteid (nt. riided, mänguasjad, toidunõud, tööriistad); - nimetab pildil kujutatud tegevusi; -nimetab õigesti oma ja kaaslaste sugu; -oskab lauseid laiendada abistavate küsimuste abil.</p> <p>2. kvartal -teab kohamõisteid <i>peal, all, üleval</i> ja "<i>kõrval</i>"; -teab kohamõisteid <i>sees, välja sees, ja taga</i>; -kasutab kõnes üldmõisteid <i>lind, loom</i>; -kasutab kõnes värvust ja suurust tähistavaid omadussõnu..</p> <p>3. kvartal -nimetab lihtsamaid antonüüme (vastandsõnad): <i>kinni- lahti, üleval-all, sees- väljas</i>; -kasutab kõnes tegusõnu tuttavate tegevuste väljendamiseks; -kasutab kõnes üldnimetusi <i>lapsed, riided, mänguasjad, tööriistad</i> jm.; - eristab häälikuliselt sarnaste sõnade tähendusi.</p>	<p>1. kvartal - nimetab ümbritsevaid esemeid õigete nimetustega; -teab oma ees- ja perenime; - kirjeldab esemete osasid;</p> <p>2. kvartal - koostab lihtsamaid liitsõnu; -täidab lihtsamaid korraldusi (Pane sisse!, Pane peale!, Pane alla!); - kirjeldab pildil olevaid esemeid omadussõnade abil; -teab üld- ja liiginimetusi (nt. kuusk, kask- puud; tui, kajakas- linnud);</p> <p>3. kvartal - kasutab kõnes määrsõnu <i>peal, all, otsas, taga, kõrval</i> jne.; -mängib mõistmismänge (õige/vale) tuttava muinasjutu põhjal (nt. kakukesele tuli vastu tüger); -kasutab kõnes loodusega seotud mõisteid.</p>	<p>1.kvartal - kasutab kõnes üld- ja liiginimesid (kuusk, kask- puu); -teab mõiste <i>sõna</i> tähendus; -oskab nimetada lihtsamaid antonüüme (vastandsõna).</p> <p>2. kvartal -kirjeldab esemeid üksikosade nimetamise kaudu; - esitab küsimusi olupildi või kuulnud jutu kohta; -nimetab vastandsõnu.</p> <p>3. kvartal -kasutab kõnes iseloomuomadusi ja hinnanguid väljendavaid omadussõnu (nt. <i>arg, kaval, igav</i> jne); -oskab moodustada lihtsamaid liitsõnu.</p>	<p>1.kvartal -kasutab kõnes aega väljendavaid määrsõnu - eile, täna, homme; - kasutab kõnes kirjeldavaid omadussõnu.</p> <p>2. kvartal - esitab lühikest dialoogi õigelt valitud intonatsiooniga; -mõistab sõna tähenduse muutumist hääliku asendamisel.</p> <p>3. kvartal -nimetab lihtsamaid sünonüüme (samatähenduslikud sõnad) ja antonüüme (vastandsõnad); -kasutab kõnes sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt. sõidab- sõidutab);</p>	<p>1.kvartal -oskab nimetada vastandsõnu (antonüümid); -koostab üksikutest sõnadest lauseid; -tunneb ära pildile sobiva lause.</p> <p>2. kvartal -kasutab kõnes õigesti samatüvelisi sõnu (sõnamängud); -kasutab kõnes lihtsamaid sünonüüme; -oskab kuulnud lühiteksti iseseisvalt ümberjutustada.</p> <p>3. kvartal -kasutab kõnes üldnimetusi (nt. <i>sõidukid, kehaosad</i>); -oskab analoogi alusel sõnu liita ja tuletada; -kasutab kõnes aja- ja ruumisuheteid väljendavaid mõisteid (nt. <i>vahel, kohal, hiljem, pärast</i>).</p>
<i>Hääl- damine</i>	<p>1. kvartal -hääldab õigesti enamuse häälikuid (erandid r, s, k, õ, ü), osaleb häälikumängudes;</p> <p>2. kvartal -tunneb ära õpetaja poolt rõhutatult häälitud sõna (pildi abil);</p> <p>3. kvartal - eristab häälikuliselt sarnaste</p>	<p>1. kvartal -lihtsamate konsonantühendite (-nt, -lt, -mp) õige hääldamine. sõnu;</p> <p>2. kvartal -mängib kaasa erinevaid sõnamänge.</p> <p>3. kvartal -hääldab õigesti 2-3 silbiliste sõnade välteid ja silbistruktuure;</p>	<p>1.kvartal -hääldab õigesti kõiki häälikuid;</p> <p>2. kvartal - hääldab õigesti lihtsamaid võõrsõnu (nt. taburet, banaan, diivan); - hääldab õigesti 3-4 silbilisi sõnu.</p> <p>3. kvartal -hääldab õigesti tuttava tähendusega sõnu.</p>	<p>1.kvartal -hääldab õigesti tuttava tähendusega sõnu;</p> <p>2. kvartal -hääldab õigesti lihtsamaid võõrsõnu; -teeb kaasa kõne rütmiharjutusi.</p> <p>3. kvartal -hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.</p>	<p>1.kvartal -tutvub vältevaheldusega sõnadega (peo-peole, tuul-tuule, kukk-kuke);</p> <p>2. kvartal -kordab järele tähenduselt võõraid sõnu.</p> <p>3. kvartal -hääldab õigesti võõrhäälikuid tuttavates sõnades.</p>

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
	sõnade tähendusi;				

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
Kirjalik kõne	<p>1 kvartal -vaatab koos täiskasvanuga piliraamatuid;</p> <p>2. kvartal -osutab raamatupildile ja kommenteerib;</p> <p>3. kvartal - kuulab sisult ja keelelt eakohast teksti; -eristab häälikuliselt sarnaseid sõnu; -eristab objekte osutades pildile.</p>	<p>1. kvartal -koostab küsimusi raamatu illustratsiooni abil; -arvab ära õpetaja poolt häälitud sõnad pildi või eseme toel.</p> <p>2. kvartal -tunneb ära hääliku häälikute reas täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi;</p> <p>3. kvartal - matkib lugemist ja kirjutamist; - nimetab üksikuid häälikuid;</p>	<p>1.kvartal -tunneb ära täiskasvanu poolt häälitud sõna; -nimetab täishäälikuga algavas sõnas esimese hääliku; -eristab täiskasvanu poolt häälitud häälikureas kindlaks määratud hääliku;</p> <p>2. kvartal -nimetab täiskasvanu poolt häälitud sõnas ülipika hääliku; - määrab õigesti sõna sees asuva hääliku;</p> <p>3. kvartal -tunneb ära tekstis üksikuid trükitähti; -kirjutab trükitähtedega üksikuid sõnu (nt. oma nimi).</p>	<p>1.kvartal -teab mõistet <i>sõna</i>; -sobitab kokku sõna ja pildi; -teab mõistet <i>lause</i>; -moodustab pildi abil lauseid; -teab mõisteid <i>häälik</i> ja <i>täht</i>; -häälib häälikuid sõna alguses ja lõpus; -teeb kaasa kirjajarjutusi (I, L, T, E, H, A, Ä, V);</p> <p>2. kvartal -häälib sõnu, määrab sõnas hääliku asukoha; -eristab sarnase kirjapildiga ja erineva tähendusega sõnu nt. seep-sepp, karu-taru, kool-rool (foneemikuulamine); -häälib häälikuid sõnade sees; -muudab hääliku pikkusi sõnas (sõnadega mängimine); -teeb kaasa kirjajarjutusi (M, N, K, J, D, P, R).</p> <p>3. kvartal - leiab visuaalselt tekstist tuttavaid tähti; -eristab lühikesi ja ülipikki täishäälikuid; - määrab sõnas kuulamise abil kõigi häälikute õige asukoha; -ühendab hääliku ja õige tähekuju; -teeb kaasa kirjajarjutusi (U, Ü, O, Ö, S, G, B);</p>	<p>1.kvartal - häälib iseseisvalt lühemaid sõnu; - määrab hääliku asukoha häälikuühendita sõnas; -teab mõisteteid <i>häälik</i>, <i>täht</i>, <i>sõna</i>, <i>lause</i>; -nimetab täishäälikuid; - leiab sõnades täishäälikuühendi ja kaashäälikuühendi; - eristab ja kirjutab tähti I, L, T, H; - eristab ja kirjutab tähti E, V, A, Ä;</p> <p>2. kvartal -nimetab kaashäälikuid; -oskab siduda täishäälikuühendi kaashäälikuga; -eristab sõnas lühikest ja pikka häälikut; -nimetab sulghäälikuid (nõrgad ja tugevad sulghäälikud); -moodustab tähtedest (laob) 1-2 silbilisi sõnu; - kirjutab ja loeb 1-2 silbilisi sõnu; -moodustab silpidest sõnu; - eristab ja kirjutab tähti M, N, K, T, P, R.</p> <p>3. kvartal - eristab ja kirjutab tähti B, U, Ü, J, O, Ö, S; -moodustab tähtedest (laob), kirjutab ja loeb 2-4 silbilisi sõnu; -ühendab loetud sõna ja pildi; -teab mõisteid <i>lause</i>, <i>suur algustäht</i>, <i>punkt</i>; -ühendab loetud lause (kuni 3 sõna) ja pildi; -nimetab tekstist täishäälikuid ja kaashäälikuid; -tutvub kirjavahemärkidega ! ja ?; -eristab sõnas pikka ja ülipikka häälikut;</p>

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
Laste- kirjan- dus					
Eesti keel kui teine keel	Kuulamine; Kõnelemine, Hääldamine; Sõnavara.	<p>-mina - nimi, minu keha, tervitamine, tutvumine, tänamine/ palumine, küsimine: mida ma oskan teha, mida me mängime, mida mulle meeldib teha;</p> <p>-minu pere – pereliikmed, sõbrad, lemmikloom, hommikusöök;</p> <p>-minu kodu – maja, tuba, kodused asjad;</p> <p>-minu päev – ärkamine, pesemine, söömine, tegevused;</p> <p>-tähtpäevad- pühad, sünnipäev, traditsioonid;</p> <p>-elu minu ümber- riided, mänguasjad, sport, loomad, linnud, aeg, tähed, numbrid, sõidukid, tänav, ametid.</p> <p>-mõistab eestikeelset kõnet õpitud sõnavara piires;</p> <p>-eristab kuulnud eestikeelses tekstis tuttavaid sõnu ja väljendeid;</p> <p>-hääldab häälikuid õigesti;</p> <p>-saab aru õpetaja korraldustest ja reageerib adekvaatselt;</p> <p>-saab aru lihtsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires;</p> <p>-oskab eristada tähti, tunneb ära mõned eestikeelsed täissõnad, oskab kirjutada oma nime eesti keeles;</p> <p>-räägib õpitud sõnavara piires, kasutab kõnes lihtlauseid ja sobivaid viisakusväljendeid;</p> <p>-<i>teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu.</i></p>			

MATEMAATIKA

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
<i>Värvused</i>	-oskab leida ja nimetada põhivärvusi (punane, kollane, sinine)	-oskab leida ja nimetada põhivärvusi; -oskab leida ja nimetada segatud värvusi (oranž, lilla, must, pruun jt); -oskab leida samasuguse eseme värvuse järgi	-oskab nimetada kõiki õpitud värvusi ja suudab leida neid ümbruskonnast; -suudab eristada värvitoone: hele, tume.	-oskab nimetada kõiki värvusi ja eristada värvitoone: hele, tume.	-oskab nimetada kõiki värvusi ja eristada värvitoone: hele, tume.
<i>Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine</i>	- oskab loendada 1-3ni; - saab aru mõistest üks ja palju; - oskab sorteerida esemeid värvide järgi; - oskab sorteerida suuruse järgi (suur-väike, pikk-lühike); - oskab sorteerida kuju järgi; - saab hakkama ühesuguste piltide ja esemete sorteerimisega	- oskab loendada 1- 5ni - saab hakkama hulga moodustamisega loendamise teel; - tuleb toime võrdsete hulkade koostamisega paaride moodustamise teel (üks-ühesesse vastavusse seadmise, sama palju, ühepalju ehk võrdselt); - oskab leida hulka mitte sobiva eseme ; - oskab vastata küsimusele „mitu on?“ (saab aru arvu mõistest) - oskab leida samasuguseid esemeid vormi ja värvi järgi	- suudab loendada 1- 10 ni; - suudab anda vajaliku arvu esemeid (1-10) - oskab küsimusele Mitu ladusid? vastata; - suudab hulkade loendamisel vastata küsimusele Mitu on?; - oskab leida ühiste tunnustega esemete hulga (õunad, porgandid); - oskab nimetada esemete 2 ühist tunnust - oskab nimetada esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka; - suudab esemeid sorteerida sarnasuse alusel; - suudab esemeid võrrelda sõnade rohkem kui, vähem kui, niisama palju abil; - saab aru mõistest “paar“, oskab paare moodustada kindla tunnuse järgi;	-tunneb numbrimärke 1- 12 - saab aru arvu ja numbri vastavusest - suudab arve võrrelda mõistete on väiksem kui; on suurem kui abil; - saab hakkama hulkade võrdsustamisega ühe äravõtmise ja juurdepanemise teel; - oskab esemete hulki võrrelda sõnade rohkem, vähem, niisama palju abil.	-oskab kirjutada numbreid 1-12; - oskab määrata arvu asukoha arvujadas mõistete eelneb, järgneb, vahel; - oskab kasutada esemete arvu kirjeldamisel sõnu üks, mõni, kõik; - mõistab seoseid ühe, kahe, kolme võrra väiksem, suurem; - teab sõnade pluss ja miinus tähendust - oskab kasutada tehtemärke (+, -,=); - oskab kasutada võrratusemärke (>, <, =) - oskab liita ja lahutada 12 piires; - suudab koostada matemaatilise jutukese etteantud hulga järgi.

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a. õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
<i>Suurused ja mõõtmine</i>	- teab mõisteid suur- väike.	- teab mõisted pikk- lühike, lai- kitsas; - oskab suuruse järgi sorteerida (pikad, lühikesed, laiad ja kitsad); - saab hakkama sarnasuste leidmisega (üks oluline sarnasus).	- oskab järjestada esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse järgi: väike-suur-veel suurem; suur-väike-veel väiksem; lühike-pikk-veel pikem; lai-kitsas-veel kitsam; kõrge-madal-veel madalam, kerge- raskem veel raskem. - suudab laduda erineva pikkusega pulki kasvavas ja kahanevas järjekorras.	- saab hakkama kahe eseme järjestuse määramisega „on suurem kui, on väiksem kui”; „on pikem kui, on lühem kui”; „on kõrgem kui, on madalam kui”; „on laiem kui, on kitsam kui”; „on paksem kui, on õhem kui“; - oskab kahte eset võrrelda ühise tunnuse alusel; - oskab jaotada esemete hulka kolme erineva tunnuse alusel - oskab pulga, nõõri, sammude abil mõõta esemete pikkust, kaugust	-oskab määrata eseme asukoha järgarvude esimene, teine, viimane, eelviimane abil; - oskab küsimusele Mitmes? vastata; - suudab moodustada hulki kasvavas ja kahanevas järjekorras; - tuleb toime pikkuse, laiuse, kõrguse mõõtmisega, mida väljendatakse arvu abil või kokkulepitud mõõduga (pulk, nõõr, samm); - oskab kasutada pikkusmõõte (cm, m, km), massimõõte (gr, kg) ja mahumõõte (l) mängudes; - tutvub rahaühikutega (euro, sent).
<i>Geo-meetri-lised kujundid</i>	-tunneb ära ringi ja nelinurga; - teab mõisteid kandiline ja ümmargune; - oskab leida sarnaseid kujundeid peale-, kõrvuti-, või sisseasetamise teel (ring ringile, ruut ruudule jne).	- tunneb ära kolmnurga, nelinurga, ringi ja oskab neid omavahel võrrelda; - suudab luua osadest terviku (kujunditest pilt, ehitus)	- tunneb ära kolmnurga, nelinurga (nurkade loendamine), ringi ja oskab neid omavahel võrrelda; - suudab leida kujundeid ümbruskonnast (kell ring jne).	-oskab eristada ruutu ja ristkülikut; -oskab sarnasuse põhimõttel geomeetrisi kujundeid rühmitada ring, ruut, kolmnurk, ristkülik; - oskab moodustada geomeetristest kujunditest pildi; - oskab laduda geomeetristest kujunditest mustri; -oskab kõrttest/pulkadest moodustada ruudu, kolmnurga, (kõrte arvu võrdlemine).	-tunneb ruumilisi kujundeid kera, risttahukas (kuup), püramiid; -oskab ruumilisi kujundeid võrrelda tasapinnaliste kujunditega (ring, ruut, ristkülik, kolmnurk); - suudab kujundeid rühmitada ja leida neid ümbruskonnast; -oskab rühmitada geomeetrisi kujundeid mitme tunnuse järgi ; -oskab konstrueerida näidise/skeemi järgi; -tutvub kujundi osadeks jaotamisega; -tutvub kuubi pinnalaotusega (näidise vaatlemine); - suudab leida erinevate kujundite ja esemete hulgast ümarkehasid ja tahukaid ning nende omadusi kirjeldada.
<i>Orienteerumine ajas</i>	- teab mõisted päev ja öö.	- eristab mõisteid päev ja öö (teab mõisteid hommik ja õhtu); - oskab kirjeldada aastaegade tunnuseid abistava materjali toel;	- teab mõisted hommik-päev-õhtu-öö; - teab mõisteid eile-täna-homme ja oskab seostada neid laste tegevusega. - oskab nimetada 4 aastaaga	- oskab nimetada nädalapäevade nimetused; - teab mõisted kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe; - oskab kasutada mõisteid eile, täna, homme (küsimustele mida	- teab mõisteid varem-hiljem, noorem- vanem; - oskab kella järgi määrata aega täistundides, pool- ;veerand-ja kolmveerand tundides - suudab kellaega tajuda

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
			abistava materjali toel.	millal tegin ? Mida tegin? vastamine.) - teab mõisteid hommik, päev, õhtu, öö - oskab nimetada 4 aastaaega ja neid omavahel võrrelda	päevakava koostamisel; - oskab järjestada ööpäeva osad (hommik, päev, õhtu, öö) - teab ajaühikuid sekund, minut, ööpäev, nädal, kuu, aasta; - oskab ajaühikuid järjestada (nädalapäevad, kuud, aastaajad)
<i>Orien- teeru-mine ruumis</i>	- teab mõisted all, peal, ees, taga, kõrval; - oskab ruumis liikuda õpetaja suuniste järgi; - oskab kasutada õpitud mõisteid toas ja õues;	- teab mõisteid (minu) ees ja taga; - teab mõisted ülal ja all. - oskab orienteeruda ruumis olevate esemete/kohtade järgi.	- oskab ümbritsevate esemete asukohta määrata enda suhtes (mõisted ees-tagasi; edasi-tagasi); -orienteerumine ruumis liikumist suunavate käskluste järgi.	- oskab esemete asukohta kirjeldada teiste esemete suhtes: mõisted all-peal; keskel-äärel, kohal (laud); paremal-vasakul; - oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes; - oskab orienteeruda ruumis, õues liikumist suunavate käskluste järgi.	-oskab orienteeruda tasapinnal (mängunupu asukoht); -suudab orienteeruda ruudulisel paberil (mustrite/figuuride moodustamine).

KUNST

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
<i>Vaatle-mine, vestlu-sed</i>	-tunneb ära ja nimetab ümbritsevast keskkonnast tuttavaid esemeid ja värvusi; -oskab rääkida, mida joonistas.	-leiab ja nimetab ümbritsevast keskkonnast tuttavaid esemeid ja värvusi; -oskab vaadeldes võrrelda erinevaid suurusi; -lõpetab alustatud töö.	-oskab vaadelda ümbritsevat keskkonda ja näha detaile; -oskab võrrelda värvust ja suurust. -oskab võrrelda oma tööd teise lapse tööga; -oskab näha ühistööd kui tervikut ja leiab oma osa selles; -lõpetab alustatud töö.	-oskab vaadelda ümbritsevat keskkonda ja näha detaile; -oskab vaadeldes võrrelda esemeid ja nähtusi; -oskab võrrelda oma tööd teise lapse tööga; -oskab näha ühistööd kui tervikut ja leiab oma osa selles; -lõpetab alustatud töö.	-oskab vaadelda ümbritsevat keskkonda ja näha detaile; -oskab võrrelda esemeid ja nähtusi vaatluse teel; -oskab võrrelda oma tööd teise lapse tööga; -oskab näha ühistööd kui tervikut ja leiab oma osa selles; -lõpetab alustatud töö.
<i>Kujun-damine</i>	-valmistab -väljendab tundeid läbi kunstitegevuse.	-meisterdab õpetaja kaasabil erinevate materjalidega kaardikesi ja ruumi kaunistusi; -väljendab tundeid läbi kunstitegevuse.	-meisterdab erinevate materjalidega kaarte ja ruumi kaunistusi; -väljendab tundeid läbi kunstitegevuse.	-meisterdab erinevate materjalidega kaarte ja ruumi kaunistusi; -oskab kujutada süžeed (kogemused, jutt, fantaasia); -väljendab tundeid läbi kunstitegevuse; -valmistab ja kujundab oma raamatu; -meisterdab pakenditest /taaskasutatavatest materjalidest.	-meisterdab erinevate materjalidega kaarte ja ruumi kaunistusi; -oskab kujutada süžeed (kogemused, jutt, fantaasia); -väljendab tundeid läbi kunstitegevuse; -valmistab ja kujundab oma raamatu; -meisterdab pakenditest /taaskasutatavatest materjalidest.

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
Joonistamine , maali-mine	<p>-oskab hoida pliiatsit õigesti käes; -oskab kasutada suuri rasvakriite/ jämedaid värvipliiatseid; -oskab maalida näpuvärvidega; -tunneb põhivärvuseid (kollane, sinine, punane, roheline); -oskab trükkida švammiga/kartuliga/korgiga vm; -oskab maalida jämeda pintsliga (pintsliloputamise, kuivatamine); -oskab tõmmata sirgjoont, teha täppe ja joonistada ümarvormi; -oskab kujutada nägu; -oskab kujutada lihtsustatud inimfiguuri.</p>	<p>-oskab hoida pliiatsit õigesti käes; -oskab kasutada värvipliiatseid ja kriite; -maalib aluspaberil ja molbertil; -tunneb ja kasutab põhivärvuseid (kollane, sinine, punane, roheline); -oskab joonistada ümarvormi (nägu, pall vm), horisontaalset ja vertikaalset joont; -oskab ühendada sirgjooni nelinurgaks ja kolmnurgaks; -joonistab korrapäratu kujuga vorme (pilved, lombid vm). -oskab täiendada põhivormi detailidega (nägu, kook vm); -oskab maalida pintsliga (pintsliloputamise, kuivatamine); -oskab teha pintsliga täppe; -oskab trükkida svammi vm vahendiga aluspaberile; -oskab katta detaile värviga (värvipliiats, kriit, guašš, akvarell).</p> <p>(päike, pilved, lilled); Laps kujutab lihtsustatud vorme. (lill, puu, õun maja vm) Laps kujutab lihtsustatud inimfiguuri. Laps kujutab nägu.</p>	<p>-oskab hoida õigesti käes pliiatsit pintslit; -joonistab laual/põrandal/molbertil; -katab kogu aluspaberi värviga; -oskab joonistada värvipliiatsite/ rasvakriitidega/ õlipastellidega; -oskab kasutada maalimisvahendeid (pintsliloputamise, värvide võtmise); -maalib guaššidega/akvarellidega; -tunneb ja kasutab põhivärve ja segatud värve; -kasutab oma töös erinevaid värve; -võrdleb tumedaid ja heledaid toone. -oskab kujutada erinevate vormidega esemeid (ümmargune, ovaalne, kolm- ja nelinurkne); -oskab koostada 2-osalist mustrit (pintsliljälgedest, sirgjoontest, kujunditest, värvidest jne); -kasutab joonistamisel kogu paberi pinda (äärtele/ keskele/nurka); -trükitab švammiga/pintsliga/kartuliga/korgiga/klotsiga jne; -joonistab šablooni järgi; -oskab joonistada korrapäratu kujuga vorme (pilved, lombid vm); -joonistab lihtsustatult maastiku sobivate detailidega (päike, pilved, lilled); -oskab kujutada loodust (puu,</p>	<p>-oskab hoida õigesti käes pliiatsit pintslit; -joonistab värvipliiatsite/ rasvakriitidega/ õlipastellidega; -oskab maalida akvarellidega/ guaššidega/akrüülidega; -joonistab/laual/põrandal/molbertil; -maalib erinevate alusmaterjalide peale. (erineva tekstuuriga paberid, tekstiil, kivid, pudelid jne); -püsib värvimisel piirjoontes; -katab kogu aluspaberi värviga; -kasutab maalides laia/kitsast pintslit; -oskab segada tumedaid ja heledaid toone; -oskab segada põhivärvustest rohelist/ pruuni/ roosat värvust; -oskab kujutada maastikku (täiendab sobivate detailidega- päike, pilved, lilled); -joonistab natuurist (puuviljad, vaas); -kujutab inimest, (poissi/tüdrukut); oskab kujutada inimese nägu/portreed; -oskab joonistada mõnda looma/lindu; -Joonistab/maalib oma tunnete, elamuste, emotsioonide põhjal; -oskab maalida kuulnud jutukese alusel; -trükitab švammiga/pintsliga/kartuliga/korgiga/klotsiga jne. -oskab koostada 3-osalist mustrit (pintsliljälgedest, sirgjoontest, kujunditest, värvidest jne); -oskab kasutada joonistab šablooni; -kasutab joonistamisel kogu paberi pinda (äärtele/ keskele/nurka);</p>	<p>-oskab hoida õigesti käes pliiatsit pintslit; -joonistab värvipliiatsite/ rasvakriitidega/ õlipastellidega; -oskab maalida akvarellidega/ guaššidega/akrüülidega; -joonistab/laual/põrandal/molbertil; -maalib erinevate alusmaterjalide peale. (erineva tekstuuriga paberid, tekstiil, kivid, pudelid jne); -püsib värvimisel piirjoontes; -katab kogu aluspaberi värviga; -kasutab maalides laia/kitsast pintslit; -oskab segada tumedaid/heledaid toone; -oskab segada rohelist/ pruuni/ roosat /oranži/lillat värvust; -oskab kujutada maastikku (täiendab sobivate detailidega- päike, pilved); -joonistab natuurist (puuviljad, vaas vm); -kujutab inimest, (poissi/tüdrukut); oskab kujutada inimese nägu/portreed; -joonistab inimest profiilis/eest/ tagantvaates; -kasutab joonistades erinevad suurus- ja kaugusvahedkordi; -kujutab inimest erinevates asendites; -oskab joonistada mõnda looma/lindu; -joonistab/maalib oma tunnete, elamuste, emotsioonide põhjal; -laps maalib mälu järgi; -oskab maalida kuulnud jutukese alusel; -trükitab švammiga/pintsliga/kartuliga/korgiga/klotsiga jne.</p>

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
			lilled, pilved, maapind, aastaajad); -oskab joonistada looma/lindu; -oskab kujutada inimest/poissi/tüdrukut. -oskab kujutada mõnda liiklusvahendit; kujutab liiklusvahendit (auto, laev, buss); -oskab kujutada maja.	-oskab kujutada mõnda liiklusvahendit; kujutab liiklusvahendit (auto, laev, buss); -oskab kujutada maja.	-oskab koostada 3-4 osalist mustrit (pintsliljälgedest, sirgjoontest, kujunditest, värvidest jne); -oskab kasutada joonistab šabloonii; -kasutab joonistamisel kogu paberi pinda (äärtele/ keskele/nurka); -oskab kujutada mõnda liiklusvahendit; kujutab liiklusvahendit (auto, laev, buss); -oskab kujutada maja.
<i>Vooli-mine</i>	-voolib plastiliiniga; -vajutab alusele plastiliinist täpikesi vm kujundeid; -voolib pikliku kujundi käte vahel; -oskab keerata piklikku kujundit rõngaks; -veeretab ümarvormi käte vahel; -veeretab ümarvormi alusel; -oskab vajutada ümarvormi kettaks; -oskab ühendada osad muljumise teel; -täiendab voolitud eset detailidega (siil, tort).	-voolib plastiliiniga/soolataignaga; -rullib pikliku vormi käte vahel/ voolimisalusel; -veeretab ümarvormi peopesade vahel/ voolimisalusel; -vajutab voolitud ümarvormi käte vahel / alusel kettaks; -vajutab alusele plastiliinist kujundeid; -voolib 2-3 detailist figuuri; -kinnitab voolitud detailid vajutamise teel; -oskab keerata pikliku kujundi rõngaks, spiraaliks; -kasutab voolimispulka; -täiendab voolitud eset detailidega (siil, tort).	-voolib plastiliiniga/soolataignaga; -rullib, veeretab voolimismassi peopesade vahel/ alusel; -vajutab voolitud detaili käte vahel/alusel lapikuks; -vajutab ümarvormi lohu (kauss); -vajutab voolimismassi tükikesi alusele/ katab aluspinna plastiliiniga; -voolib 3-4 detailist figuuri; -tõmbab põhivormist välja väikesed detailid (tiivad, kõrvad vm); -voolib spiraali kahest ribast alusel keerutamise teel; -kasutab voolimispulka -täiendab lisanditega voolitavat figuuri (tort, siil).	-voolib plastiliiniga/soolataignaga/saviga; -voolib erinevaid vorme peopesade vahel; -oskab õonestada ümarvormi pöidla ja nimetisõrme vahel; -voolib spiraali (kringel, palmik); -oskab ühendada detailid kokkuvajutamise teel ja siluda liitekohad; -tõmbab põhivormist välja väikesed detailid (tiivad, kõrvad); -voolib inimfiguuri; -voolib looma figuuri; -voolib linnu figuuri; -vajutab voolimismassi tükikesi alusele/ katab aluspinna plastiliiniga; -voolib 4-5 detailist figuuri; -kasutab voolimispulka/erinevaid spaatleid; -täiendab lisanditega voolitavat figuuri.	voolib plastiliiniga/soolataignaga/saviga/ cernitiga; -voolib erinevaid vorme peopesade vahel; -voolib tähti ja numbreid; -oskab õonestada ümarvormi pöidla ja nimetisõrme vahel; -voolib spiraali (kringel, palmik); -oskab ühendada detailid kokkuvajutamise teel ja siluda liitekohad; -tõmbab põhivormist välja väikesed detailid (tiivad, kõrvad); -voolib natuurist (vaas, puuviljad); -voolib inimfiguuri; -voolib looma figuuri; -voolib linnu figuuri; -vajutab voolimismassi tükikesi alusele/ katab aluspinna plastiliiniga; -voolib 4-5 detailist figuuri; -kasutab voolimispulka/erinevaid spaatleid; -täiendab lisanditega voolitavat figuuri.

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Kleepi-mine, meis-terdamine</i>	<p>-oskab õpetaja abiga kasutada liimipulka/tärgliseliimi; -õpib kääridega lõikama; -kleebib kujundi alusele; -täiendab põhikujundit väiksemate detailidega (nägu, kass, koer); -kleebib kortsutatud siidipaberi tükke liimiga kaetud alusele. Laps kasutab erinevaid materjale (kartong, siidipaber, käsitööpaber, puulehed, tekstiil vm);</p>	<p>-oskab kasutada liimipulka/tärgliseliimi/kääre; -täiendab põhikujundit väiksemate detailidega (nägu, kass, tort vm); -liimib 2-4 detailist koosneva figuuri (lumememm, kuusk); -kleebib kujundeid korduva rütmireana (2 osaline muster); -kleebib detaile kasutades kogu aluspaberi pinda; -kleebib kortsutatud siidipaberi tükke liimiga kaetud alusele. Laps lõikab kääridega paber ribasid Laps kasutab erinevaid materjale (kartong, siidipaber, käsitööpaber, puulehed, tekstiil vm)</p>	<p>-oskab kasutada liimipulka/tärgliseliimi/kääre; -lõikab kääridega mööda sirgjoont (ribade lõikamine); -teisendab nelinurga ümarvormiks nurkade lõikamise teel; kleebib kujundid korduva rütmireana (2-3 osaline muster); -liimib 3-5detailist koosneva figuuri; -voldib nelinurgast risküliku (pooleks); -voldib nelinurgast kolmnurga (diagonaalis).</p>	<p>-oskab kasutada liimipulka/tärgliseliimi/kääre; -oskab rebida paberit; -oskab teisendada nelinurga ümarvormiks nurkade lõikamise / rebimise teel; -lõikab kääridega mööda sirgjoont/ lainelist joont; -lõikab kokku volditud paberisse sümmeetrilisi mustreid (süda, lumehelves); -kleebib kujundid korduva rütmireana (3 osaline muster) -liimib 3-5 detailist koosneva figuuri. Laps liimib 3-6 detailist koosneva figuuri. (asendid, kehaosad); Laps kleebib väikestest detailidest mosaiikpildi. Laps voldib lihtsamaid figuure õpetaja abiga; Laps kasutab erinevaid materjale (kartong, siidipaber, käsitööpaber, puulehed, tekstiil traat, papptaldrik, tööstusülejägid vm.) Laps kasutab naasklit</p>	<p>-oskab kasutada liimipulka/tärgliseliimi/kääre; -oskab rebida ribasid, ümarvorme; -oskab teisendada nelinurga ümarvormiks nurkade lõikamise / rebimise teel; -lõikab kääridega mööda sirgjoont/ lainelist joont; -lõikab välja šablooni järgi joonistatud kuju; -lõikab kokku volditud paberisse sümmeetrilisi mustreid (süda, lumehelves); -kleebib kujundid korduva rütmireana (3-4 osaline muster); -liimib detailidest koosneva figuuri; (asendid, kehaosad); -oskab teisendada A4 paberi riskülikuteks/ kolmnurgaks/ ruuduks; -voldib lihtsamaid figuure; -kleebib väikestest detailidest mosaiikpildi.</p>
<i>Käsitöö</i>				-oskab sõlmida lõnga/paela.	-oskab tikkida šabloonile; -oskab sõlmida/punuda/ keerutada lõnga/paela; -oskab heegeldada ketti

MÄNG

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a. õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
<i>Loovmäng</i>	<p>-oskab koos õpetajaga mängida ;</p> <p>-oskab lülitada tuttavasse mängu uusi mängulisi toiminguid ;</p> <p>-oskab valida mänguks sobilikke vahendeid koos õpetajaga ;</p> <p>-oskab varasematest mängudest tuttavaid mängulisi toiminguid üle kanda uutesse mängudesse;</p> <p>-oskab asendusmänguasju leida ja kasutab neid rollimängudes;</p> <p>-oskab tuttava täiskasvanu (ema, autojuht, arst) rolli täita ning valida rolliks vajalikke vahendeid;</p> <p>-saab esmased kogemused lavastusmängudeks tuttavate palade ainetel (näiteks:"Kakuke");</p> <p>-oskab end väljendada kujundliku sõna, liigutuste, miimika ja žestide kaasabil;</p> <p>-oskab ehitus- ja konstrueerimismängudes loovuslike algeid näha ;</p> <p>-oskab mängida valminud ehitistega, seejuures kasutab mitmesuguseid mänguasju, peakatteid jms.</p>	<p>-võtab koos õpetajaga osa tuttava teemaga loovmängudest (kodu-, lasteaia-, rongi-, sünnipäeva-, jt mängud), oskab neid ka iseseisvalt mängida;</p> <p>-oskab iseseisvalt kasutada üksikuid mängulisi toiminguid (lauakatmine, supi keetmine ja söömine, nuku riietamine jms);</p> <p>-oskab täiustada mängulisi tegevusi isikliku kogemuse alusel;</p> <p>-oskab üksikuid mängulisi toiminguid ühendada ühtseks mänguliseks tegevuseks (toitmine-toiduvalmistamine, arstimine- arsti juurde minemine, palaviku mõõtmine, süstimine vm);</p> <p>-oskab erinevaid rolle täita ja peab kinni rollist tulenevatest toimingutest ning suhetest (nt bussijuht juhiv bussi, reisijad ostavad pileti);</p> <p>-täidab koosmängus õpetajaga kõrvalrolle, hiljem ka pearolli (vajadusel koos õpetajaga);</p> <p>-oskab võetud rolli täitmiseks iseseisvalt vahendeid valida;</p>	<p>-võtab osa 2-3 erinevat rolli sisaldavast mängust (esialgu koos õpetajaga , hiljem iseseisvalt;</p> <p>-oskab koos tegutseda ja üksteisega suhelda (oma rolli teatamine, kaaslase kõne kuulamine ja tegevuse jälgimine, mänguasja loovutamine sõbrale sõltuvalt olukorra vajadusest ning selle viisakas vastuvõtmine kaaslastelt jne);</p> <p>-oskab erinevaid rolle täita;</p> <p>-oskab iseseisvalt rolli täitmiseks vajalike vahendeid valida ja on loov mänguliste toimingute sooritamisel;</p> <p>-oskab üldkehtivaid käitumisreegleid täita;</p> <p>-oskab iseseisvalt mängu sisu edasi arendada;</p> <p>-on leidlik mänguteemade valikul ja järjekindel nende sisu lahtimõtestamisel;</p> <p>-oskab leida mänguks sobiva koha ja sisustab selle vastavalt mängu sisule.</p>	<p>-oskab iseseisvalt mängu valida;</p> <p>-peegeldab mängus positiivseid elunähtuseid;</p> <p>-oskab 3-4 liikmelisi lasterühmi moodustada, mängu teema osas kokku leppida, rolle jaotada;</p> <p>-oskab mängus mängulistest suhetest kinni pidada ;</p> <p>- oskab arvestada rollidevahelisi suhteid;</p> <p>-oskab täita üldkehtivaid käitumisnorme- ja reegleid ;</p> <p>-oskab näha ja kasutada rolliga seonduvate mänguliste suhete kõlbelisust;</p> <p>-oskab kajastada osavõtlikkust, hoolitsust, abivalmidust, järjekindlust takistuste ületamisel ja vastutustunnet ülesande täitmisel ;</p> <p>-oskab kasutada asendus- ja mõttelisi mänguasju;</p> <p>-oskab vajadusel iseseisvalt mänguasju valmistada, selleks sobivat materjali loominguiliselt kasutada.</p>	<p>-oskab kasutada olemasolevaid teadmisi uute mänguteemade väljamõtlemisel, eriteemaliste mängude ühendamisel uueks mänguks ja nende sisu täiustamisel;</p> <p>-suudab arvamusi kooskõlastada kasutatavate vahendite ja rollide jaotamise osas;</p> <p>-oskab 3-4 liikmelisi mängu organiseerivaid lasterühmi moodustada;</p> <p>-suudab mängulistest suhetest kinni pidada ja täidab mängus 2-3 erinevat rolli ;</p> <p>-teab ja arvestab rollidevahelisi alluvus-, võrdsus-, ja juhtimissuhteid;</p> <p>-oskab näha ja kasutada rolliga seonduvate mänguliste suhete kõlbelisust;</p> <p>-oskab kajastada osavõtlikkust, hoolitsust, abivalmidust, järjekindlust takistuste ületamisel ja vastutustunnet ülesande täitmisel ;</p> <p>-oskab kasutada asendus- ja mõttelisi mänguasju;</p> <p>-oskab vajadusel iseseisvalt mänguasju valmistada, selleks sobivat materjali loominguiliselt kasutada.</p>

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Looming</i>		<ul style="list-style-type: none"> -oskab leida asendumänguasju ümbritsevate esemete ja materjalide hulgast (toolid- voodi, klots-seep); -oskab kasutada looduslikku materjali leidlikult ja mitmekesiselt; -oskab kasutada rollile iseloomulikke kujundlikke vahendeid (liikumine, häälightsus ja iseloomulikke kehaosi (jänesel on pikad kõrvad, lindudel tiivad jne) ; -oskab tuttavate kirjanduspalade põhjal lavastusmänge mängida (nt "Kolm karu", "Kakuke"); -oskab kasutada erineva suurusega ehitusmaterjali; -oskab lihtsamaid konstruktoreid kasutada; -oskab kasutada konstrueerimisoskust iseseisvates ehitusmängudes. 			
<i>Liikumismäng</i>	<ul style="list-style-type: none"> -oskab mängudes sooritada põhiliigutusi (kõnd, jooks, viskamine, ronimine); -oskab liikumismänge mängida; -oskab mängida väikeste rühmadena; -oskab lülituda ühisesse mängu järk-järguliselt ; -saab aru mängureeglitest ja täidab neid; -oskab muuta oma tegevust vastavalt mängutingimustele. 	<ul style="list-style-type: none"> -tahab täiskasvanutega ja lastega koos tegutseda ja saab aru selle vajalikkusest; -saab aru lihtsamatest mängureeglitest ,peab neid meeles ja täidab neid; -oskab orienteeruda ruumis või teatud kindlal maa-alal (liikumine teatavas suunas või kindla kohani, liikuda teisi kaasmängijaid segamata jne). 	<ul style="list-style-type: none"> -oskab mängida pallidega (erineva suurusega), rõngaste ja hüpitsatega; -tahab osa võtta mängudest, mis nõuavad osavust, kiirust, orienteerumisoskust, kooskõlastatud tegutsemist kaaslastega; -suudab täita mängureegleid ja rolli mängu lõpuni; -oskab iseseisvalt organiseerida ja läbi viia 3-4 lihtsamat liikumismängu väikese lasterühmaga; -soovib osaleda 	<ul style="list-style-type: none"> -omab mängudes aktiivsust, iseseisvust ja omaalgatuslikkust; -oskab mängureegleid täita, püüab kiiresti ja osavalt tegutseda; -suudab mängu lõpuni mängida; -oskab teistele õpetada 3-5 tuttavat mängu ; -abistab võistlusmängudes kaaslasti ; -saab aru, et võistkondlik võit eeldab kõikide osavõtjate ühist jõupingutust; -suudab taluda kaotust ja aimatava kaotuse korral mängib mängu lõpuni ; 	<ul style="list-style-type: none"> -püüab mängureegleid täita ning kiiresti ja osavalt tegutseda; -suudab mängu lõpuni mängida ; -saab aru, et võistkondlik võit eeldab kõikide osavõtjate ühist jõupingutust; -suudab taluda kaotust ja aimatava kaotuse korral mängib mängu lõpuni ; -teab keksu, pallikooli, sportmänguelementidega mängude (näit jalg- ja korvpall jt) lihtsamaid reegleid; -oskab iseseisvalt liikumismänge organiseerida, arvestades aastaega, looduslikke ja olustikulisi tingimusi;

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
			<p>liikumismängudes ruumis ja õues;</p> <p>-oskab kasutada mängudes pargis, metsas, rannas ja mujal leiduvaid looduslikke objekte ja materjale</p> <p>-oskab kiikuda täiskasvanu abita.</p>	<p>-oskab iseseisvalt liikumismänge organiseerida, arvestades aastaaega, looduslikke ja olustikulisi tingimusi;</p> <p>-oskab looduslikke objekte ja materjali loovalt kasutada (puud, kivid, kähbid, tõrud, lehed, liiv, lumi jne);</p> <p>-tutvub keksu, pallikooli, sportmänguelementidega mängudega (näit jalg- ja korvpall jt);</p> <p>-oskab arvestada ruumi, aja, osavõtjate arvu ning vahendite olemasoluga;</p> <p>-oskab loovalt mängude sisu ja reegleid täiendada.</p>	<p>-oskab loovalt mängude sisu ja reegleid täiendada.</p>

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Õppemäng</i>	<p>-tutvub esemete erinevate omadustega (suurus, värv, vorm);</p> <p>-sooritab harjutusi tähelepanu, mõtlemise, taju, kujutlusvõime, silmamõõdu ja sõrmede peenlihaste arendamiseks;</p> <p>-oskab mängida lauamänge (lotomängud, pusled jms.) ;</p> <p>-oskab kasutada paarismängu soodustavaid didaktilisi mänguasju ;</p> <p>-oskab kasutada mänguasju-tööriistu (haamer, õng, keeratavad kruvid jms).</p>	<p>-tunneb huvi õppemängude vastu;</p> <p>-õpib põhjalikumalt tundma esemeid ja nende erinevaid omadusi (värvus, suurus, materjali omapära jne);</p> <p>-oskab 4-5 osalisi esemepilte kokku panna;</p> <p>-mängib iseseisvalt lauamänge (paarispiltide leidmine, lotod, mosaiikmängud jne).</p>	<p>-oskab eristada esemeid ja nende omadusi nägemise, kuulmise, haistmise ja kompimise põhjal;</p> <p>-oskab esemeid võrrelda väliste tunnuste põhjal ja neid rühmitada vastavalt otstarbele (suve- ja talvejalatsid, köögi- ja magamistoa mööbel jms);</p> <p>-oskab esemeid võrrelda ja järjestada suurenevas või vähenevas järjestuses;</p> <p>-oskab sarnasuguseid esemeid leida;</p> <p>-osaleb püsivust, tähelepanu ja keskendumisoskust kujundavates mängudes ;</p> <p>-osaleb reageerimiskiirust ja otsustamisvõimet arendavates mängudes;</p> <p>-oskab iseseisvalt lihtsamaid õppemänge mängida ja õpetab neid teistele lastele.</p>	<p>- oskab esemeid vaadelda ja võrrelda;</p> <p>-oskab märgata väikesi erinevusi esemete tunnustes (värvus, vorm, suurus, materjal);</p> <p>-oskab määrata esemete asukohta (ees-taga, vasakul-paremal, all-peal, keskel-ääres);</p> <p>-oskab kirjelduse põhjal tuttavaid esemeid, looduslikke objekte ära tunda;</p> <p>-oskab esemeid rühmitada;</p> <p>-oskab osadest tervikut moodustada (mosaiikmängud, lotod, kokkupandavad pildid jms);</p> <p>-oskab iseseisvalt mängida lauamänge ja teisi eriliigilisi õppemänge 3-4 liikmeliste rühmadena.</p>	<p>-oskab iseseisvalt mängida lauamänge ja teisi eriliigilisi õppemänge 3-4 liikmeliste rühmadena ;</p> <p>-oskab võrrelda esemeid erinevate ja sarnaste tunnuste järgi;</p> <p>-oskab klassifitseerida eseme või pildi liigi, materjali jt tunnuste järgi;</p> <p>-osaleb erinevates äraarvamismängudes (hääle, kirjelduse jne järgi);</p> <p>-osaleb sõna- ja häälikumängudes;</p> <p>-osaleb arutlemisele ja oma arvamuse põhjendamisele suunavates sõnalistes mängudes (nt "Mis juhtub siis, kui meil ei ole enam vett?");</p> <p>-oskab situatsioonimänge mängida.</p>
<i>Lavastusmäng</i>			<p>-oskab muinasjuttude või kirjanduspalade süžeed edasi anda, kasutades intonatsiooni, miimikat, žeste, poose, kõnnakut, hääliitsust;</p> <p>-oskab iseseisvalt uusi väljendusvahendeid leida ja kasutab neid leidlikult;</p> <p>-oskab käpiknukke, maske, peakatteid, mänguasju jt sobivaid vahendeid kasutada;</p> <p>-oskab iseseisvalt lavastusmängude süžeed välja mõelda;</p>	<p>-oskab kasutada erinevaid nukke (käpik-, sõrmenukud jne);</p> <p>-kasutab mängus endavalmistatud mänguasju, kostüümielemente ;</p> <p>-väljendab emotsioone rõõm, kurbus, hirm, uudishimu, üllatus ;</p> <p>-julgeb lavastusmängu esitada rühmakaaslastele, teistele lasteaia lastele (esinemisjulgus);</p> <p>-püüab lavastusmängu lavastada;</p> <p>-oskab mängida tuttava kirjanduspala põhjal.</p>	<p>-kasutab mängus endavalmistatud mänguasju, kostüümielemente ;</p> <p>--julgeb lavastusmängu esitada rühmakaaslastele, teistele lasteaia lastele (esinemisjulgus);</p> <p>-oskab lavastusmänge siduda teiste mänguliikidega ja nende süžeed lavastada;</p> <p>-oskab mängida tuttavate kirjanduspalade ja muinasjuttude põhjal;</p> <p>-oskab kasutada teatrisirmi, (organiseerida vaatajate istekohad, piletikontrolli), lihtsaid dekoratsioone, erinevaid nukke (käpik-, sõrmenukud).</p>
<i>Ehitusmäng</i>			<p>-oskab iseseisvalt erinevat ehitusmaterjali kasutada ning</p>	<p>-oskab erinevaid ehitusmaterjale loovalt kasutada;</p>	<p>-oskab ehitada fantaasia, teatava otstarbe ja joonise põhjal;</p>

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
			<p>hinnata selle otstarbekat valikut;</p> <ul style="list-style-type: none"> -oskab ehitada õpetaja ettenäitamisel, teatud teemal ja oma fantaasia põhjal (maja, mööbel, auto, laev); -oskab ehituse otstarvet arvestada (nt garaaž kahele autole, sõidutee väikestele autodele, sild suurtele autodele); - oskab iseseisvates ehitismängudes konstrueerimisalaseid oskusi loominguks kasutada; -oskab ehituskohta otstarbekalt valida (materjali kätte-saadavus, ruumi ja ehituse suuruse arvestamine); -oskab saavutada ühiseid kokkuleppeid ehituste valiku ja teostuse osas, -suudab oma tegevust kooskõlastada ühise eesmärgi saavutamiseks; -märkab ja pakub kaaslastele abi ehitusmaterjali koristamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> -oskab ehitada ettenäitamise, fantaasia, teatava otstarbe ja joonise põhjal; -oskab olemasolevast materjalist sobivaima valida ning seda otstarbekalt kasutada; -oskab kasutada looduslikku materjali ja objekte mänguks; -oskab kasutada konstrueerimisalaseid oskusi iseseisvates ehitismängudes. 	<ul style="list-style-type: none"> -oskab kasutada konstrueerimisalaseid oskusi iseseisvates ehitismängudes (nt materjali vedu, põhihoonega seotud abihoonete ehitamine jms); -oskab oma ehitust ühendada kaaslaste omadega (loomaaed, tänav jne); -oskab kasutada loovalt erinevaid jääkmaterjale; -oskab kasutada mitmekesiselt looduslikku materjali ja objekte mänguks.

LIIKUMINE

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
<i>Liikumis- alased teadmised</i>	-teab kuidas liikuda ohutult toas ja õues, üksi ja koos kaaslasega.	-teab, et liikumine on tervisele kasulik; -teab kuidas liikuda ohutult toas, õues, üksi ja koos kaaslasega.; -sooritab harjutusi õpetaja sõnalise juhendamise ja ettenäitamise järgi.	-teab, et liikumine on tervisele kasulik; -teab, miks on vaja vahetada spordiriideid ja võimelda saalis paljajalu; -teab kuidas liikuda ohutult toas, õues, grupis ; -teab mõnda spordiala; -oskab kasutada tuttavaid spordivahendeid; -sooritab harjutusi õpetaja sõnalise juhendamise ja ettenäitamise järgi; -oskab ühismängudes liikudes arvestada ohutut liikumist enda ja kaaslaste suhtes.	-vestleb liikumisest ja tervislikust eluviisist; -teab, miks on vaja vahetada spordiriideid ja võimelda saalis paljajalu; -teab kuidas liikuda ohutult toas, õues, grupis ; -teab mõnda spordiala; -oskab kasutada tuttavaid spordivahendeid; -sooritab harjutusi õpetaja sõnalise juhendamise ja ettenäitamise järgi. -oskab ühismängudes liikudes arvestada ohutut liikumist enda ja kaaslaste suhtes.	-vestleb liikumisest ja tervislikust eluviisist; -teab, miks on vaja vahetada spordiriideid ja võimelda saalis paljajalu; -teab mõnda spordiala ja kodukoha sportimisvõimalust; -teab mõnda -oskab kasutada tuttavaid spordivahendeid; -sooritab harjutusi õpetaja sõnalise juhendamise ja ettenäitamise järgi. -oskab ühismängudes liikudes arvestada ohutut liikumist enda ja kaaslaste suhtes.
<i>Rivi- ja korra- harjutused</i>	-oskab märguande peale koguneda õpetaja / kokkulepitud objekti juurde; -oskab leida paarilise õpetaja juhendamisel; -oskavad õpetaja abiga moodustada ringi, kolonni.	-oskab märguande peale koguneda õpetaja / kokkulepitud objekti juurde; -oskab iseseisvalt leida paarilise; -oskab õpetaja abiga moodustada ringi, kolonni, paariskolonni; -oskab moodustada rühmaga ringi eseme või objekti ümber.	-oskab märguande peale koguneda kokkulepitud objekti juurde; -oskab iseseisvalt leida paarilise; -oskab moodustada ringi, kolonni, paariskolonni, viirgu; -oskab moodustada rühmaga ringi eseme / objekti ümber; -oskab rivistuda eseme või objekti juurde; -oskab rivistuda õpetaja näidatud viibete järgi (ring, kolonn, viirg).	-oskab märguande peale iseseisvalt koguneda/ rivistuda kokkulepitud objekti juurde; -oskab joonduda viirgu joone järgi; -oskab läbisegi kõnnilt moodustada kolonni, paariskolonni, ringi, viiru; -oskab rivistuda õpetaja näidatud viibete järgi (ring, kolonn, viirg); -oskab rivistuda vabalt väljakule, nii et oleks ruumi sooritada harjutusi; -oskab harveneda kõrvale / ette tõstetud kätega; -oskab sooritada pöörded paigal orientiiride järgi; -oskab ümber rivistuda viirust kolonni/ ringi.	-oskab rivistuda viirgu pikkuse järgi varvaste/joone järgi; -oskab läbisegi kõnnilt moodustada viirgu pikkusjärjekorras, kolonni, paariskolonni, ringi; -oskab rivistuda õpetaja näidatud viibete järgi (ring, kolonn, viirg); -oskab rivistuda vabalt väljakule, nii et oleks ruumi sooritada harjutusi; -oskab harveneda kõrvale / ette tõstetud kätega kolonnis, ringis, viirus; -oskab ümber rivistuda viirust kolonni/ ringi; -oskab moodustada kahte kolonni ja ringi; -oskab sooritada pöörded paigal orientiiride järgi;

	2-3.a. õpisisu	3-4.a. õpisisu	4-5.a. õpisisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Spordiala: võimlemine, üldarendavad harjutused</i>	<ul style="list-style-type: none"> -oskab teha õpetaja ettenäitamisel matkivaid harjutusi; -oskab sooritada õpetaja ettenäitamisel keha-tunnetusharjutusi; -oskab õpetaja ettenäitamisel teha hingamisharjutusi; -jälgendab õpetajat üldarendavate harjutuste sooritamisel (sirutused, painutused, erinevad asendid, kükk jne); -oskab tõusta päkkadele; -oskab teha lihtsamaid üldarendavaid harjutusi vahendiga (kõristiga, lipukestega, pallidega). 	<ul style="list-style-type: none"> -oskab teha õpetaja ettenäitamisel matkivaid harjutusi; -oskab sooritada õpetaja ettenäitamisel keha-tunnetusharjutusi; -oskab õpetaja ettenäitamisel teha hingamisharjutusi; -oskab õpetaja ettenäitamisel teha üldarendavaid harjutusi (sirutused, painutused, asendid, sammud jne); -suudab lühikest aega kõndida päkkadel; -suudab lühikest aega seista ühel jalal; -oskab teha lihtsamaid üldarendavaid harjutusi vahendiga (kõristiga, lipukestega, langevarjuga, pallidega); -suudab teha kuni 2 harjutusest koosnevat kombinatsiooni. 	<ul style="list-style-type: none"> -oskab teha matkivaid harjutusi ja loovalt liikuda muusika saatel; -oskab sooritada keha-tunnetusharjutusi; -oskab teha hingamisharjutusi; -oskab sooritada üldarendavaid harjutusi (sirutused, painutused, asendid, sammud jne); -suudab kõndida päkkadel; -suudab seista ühel jalal; -oskab sooritada üldarendavaid harjutusi vahendiga (rõngastega, lipukestega, langevarjuga, pallidega); -suudab teha kuni 3 harjutusest koosnevat kombinatsiooni. 	<ul style="list-style-type: none"> -oskab teha matkivaid harjutusi ja loovalt liikuda muusika saatel; -oskab sooritada keha-tunnetusharjutusi; -oskab teha hingamisharjutusi; -oskab sooritada üldarendavaid harjutusi (sirutused, painutused, asendid, sammud jne); -suudab kõndida päkkadel/kandadel; -suudab seista ühel jalal; -oskab sooritada üldarendavaid harjutusi vahendiga (rõngastega, lipukestega, langevarjuga, pallidega); -suudab teha 3-4 harjutusest koosnevat kombinatsiooni. 	<ul style="list-style-type: none"> -oskab teha matkivaid harjutusi ja loovalt liikuda muusika saatel; -oskab sooritada keha-tunnetusharjutusi; -oskab teha hingamisharjutusi; -oskab sooritada üldarendavaid harjutusi (sirutused, painutused, asendid, sammud jne); -suudab kõndida päkkadel/kandadel; -suudab seista ühel jalal; -oskab sooritada üldarendavaid harjutusi vahendiga (rõngastega, lipukestega, langevarjuga, pallidega); -suudab teha 4-5 harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
<i>Põhiliikumised: kõnd, jook</i>	<ul style="list-style-type: none"> -kõnnib otsesuunas, ringjoonel, kahe joone vahel; -kõnnib üles-alla (trepil, mäel); -kõnnib üle madalate takistuste, rõngasse-välja; -jookseb otse/ läbisegi/ palli järel. 	<ul style="list-style-type: none"> -kõnnib otsesuunas, ringjoonel, kahe joone vahel; -kõnnib üles-alla (trepil, mäel); -kõnnib üle madalate takistuste, rõngasse-välja; -kõnnib vahelduva tempoga; -kõnnib tagurpidi tasapinnal; -kõnnib päkkadel; -jookseb otse/ läbisegi/ palli järel; -jookseb/kõnnib käsi rütmis plaksutades; -oskab alustada kõndi/jooksu märguande peale. 	<ul style="list-style-type: none"> -kõnnib/jookseb ringjoonel; -kõnnib/jookseb kolonnis paaris / kolmekesi käest kinni; -kõnnib/jookseb tempo, suuna muutusega; -kõnnib trepil vahelduva sammuga; -kõnnib üle takistuste; -kõnnib piiratud pinnal (25-30cm); -kõnnib siira viira esemete vahel; -kõnnib tagurpidi tasapinnal; -kõnnib kinnisilmi; -kõnnib päkkadel, kandadel, põia sise-ja välisserval; -oskab kõndida erinevate 	<ul style="list-style-type: none"> -kõnnib/jookseb ringjoonel; -kõnnib liivakott pea pea1; -kõnnib sooritades erinevaid käteharjutusi; -kõnnib/jookseb kolonnis paaris / kolmekesi käest kinni; -kõnnib/jookseb tempo, suuna muutusega; -kõnnib trepil vahelduva sammuga; -kõnnib üle takistuste; -kõnnib piiratud pinnal (25-30cm); -kõnnib siira viira esemete vahel; -kõnnib tagurpidi tasapinnal; -kõnnib kinnisilmi; 	<ul style="list-style-type: none"> -kõnnib/jookseb ringjoonel; -kõnnib liivakott pea pea1; -kõnnib sooritades erinevaid käteharjutusi; -kõnnib/jookseb kolonnis paaris / kolmekesi käest kinni; -kõnnib/jookseb tempo, suuna muutusega; -kõnnib trepil vahelduva sammuga; -kõnnib üle takistuste; -kõnnib piiratud pinnal (25-30cm); -kõnnib siira viira esemete vahel; -kõnnib tagurpidi tasapinnal; -kõnnib kinnisilmi; -kõnnib päkkadel, kandadel, põia sise-ja välisserval;

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
			<p>mõõtsammudega; - oskab kõndida põlvetõstega plaks põlve alla; - oskab kükk-kõndi - jookseb otse/ läbisegi/ palli järel; - jookseb/kõnnib rütmi plaksutades; - oskab alustada kõndi/jooksu märguande peale; - alustab jooksu erinevatest lähteasenditest (selili, kõhuli, istest, põlvitusest)</p>	<p>-kõnnib päkkadel, kandadel, põia sise- ja väliserval; - oskab kõndida erinevate mõõtsammudega; - oskab kõndida põlvetõstega plaks põlve alla; - oskab kükk-kõndi/ hark-kõndi; - oskab kõndida ristsammul liikumisel ja paigal pöörates pool ringi; - jookseb otse/ läbisegi/ palli järel; - jookseb/kõnnib rütmi plaksutades; - oskab alustada kõndi/jooksu märguande peale; - oskab joosta seisakutega, sõrkjooksu, kiirjooksu; - oskab põlvetõstejooksu, sääretõstejooksu; - oskab alustada jooksu erinevatest lähteasenditest (selili, kõhuli, istest, põlvitusest); - oskab teatejooksu erinevate ülesannetega.</p>	<p>-oskab kõndida erinevate mõõtsammudega; - oskab kõndida põlvetõstega plaks põlve alla; - oskab kükk-kõndi/ hark-kõndi; - oskab kõndida ristsammul liikumisel ja paigal pöörates pool ringi; - jookseb otse/ läbisegi/ palli järel; - jookseb/kõnnib rütmi plaksutades; - oskab alustada kõndi/jooksu märguande peale; - alustab jooksu erinevatest lähteasenditest (selili, kõhuli, istest, põlvitusest); - oskab läbisegi kõnnilt/jooksult moodustada kolonni/viirgu; - jookseb sirgete jalgadega - oskab jooksult sooritada üleshüpet.</p>

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
<i>Põhiliikumised: hüplemine</i>	-hüpleb kahel jalal kohapeal ja edasi liikudes; -hüppab üle madala eseme (rõngasse).	-hüpleb tasapinnal kahel jalal paigal ja liikudes edasi ; -hüppab üle madalate esemete; -hüppab rõngasse ja välja.	-hüpleb paigal/liikumisega ; -hüpleb rõngast rõngasse ; -hüppab koosjalgadega paigal pööretega (orientiiride järgi); -hüppab üle esemete ; -hüpleb batuudil; -hüpleb ühel jalal; -oskab hüpata harki-kokku/kääri; -oskab hüpaksummu; -oskab hüpata galoppi; -oskab hoojooksult hüpata üles puudutades kõrgemal olevat eset; -oskab hoota kaugushüpet; -oskab hüpata üles kükki maandumisega; -hüppab sügavushüppeid, maandub matile; -oskab kõrgushüpet hoojooksult maandumisega kükki (vajadusel käed ette matile).	-hüpleb paigal/liikumisega ; -hüpleb rõngast rõngasse; -hüppab koosjalgadega paigal pööretega (orientiiride järgi); -oskab hüpelda harkis jalgadega edasi liikumisel; -hüppab üle 2 joone ; -hüppab üle esemete; -hüpleb batuudil; -hüpleb ühel jalal; -oskab hüpata harki-kokku/kääri; -oskab hüpaksummu; -oskab hüpata galoppi; -oskab hoojooksult hüpata üles puudutades kõrgemal olevat eset; -oskab hoota kaugushüpet; -oskab hüpata üles kükki maandumisega; -hüppab sügavushüpped, maandub matile; -oskab-hoojooksuga kaugushüpet maandumisega kükki käed ette matile/maapinnale; -oskab kõrgushüpet hoojooksult maandumisega kükki (vajadusel käed ette matile). -oskab keksumängu.	-hüpleb paigal/liikumisega (3-4m); -hüpleb rõngast rõngasse (8-10 tk); -hüppab koosjalgadega paigal pööretega (orientiiride järgi); -oskab hüpelda harkis jalgadega edasi liikumisel; -hüppab üle 2 joone; -hüppab üle esemete; -hüpleb batuudil; -hüpleb ühel jalal; -oskab hüpata harki-kokku/kääri; -oskab hüpaksummu; -oskab hüpata galoppi; -oskab hoojooksult hüpata üles puudutades kõrgemal olevat eset; -oskab hoota kaugushüpet; -oskab hüpata üles kükki maandumisega; -hüppab sügavushüpped, maandub matile; -oskab-hoojooksuga kaugushüpet maandumisega kükki käed ette matile/maapinnale; -oskab kõrgushüpet hoojooksult maandumisega kükki (vajadusel käed ette matile). -oskab keksumängu.
<i>Põhiliikumised: visked ja püüdmised</i>	-oskab veeretada palli õpetajale kahe käega; -oskab veeretada palli teisele lapsele; -veeretab palli otsesuunas, liikudes palli järel. -püüab õpetaja poolt visatud palli kahe käega (sülle) -viskab palli kahe käega õpetajale -mängimine erineva	-oskab veeretada palli õpetajale kahe käega; -oskab veeretada palli teisele lapsele; -veeretab palli otsesuunas, liikudes palli järel; -veeretab palli veeretamine otsesuunas esemete pihta; -oskab palli jalaga lüüa; -oskab püüda palli ja visata tagasi kahe käega	-oskab veeretada palli teisele lapsele; -veeretab palli otsesuunas, läbi väravate, esemete pihta; -oskab palli jalaga lüüa; -oskab püüda palli ja visata tagasi kahe käega, -põrgatab palli; -sooritab palliviset üles ja püüab kahe käega sülle; -viskab täpsust horisontaalsesse/vertikaalsesse märklauda kahe- ja ühe käega	-oskab veeretada palli teisele lapsele; -veeretab palli otsesuunas, läbi väravate, esemete pihta; -oskab palli jalaga lüüa; -oskab püüda palli ja visata tagasi kahe käega; -oskab veeretada palli võimlemispingil teisele lapsele; -põrgatab palli ühe käega, vahelduvate kätega; -sooritab palliviset üles, pörkega maha ja püüab;	-oskab veeretada palli teisele lapsele; -veeretab palli otsesuunas, läbi väravate, esemete pihta; -oskab palli jalaga lüüa; -oskab püüda palli ja visata tagasi kahe käega; -oskab palli sööta rinnalt paarilisele; -oskab veeretada palli võimlemispingil teisele lapsele; -põrgatab palli ühe käega, vahelduvate kätega; -sooritab palliviset üles, pörkega

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
	suurusega pallidega		rinnalt/alt; -viskab palli/liivakoti läbi rippuva rõnga; -oskab visata palli kaugusviset ühe käega õla juurest; -oskab palli veeretada kepiga; -oskab palli jalaga lüüa (jalgpall); -oskab veeretada/keerutada rõngast; -lennutab lendavat taldrikut.	-sooritab palliviset üles, käteplaks, püüab; -sooritab palliviset vastu seina ja püüab; -pallivise vastu seina, plaks ja püüdmise; -viskab täpsust horisontaalsesse/vertikaalsesse märklauda kahe- ja ühe käega rinnalt/alt; -viskab palli/liivakoti läbi rippuva rõnga; -oskab visata palli kaugusviset ühe käega õla juurest; -oskab palli veeretada kepiga; -oskab palli jalaga lüüa (jalgpall); -oskab veeretada/keerutada rõngast; -viskab ja veeretab topispalli; -lennutab lendavat taldrikut.	maha ja püüab; -sooritab palliviset üles, käteplaks, püüab; -sooritab palliviset vastu seina ja püüab; -pallivise vastu seina, plaks ja püüdmise; -viskab täpsust horisontaalsesse/vertikaalsesse märklauda kahe- ja ühe käega rinnalt/alt; -viskab palli/liivakoti läbi rippuva rõnga; -oskab visata palli kaugusviset ühe käega õla juurest; -viskab topispalli tähise alt, ülalt, jalgade vahelt -vastu esemeid ja üle esemete; -oskab palli edasi anda kolonnis üle pea, hargivahelt/ viirus selja tagant ja eest; -oskab palli edasi visata järgmisele lapsele ringis; -oskab reketiga palli tabada; -oskab palli veeretada kepiga; -oskab palli jalaga lüüa (jalgpall); -oskab veeretada/keerutada rõngast; -viskab ja veeretab topispalli; -lennutab lendavat taldrikut.

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
<i>Põhiliikumised: roomamine, ronimine</i>	-oskab roomata toengpõlvituses tasasel pinnal ja läbi tunneli.	-oskab roomata toengpõlvituses tasasel pinnal ja läbi tunneli; -astumine trepist üles/alla vahelduva sammuga.	-oskab roomata toengpõlvituses läbi tunneli, pingil, takistuse alt; -oskab ronida ronimisredelil vahelduva sammuga 4-5 astet.	-oskab roomata toengpõlvituses läbi tunneli, pingil, takistuse alt; -oskab ronida ronimisredelil vahelduva sammuga; -oskab pugeda läbi rõnga, ise rõngast hoides; -oskab kõhuli roomata põrandal; -oskab kõhuli/selili roomata pingil kätega edasi tõmmates.	-oskab roomata toengpõlvituses pingil, takistuste alt; -oskab ronida ronimisredelil vahelduva sammuga; -oskab pugeda läbi rõnga, ise rõngast hoides; -oskab kõhuli/selili roomata pingil kätega edasi tõmmates. -oskab vähikõndi-selili toenglamangus toetudes kätele ja jalgadele; -oskab kükkõndi- käed toetatud põlvedele.
<i>Tasakaalu- harjutused</i>			-suudab seista ühel jalal; -kõnnib võimlemispingil, astudes üle takistuste; -seisab päkkadel/ühel jalal /silmad suletud; -kõnnib maasoleval köiel vahelduva- /juurdevõtusammuga; -jookseb märguande peale seiskudes kahel jalal, ühel jalal, päkkadel, kükkis; -suudab hoida erinevaid asendeid.	-suudab seista ühel jalal; -kõnnib võimlemispingil, astudes üle takistuste; -seisab päkkadel/ühel jalal /silmad suletud; -kõnnib maasoleval köiel vahelduva- /juurdevõtusammuga; -jookseb märguande peale seiskudes kahel jalal, ühel jalal, päkkadel, kükkis; -suudab hoida erinevaid asendeid. -suudab keerelda kinnisilmi lühikest aega kohapeal; -teeb tasakaalukõndi liivakotiga pea peal.	-suudab seista ühel jalal; -kõnnib võimlemispingil, astudes üle takistuste; -seisab päkkadel/ühel jalal /silmad suletud; -kõnnib maasoleval köiel vahelduva- /juurdevõtusammuga; -jookseb märguande peale seiskudes kahel jalal, ühel jalal, päkkadel, kükkis; -suudab hoida erinevaid asendeid. -suudab keerelda kinnisilmi lühikest aega kohapeal; -teeb tasakaalukõndi liivakotiga pea peal.
<i>Liikumismängud</i>	-mängib kõnni- ja jooksumänge (1-2 lihtsama reegluga); -mängib matkiva sisuga liikumismänge.	-mängib kõnni- ja jooksumänge (2-3 reegluga); -mängib matkiva sisuga liikumismänge.	-mängib 3-4 reegluga liikumismänge; -mängib võistlusemänge.	-mängib 3-4 reegluga liikumismänge; -mängib võistlusemänge.	-mängib reeglitega liikumismänge; -mängib sportlikke võistlusemänge.
<i>Harjutused matil</i>		-oskab end veeretada matil.	-oskab end veeretada matil otsesuunas (sirge kehaga, käed rinnal); -proovib kukerpalli; -märguande peale asetab end kõhuli, selili;	-oskab end veeretada matil otsesuunas (sirge kehaga, käed rinnal); -teeb kukerpalli; -märguande peale asetab end kõhuli, selili;	-oskab end veeretada matil otsesuunas (sirge kehaga, käed rinnal); -teeb kukerpalli; -märguande peale asetab end kõhuli, selili;

	<i>2-3.a. õpisisu</i>	<i>3-4.a.õpisisu</i>	<i>4-5.a. õpisisu</i>	<i>5-6.a. õpisisu</i>	<i>6-7.a. õpisisu</i>
			-jookseb erineva tekstuuriga pindadel.	-jookseb erineva tekstuuriga pindadel.	-jookseb erineva tekstuuriga pindadel.
<i>Talispordi-ala: kelgutamine</i>			-julgeb mäest kelguga alla lasta, toob ise kelgu mäest üles kokkulepitud kohast; -vestlus ohutusest kelgumäel/libedal teel.	-julgeb mäest kelguga alla lasta, toob ise kelgu mäest üles kokkulepitud kohast; -vestlus ohutusest kelgumäel/libedal teel.	-julgeb mäest kelguga alla lasta, toob ise kelgu mäest üles kokkulepitud kohast; -vestlus ohutusest kelgumäel/libedal teel.
<i>Loodus- liikumine</i>			-laps tunneb oma lasteaia õueala, mängib orienteerumismänge; -laps liigub looduses õpetaja läheduses.	-laps tunneb oma lasteaia õueala, mängib orienteerumismänge; -laps liigub looduses õpetaja läheduses.	-laps tunneb oma lasteaia õueala, mängib orienteerumismänge; -laps liigub looduses õpetaja läheduses.

MUUSIKA

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpi.sisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Laulmine</i>	-kuulab/jälgib õpetaja laulu; -laulab õpetajale järele.	-huvitub laululisest tegevustest; -püüab õpetajaga kaasa laulda (üksikud silbid, sõnad, laululõigud); -osaleb laulude esitamises (plaksutab / laulab kaasa).	-laulab koos rühmaga samas tempos (ansambli-tunnetus); -oskab peast laulda laste-ja rahvalaule (rahvalaule).	-laulab väljahingamisel loomuliku häälega; -esitab laule rühmaga samas tempos; -laulab peast teistega koos mõningaid rahva-ja lastelaule.	-laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist; -laulab peast õpitud rahva-ja lastelaule ning esitab neid rühmas; -oskab Eesti Vabariigi hümnit: „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm” võimetekohaselt 1.salmi peast laulda.
<i>Muusika-line rütmiline liikumine</i>	-sooritab lihtsamaid liikumisi vastavalt laulu tekstile: kõnd/jooks, paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, viibutamine sõrmega, kükitamine.	-liigub õpetajaga koos vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit: kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega; - kasutab erinevaid vahendeid.	-väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (loovliikumine); -tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt. põlvetoestikõnd –ja jooks, liikumine hanereas ja ringis); -osaleb laulumängudes; -laps tutvub loovliikumisega. -muinasjututegelaste, loodusnähtuste edasiandmine liigutuste ja liikumise kaudu	-muudab liikumist muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigub hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris); -esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente; -oskab tantsida: ees-ja külgaloppi, hüpaksammu, käärhüpet.	-liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades, nt. hüpaksammu ja ees-ja külgaloppi; -kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (nt muutub liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi); -väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpivad muusikalistele väljendusvahenditele; -kõnnib siira-viira ja selg ees -moodustab paare, ringe ja viirge -oskab tantsida: ees-ja külgaloppi, hüpaksammu, käärhüpet, vahetus-ja polkasammu, luisksammu, kõrvalastesammu.

	2-3.a. õpisisu	3-4.a.õpisisu	4-5.a. õpi.sisu	5-6.a. õpisisu	6-7.a. õpisisu
<i>Muusika kuula-mine</i>	-tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.	--reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha jne);	- kuulab laulu ja muusikapala; -väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega; -tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule; -laps tutvub rahvamuusikaga (laulud, mängud, ringmängud, laulumängud). -tutvub muusika iseloomustamise põhimõistetega(kõrge, madal, rõõmus kurb)	-kuulab laule ja muusikapala huviga; -väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, nt. järgib tempot ja rütmi kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma.	-eristab vokaal-ja instrumentaalmuusika lihtsamaid zandre:(häällaul, marss, tantsuviis, rahvalaul); -väljendab loovalt muusika kuulmisest saadud elamust; -kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara; -näitab tegevustes üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulatud palade suhtes (jutustab, mida kuulis muusikas); -tutvub mõistetega helilooja, koorijuht, dirigent -tutvub teiste maade heliloojate muusikalise loominguga
<i>Pillimäng</i>	-mängib kehapilli õpetaja ettenäitamisel (plaksud, patsutab kaasa pulssi või rütmi). -tutvub pillidega: kõlapulgad, kuljused ja marakas.	-mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, kuljustel, väikesel trummil ja marakal.	-mängib rütmipille: kõlakarp trumm kuljused, triangel; liikumise ja laulmise saateks; -eristab kuulates neid tämbri järgi. -tutvub pillinimedega ja võtetega	-mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille; -mängib rütmisaateid lasteriimidele- ja lauludele; -ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos; -mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.	-oskab mängida eakohaseid rütmi-ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele; -mängib pilliansamblis. -tutvub rahvapillidega(kannel, torupill, lõõtspill)
<i>Solistiõpe</i>	-laulab julgelt eakohast lastelaulu.	-laulab julgelt eakohast lastelaulu.	-laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist.	-laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid lastelaulu.	-laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid lastelaulu; -väljendab end loovalt vastavalt laulu sisule.

4. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Lapse arengu ja õppimise hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist. Lasteasutuse õpetaja jälgib kavakindlalt lapse igapäevast arengut.

Arenguestlus:

Vähemalt **üks kord aastas** viib rühmaõpetaja läbi **arenguestluse** lapsevanemaga tema lapse arengu kohta. Sellisel vestlusel vahetavad õpetaja ja lapsevanem informatsiooni lapse arengust ning lepivad kokku edasises koostöös. Tunnustatakse toimetulekut, arenemist (edasiminekut), positiivseid hoiakuid ja huvi. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest endast lähtuvalt, väärtustades saavutatut ja juhtides tähelepanu arendamist vajavatele külgedele. Õpetaja toetub arenguestlusel konkreetse lapse kohta tehtud vaatlustele ja kirjalikele märkmetele. Vestlus dokumenteeritakse kindla vormi alusel. Arenguestluse kokkuvõtte aluseks on lapse arengu hindamise tabel, mis kinnitatakse õpetaja ja lapsevanema allkirjaga. Juhul kui lapsevanem ei soovi vestlust, kinnitab ta seda samas allkirjaga.

Meetodid:

Lapse arengu hindamisel kasutatakse kõige enam **vaatlusmeetodit** - vaadeldakse lapse päeva lasteaias tervikuna (päevakirjeldus), tegutsemist vabamängu ja õppetegevuste ajal (5 minuti vaatlused). Analüüsitakse lapse oskusi joonistuste kaudu. Võimalusel kogutakse ka foto- ja videomaterjali erinevate situatsioonide kohta. Materjal kogutakse kokku lapse individuaalsesse **kasvumappi**, mis on abiks lapse oskuste hindamisel ja arengu analüüsimises (v.t kasvumapi soovituslikku sisukorda).

Hindamise planeerimine:

Lapse arengu hindamiste aasta planeerimine

<i>Teema (mida teostate)</i>	<i>Ajavahelek (millal planeerite läbi viia)</i>	<i>Meetod</i>	<i>Kokkuvõtte - kus kajastuvad</i>
„Laste mäng Lapse arengu hindamine”	kogu õppeaasta jooksul	vaatlus, huvitavate tegevuste jäädvustamine fotodena/videotena	lapse kasvumapp
Joonistamise test - koolivalmiduse selgitamise abivahend	koolieelikutega aprilli kuus	joonistamise test (Ene Kulderknup “Lapsest saab koolilaps)	lapse kasvumapp
Laste rahulolu küsitlus’	koolieelikutega mai kuus	küsitlusleht vastuse variantidega	lapse kasvumapp
Lapse arengu hindamine	koolieelikutega veebruar-märts 4-5 aastastega aprill- mai	“Lapse arengu jälgimise mäng” Tulemused fikseeritakse lapse arengu hindamise tabel	lapse kasvumapp
Lapse arenguvestlused	koolieelikute vanematega märtsis 4-5 aastastelaste vanematega aprill- mai nooremas rühmas 1,5- 2a uute lastevanematega septembris; 2-3 a lapsevanematega - aprill-mai	Vestlus Küsitlusleht Vestlused	lapse kasvumapp

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti:

Koostatud on lapse arengu eeldatavad tulemuste kohta tabelid 1-2.a, 2-3a, 4-5a, 5-6a, ja 6-7a laste arengu analüüsimiseks. Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikuna, need on teatud üldtunnustatud tähised, mis aitavad kavandada lapse arenguks vajalikke tegevusi. Antud tabelite põhjal on hea jälgida iga lapse arengut sügisest kevadeni. Tabeli andmetele toetudes saab õpetaja anda ülevaate igale lapsevanemale tema lapse arengust. Lapse arengu eeldatavad tulemused märgitakse tabelisse kaks korda õppeaasta jooksul (sügisel ja kevadel).

Füüsilise arengu hindamisel vaadeldakse eelkõige lapse üld- ja peenmotoorikat: koordineerimist, kõndi, rühti ja tasakaalu, painduvust, täpsust, näo- ja sõrmelihaste kontrolli oskust ning jõudu ja vastupidavust. **Vaimse arengu (ainevaldkonnad)** hindamisel vaadeldakse psüühiliste protsesside ja kujutluste ning õppimise alusoskuste arengut. Siia kuulub ka kõne kasutamise ja mõistmise hindamine. **Üldoskuste arengu (sotsiaalsed-, enesekohased-, õpi- ja tunnetusoskused)** hindamisel vaadeldakse lapse tegutsemist ja suhtlemist teiste laste ja täiskasvanutega, lapse tegevuste, eelkõige mängu arengut, iseseisvust ning toimetulekuoskusi, ka emotsioonide kontrolli ja väljendamise oskust, mis on tihedalt seotud kollektiivis kohanemisega; vaadeldakse ka lapse kõlbelist ja esteetilist arengut.

Märgisüsteem on järgmine: + tuleb iseseisvalt; v vajab abistamist; - ei tule toime.

Koolivalmiduskaardi koostamine:

Koolieelse lasteasutuse seaduse (§ 16 lõige 5) kohaselt annab lasteasutus õppekava läbinule välja koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Lapsevanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust. Koolivalmiduskaardil on kirjeldatud lähtudes koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast lapse arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed. Lisaks on kaardil on märgitud lapse huvid ning lasteaias saadud tugiteenused. Vajadusel märgitakse kaardile ka lasteaiapoolsed soovitusel pöörduda õppenõustamiskeskusse vms ja tehtud koostöö erinevate osapooltega seoses lapse erivajaduse toetamisel. Koolivalmiduskaart arutatakse läbi õpetaja ja lapsevanemaga koostöös arenguvestlusel, seejärel dokument allkirjastatakse. Kaardil on lapsega tegelevate pedagoogide, direktori allkiri. Direktor kinnitab koolivalmiduskaardid käskkirjaga. Lasteaiast väljastatud koolikaarte säilitatakse elektrooniliselt kuni 5 aastat.

4.1. LAPSE KASVUMAPP

SISUKORD:

-**tiitelleht**- lapse nimi, mapi alustamise aasta

-**lapse arengu hindamise tabel** – täidetud kevadel (igas vanuserühmas)

-**lapse tööd** koos kommentaaridega (INIMENE, LOOM, PUU, MAJA , MINU PERE, KODU)

-**intervjuu koolieelikutega**

-üks **vaatlus** või uuring õppeaastas lisaks (õpetaja valikul)- näiteid:

2-3 a. Eneseteenindamine, minapildi kujunemine, harjumine lasteaiaga

3-4 a. Mänguuskused ja suhete loomine eakaaslastega

4-5 a. Kõne areng, mänguuskused

5-6 a. Sotsiaalsed oskused

6-7.a. Vaimne areng, sotsiaalne areng vm.

-**fotod** lapsest lasteaiategevustes kogutakse digitaalselt nimelisse kausta ja lasteaeda lõpetades saab laps fotod kaasa mälupulgal

-**arenguvestluse lapsevanemaga kokkuvõte** 1 kord aastas (allkirjastatud)

-**lapsevanema küsitlusleht** (arenguvestluse ettevalmistamiseks, koduste harjumuste või ootuste kohta lasteaiale jne)

VÕIMALUSED

-**lapse käe jälg** - samale paberile iga õa alguses, pea ümbermõõt (lõngaga mõõdetud

-**5 minuti vaatlused**

-**laste ütlemised**

-**lapse oma valitud tööd** koos lapsepoolse põhjendusega

-**intervjuu lapsega**- mina, minu pere, minu lasteaed, minu sõbrad, mida oskan, mida tahaksin osata jne.

KASVUMAPI KOOSTAMISE PÕHIMÕTTED:

Kuna arengumapp on üheks õpetaja professionaalsuse näitajaks, siis peab rõhku pöörama nii **sisule**

kui vormile (puhas, korrektse käekirjaga).

Kõik materjalid mappis peavad olema **ajaliselt markeeritud**, valitud kindla eesmärgiga.

Teatud küsimustikke, vaatlusi tuleb teha **korduvalt**, et saaks võrrelda muutusi lapse arengus või teha üldistusi.

Joonistused, töölehed lisada mappi koos lapse või õpetaja **kommentaari**dega.

Kogutud materjalid valdkondadena eristatavad (nt. mina, pere ja kodu jne)

Iga **arenguveestlustest loobunud** vanemalt tuleb võtta allkiri arenguveestluse kokkuvõtte blanketile, et ei soovi vestlust.

Mapp on **konfidentsiaalne dokument**, mida võib näidata ainult lapsevanemale ja lapsega seotud pedagoogidele.

Käesolev lapse kasvumapi koostamise juhend on kokkulepitud pedagoogilises nõukogus.

LAPSE ARENGU HINDAMINE 2-3 AASTASED

Lapse nimi.....

Arenguvestlusel osalenud õpetaja.....

Arenguvestlusel osalenud lapsevanema allkiri.....

Arenguvestluse toimumise aeg

Ei soovi arenguvestlust.....

Hindamise skaala: – ei oska; V vajab abistamist; + tuleb iseseisvalt toime

Arenguvaldkond	Hindamise kriteeriumid	Sügis	Kevad	Märkused
1 KEEL JA KÕNE	Tunneb ära ja nimetab inimese kehaosad			
	Oskab kasutada kõnes eitavaid lauseid			
	Vastab küsimustele kes, kus, mida teeb?			
	Tunneb piltidelt ära tuttavaid esemeid			
	Oskab kirjeldada pildil kujutatud esemeid ja tegelasi			
	Kasutab endast rääkides mina vormi			
	Kuulab ja mõistab täiskasvanu kõnet			
	Oskab 2-3 realist lühiluuletust			
MATE-MAATIKA	Täidab täiskasvanu lihtsaimaid korraldusi			
	Oskab võrrelda esemeid ühe tunnuse järgi (suur/väike, pikk/lühike)			
	Oskab rühmas liikuda vastavalt ettenähtud suunale (orienteerumine ruumis)			
	Tunneb ringi ja ruutu			
KUNST	Loendab 3-piires			
	Leiab samasuguseid esemeid (loto, memoriin, doomino)			
	Hoiab käes pliiatsit ja pintsli			
	Tunneb põhivärve (punane, kollane, sinine)			
	Voolib piklikku ja ümarvormi			
MUUSIKA	Kleebib detaile aluspinnale			
	Tõmbab pliiatsiga sirget joont ja ümarvormi			
	Tunneb ära ja mängib lihtsamaid rütmipille (kõlapulgad, marakas)			
FÜÜSILINE ARENG	Laulab kaasa lühikesi muusikalisi fraase			
	Sooritab tantsuliigutusi: keerutamine, koosjalu hüplemine, lehvitamine, kükitamine, sõrme viibutamine)			
	Valitseb oma keha kõnnil ja jooksul			
	Kõnnib abiga trepist alla ja üles			
	Seisab ja kõnnib varvastel säilitades tasakaalu			
	Suudab seista lühikest aega ühel jalal			
	Püüab hüpelda koosjalgadega kohapeal			
	Ronib ja roomab üle ja läbi väikeste takistuste			
Viskab ja püüab palli kahe käega				
SOTSIAALSED JA	Oskab jäljendada ettenäidatud lihtsamaid võimlemisharjutusi			
	Mängib kõnni- ja jooksumänge (koos juhendajaga)			
	Aitab riietumisel ise kaasa			

ENESE-KOHASED OSKUSED	Imiteerib täiskasvanu tegevust (võtab rolle)			
	Oskab meeldetuletusel oma järge oodata			
	Viskab prahi prügikasti			
	Peseb ja kuivatab käsi kõrvalise abita			
	Aitab täiskasvanul mänguasju ära panna			
	Oskab iseseisvalt lusikaga süüa ja tassist juua, kasutab õiget lusikahoidu (meeldetuletamisel)			
	Tunneb mõnda rühma reeglit			
	Oskab väljendada emotsioone			
	Oskab vastata küsimusele: mis su nimi on?			
	Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded			
	Tahab valikute üle ise otsustada ning üritab neid täide viia (enesekindlus)			
	Oskab tegutseda omaette			
	Osaleb ühistegevustes (täiskasvanuga ja lastega)			
	On nõus jagama oma asju teistega			
	Loob sõprussuhteid rühmakaaslastega			
	Algatab vestlust (laps, täiskasvanu)			
	Suudab üle minna ühelt tegevuselt teisele (päevarežiim)			
Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid (viisakusväljendite kasutamine)				
TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	Saadab oma tegevust kõnega			
	Suudab keskenduda tegevusele lühikeseks ajaks			
	Kasutab mängus asendusmänguasju			
	Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi mängus			
	Mängib mõnda aega koos teistega (koosmäng)			
	On omandanud sõnavara, mis võimaldab ennast väljendada			
	Osaleb dialoogis (lapsega, täiskasvanuga)			
	Jälgib lihtsaid lookesi ja eristab päriselu muinasjutust			
	Mõistab lihtsamat kõnet			
	Saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest (mõistab nalja)			
	Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi (korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi)			

Arenguestluse kokkuvõte	Lapse tugevused
	Lapse arendamist vajavad oskused
	Kokkulepped lapsevanemaga

Õpetaja allkiri:

LAPSE ARENGU HINDAMINE 3-4 AASTASED

Lapse nimi.....
 õpetaja.....
 Arenguestlusel osalenud lapsevanema allkiri.....
 Arenguestluse toimumise aeg

Ei soovi arenguvestlust.....

Hindamise skaala: – ei oska; V vajab abistamist; + tuleb iseseisvalt toime

Arengu-valdkond	Hindamise kriteeriumid	Sügis	Kevad	Märkused
KEEL JA KÕNE	Nimetab tegevusi pildil			
	Mõistab kohamäärusi (täidab korraldusi: pane sisse, peale, alla)			
	Esitab küsimusi ümbritseva kohta			
	Oskab ennast väljendada lausetega (lihtlauseid, liitlauseid)			
	Suudab kuulata lühikest jutukest (10-15 min)			
	Annab õigesti edasi kuuldud lühijutu			
	Vastab küsimustele kes, kus, mida teeb?			
	Nimetab pildilolevaid esemeid ja teab, milleks neid kasutatakse			
	Kasutab kõneledes „mina“ vormi			
	Teab peast 2-3 realist luuletust			
MATE- MAATIKA	Leiab samasuguse eseme vormi alusel			
	Leiab samasuguse eseme värvuse alusel			
	Eristab mõisteid : öö ja päev			
	Loendab 5-ni			
	Vastab küsimusele „mitu on?“ (saab aru arvumõistest)			
	Kirjeldab aastaegade tunnuseid (abistava materjali toel)			
	Tunneb kolmnurka, ruutu, ringi			
	Orienteerub ruumis (tuttavas keskkonnas)			
KUNST	Suudab luua osadest tervikut (kujunditest pilt, ehitus)			
	Joonistab järele ringi, vertikaalse- ja horisontaalse joone, risti			
	Hoiab õigesti pliiatsit, pintsli, kriiti			
	Oskab kasutada kääre (lõikamisoskus, ohutus)			
	Tunneb 8-11 värvust (punane, kollane, sinine, roheline, must, valge, oranž, lilla, roosa, pruun, hall)			
	Voolib ümaraid ja piklikke vorme			
MUUSIKA	Joonistab äratuntavalt tuttavaid esemeid (maja, inimene)			
	Iseloomustab kuulatud muusikat põhimõistetega (rõõmus-kurb, kõrge-madal, vaikne-vali)			
	-kurb			
	Laulab õpetajaga kaasa			
	Oskab rütmi edasi anda plaksutades, hüpates			
FÜÜSILINE	Tunneb rütmipille (tamburiin, kõlapulgad, marakas) ja oskab laulule kaasa mängida			
	Oskab kasutada tantsides erinevaid vahendeid			
FÜÜSILINE	Valitseb oma keha edaspidi ja tagurpidi liikudes			

ARENG	Kõnnib varvastel säilitades tasakaalu			
	Kõnnib trepist üles-alla vahelduva sammuga			
	Oskab jäljendada ettenäidatud lihtsamaid võimlemisharjutusi			
	Oskab tähele panna märguannet ja selle järgi alustada liikumist			
	Hoiab oma kohta rivistuses (kolonnis, viirus, ringis, paariskolonnis)			
	Oskab kasutada iseseisvalt liumäge, tunnelit, ronimisredelit			
	Viskab ja püüab kahe käega palli			
	Oskab palli veeretada kaaslasele, tähiseni			
	Hüpleb koosjalgadega kohapeal ja edasiliikudes			
	Hüppab üle madala takistuse			
	2 TUNNETUS - JA ÕPI-OSKUSED	Suudab lühikest aega tegutseda iseseisvalt (10-15 min)		
Suudab keskenduda korraga ühele tegevusele ja vajadusel jaotab oma tähelepanu				
Plaanib oma tegevust ja leiab selleks vajalikud vahendid				
Tunneb huvi ümbritseva vastu (uudishimu)				
Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest				
Osaleb eri liiki mängudes (rolli-, võistlus-, ehitus- lauamängudes ja loovtegevustes)				
Liigitab lihtsamate üldmõistete järgi (metsloomad, linnud jne)				
Huvitub tähtedest ja numbritest				
3 SOTSIAAL- SED JA ENESE- KOHASED OSKUSED	Teab enda ja pereliikmete nimesid (eesnimi ja perenimi)			
	Kasutab suheldes rühmakaaslaste nimesid			
	Teab oma vanust, sugu ja oskab määrata soolisi erinevusi teiste juures			
	Paneb end ise riidesse (vajadusel küsib abi nõõpide jms. puhul)			
	Käitub täiskasvanu korralduse järgi (sõnakuulelikkus)			
	Loovutab kaaslasele mänguasja			
	Sööb ise lusika ja kahvliga (õige hoid)			
	Järgib lauakombeid			
	Peseb ja kuivatab ise käsi ja nägu			
	Saab ise WC-s hakkama			
	Oskab ennast väljendada kõne abil			
	Oskab sõlmida lihtsamaid kokkuleppeid			
	Tahab olla iseseisev			
	Väärtustab nii enda kui teiste saavutusi, tundeid			
	Püüab teisi abistada ja lohutada			
	Loob sõprussuhteid (eelistab üht mängukaaslast)			
	Saab aru õigest ja valest käitumisest ning täidab üldtuntud käitumisnorme			
Kasutab viisakusväljendeid				
Tunneb rõõmu oma edusammudest				

Arenguvestluse kokkuvõte	Lapse tugevused
	Lapse arendamist vajavad oskused
	Kokkulepped lapsevanemaga

Õpetaja allkiri:

LAPSE ARENGU HINDAMINE 4-5 AASTASED

Lapse nimi.....

Hindaja õpetaja.....

Arenguestluse osalenud lapsevanema allkiri.....

Arenguestluse toimumise aeg

Ei soovi arenguestlust.....

Hindamise skaala: – ei oska; V vajab abistamist; + tuleb iseseisvalt toime

Arengu-valdkond	Kriteeriumid	Sügis	Kevad	Märkused
KEEL JA KÕNE	Moodustab grammatiliselt õigeid lauseid			
	Oskab kuulnud jutust tähtsamaid seigad nimetada			
	Tunneb mõningaid tähti			
	Suudab jutustada sündmustest oma elus			
	Jutustab pildiseeria järgi			
	Eristab sõnas häälikuid rõhutatud hääldamise abil			
	Teab peast luuletust või liisusalmi			
	Sõrmemängude ajal liigutab igat sõrme eraldi			
MATE-MAATIKA	Järjestab esemeid pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi			
	Annab vajaliku arvu asemeid (1-10)			
	Oskab nimetada ja näha 3-4 eseme ühist tunnust			
	Oskab kasutada ruumimõisteid			
	Oskab nimetada erinevaid kujundeid(ruut, ring, kolmnurk)			
	Järjestab aastaaegu			
KUNST	Oskab oma tööd kirjeldada jutustades oma piltides nii tuttavatest asjadest kui ka oma fantaasiatest			
	Oskab võrrelda kahte suurte erinevustega kunstitööd: värve/süzeed/ meeleolu			
	Lõpetab alustatud töö			
	Kasutab õiget pliiatsihoidu			
	Oskab lihtsustatult kujutada esemeid, loodust, ümbritsevat keskkonda neile iseloomulike tunnuste kaudu			
	Tunneb põhi- ja segatud värvusi, oskab võrrelda heledamaid ja tumedamaid toone			
	Oskab voolimisel detaile omavahel ühendada/massist pisidetaile pigistada			
	Oskab käsitseda kääre ja liimipulka			
	Oskab kleepida erinevatest detailidest/ kujunditest koosneva pildi/mustri			
	Kasutab omandatud oskusi ja töövõtteid iseseisvalt			
MUUSIKA	Laulab õpetajaga ja kogu rühmaga kaasa			
	Teab marsi, hällilaulu mõistet			
	Oskab vasaku/ parema jala ja käega liigutusi sooritada			
	Oskab pillidel mängida kaasmänge õpitud lauludele, liisusalmidele			
FÜÜSILINE	Jälgib ohutusreegleid üksi liikudes ja liikumismängudes			

ARENG	Oskab jäljendada õpetaja poolt ettenäidatud võimlemis-harjutusi ja teeb kaasa mitmest elemendist koosnevat harjutuse kombinatsiooni			
	Oskab tähele panna märguannet ja selle järgi alustada liikumist			
	Hüpleb lühikest aega ühel jalal			
	Hüppab koosjalu kohapeal/edasi liikudes/üle takistuste			
	Hoiab oma kohta erinevates (ring, kolonn, viirg) rivistustes			
	Oskab mõned korrad põrgatada ja püüda palli kahe käega			
	Veeretab palli kaaslasel/esemete pihta			
	Oskab visata palliga kaugusviset			
	Kiigub iseseisvalt			
	Paneb kokku ja võtab lahti keeratavaid esemeid			
SOTSIAAL-SED JA ENESE- KOHASED OSKUSED	Teab oma ees ja perekonna nime			
	Tuleb ise toime riitumisega (nööbid, lukud)			
	Tuleb abita toime WC			
	Hoiab oma asjad korras ja koristab enda järel töö või mänguvahendid			
	Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest			
	Arvestab mängureegleid, ootab mängus järjekorda			
	On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut			
	Lõpetab ebasobiva käitumise ühe meeldetuletuse peale			
	Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid			
	Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest			
	Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses			
	Imiteerib täiskasvanu tegevusi, kasutades tema sõnavara ja maneere			
	Eelistab sootüübilisi mängu			
	Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust			
	Teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab			
	Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt			
	Kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt			
	Järgib viisakusreegleid, teretab, tänab, palub andeks, jätab hüvasti			
	Oskab avalikus kohas sobivaltp käituda ning teab, mida tohib, mida mitte			
	TUNNETU-JA	Tegutseb lühikest aega iseseisvalt (kuni 30 min)		

ÕPI-OSKUSED	Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga			
	Kasutab oma tegevust planeerides ja korraldades sisekõnet			
	Tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega			
	Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid			
	Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte			
	Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes			
	Räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib			
	Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid			
	Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest			
	Omab ettekujutust numbritest, tähtedest ja sümbolitest			
	Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme			
	Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiitiivselt lihtsamaid meeldejätamise viise (mälustrateegiaid)			

Arenguvestluse kokkuvõte	Lapse tugevused
	Lapse arendamist vajavad oskused
	Kokkulepped lapsevanemaga

Õpetaja allkiri:

LAPSE ARENGU HINDAMINE 5-6 AASTASED

Lapse nimi.....

Hindaja õpetaja.....

Arenguestluse osalenud lapsevanema allkiri.....

Arenguestluse toimumise aeg

Ei soovi arenguestlust.....

Hindamise skaala: – ei oska; V vajab abistamist; + tuleb iseseisvalt toime

Arengu-valdkond	1 <i>Hindamise kriteeriumid</i>	Sügis	Kevad	Märkus
KEEL JA KÕNE	Oskab väljendada oma mõtteid			
	Eristab sõnas häälikuid			
	Eristab minevikku ja tulevikku			
	Oskab vestluses oma järjekorda oodata			
	Jutustab eriolukordadest piisavalt täpselt			
	Loeb mõned sõnad kokku			
	Kasutab oma tegevuses suuri trükitähti			
	Leiab sõnas häälikute asukohta			
	Esitab peast 2-3 lühiluuletust			
	Jutustab pildiseeria järgi			
	Suhtleb hästi teiste laste ja täiskasvanutega			
MATE-MAATIKA	Seostab kellaaegu päevakavaga			
	Tunneb lihtsamaid kujundeid (ruut, ring, ristkülik, kolmnurk)			
	Teeb kindlaks esemete arvu kuni 10-ni			
	Tunneb arve arvukaardilt 1-10 ni			
	Oskab jaotada esemete hulka kolme erineva tunnuse alusel			
	Oskab määrata oma asukohta ümbritsevate esemete suhtes			
	Kasutab mõisteid täna, eile, homme			
	Oskab pulga, nõõri abil mõõta esemete pikkust			
KUNST	Oskab oma tööd kirjeldada, võrrelda teiste töödega			
	Julgeb kunstitegevustes mõelda/tegutseda loovalt			
	Tunneb värve ja oskab neid segada soovitud tulemuse saavutamiseks			
	Oskab kasutada ja katta kogu aluspaberi pinda			
	Kujutab (joonistab, voolib, kleebib) esemeid, loodust, aastaaegu, ümbritsevat keskkonda neile iseloomulike tunnuste kaudu			
	Oskab kujutada inimest, loomi, linde lihtsamates asendites/tegevuses			
	Oskab lihtsustatult kujutada esemeid/figure ees-tagga, üleval-all, erinevates proportsioonides/kaugustes			
	Kasutab õiget pliiatsihoidu			
	Rebib lihtsamaid vorme: tükke, ribasid, ümarvorme			
	Lõikab välja lihtsamaid figure, kujundeid			
	Voldib lihtsamaid esemeid			
	Viib alustatud töö lõpuni			
	Kasutab omandatud oskusi ja töövõtteid iseseisvalt			
MUUSIKA	Laulab ühtlases tempos kogu rühmaga			
	Tunneb eesti rahvapille (torupill, kannel)			
	Oskab end väljendada loovalt muusikalise-rütmilise liikumise kaudu			
	Oskab mängida rütmipille õige hoiu ja mänguvõtetega			
FÜÜSILINE	Oskab liikuda õpetaja sõnalise seletuse järgi			

ARENG	Peab kinni ohutusreeglitest üksi liikudes ja liikumismängudes			
	Hoiab oma kohta rivistustes (ring, kolonn, viirg, paariskolonn)			
	Oskab jäljendada õpetaja poolt ettenäidatud võimlemisharjutusi			
	Sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust nõudvaid harjutusi			
	Oskab hüppata kaugus-; kõrgushüpet - peale hüpet ohutult maanduda			
	Oskab visata palliga kaugusviset			
	Põrgatada palli ühe käega ja sööta kahe käega kaaslastele			
	Hüppab koosjalgadega edasiliikudes üle takistuste			
	Kiigub iseseisvalt			
	Oskab käsitleda tuttavaid spordivahendeid (pall, rõngad jne)			
	Oskab sõita jalgrattaga ja tõukerattaga			
	SOTSIAAL-SED JA ENESE-KOHASED OSKUSED	Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone /seisukohti		
Toetab või aitab teist last				
Mängib meeleldi võistlusmänge				
On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele				
Eelistab omasoolisi mängukaaslast ja on väljakujunenud sõprussuhted				
Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd teiste lastega				
Hoiab positiivseid suhteid eakaaslastega				
Järgib mängudes ja tegevustes reegleid, nende täitmist teiste poolt, oskab reegleid teistele selgitada				
Hoiab enda asjad korras				
Järgib süües lauakombeid (söögivaikust, oskab süüa noa ja kahvliga)				
Seob ise kingapaelu (sõlm, lips)				
Püüab lahendada keerulistes olukordades iseseisvalt probleeme				
TUNNETUS- JA ÕPI-OSKUSED	Lõpetab ebameeldiva käitumise ühe meeldetuletuse peale			
	Plaanib oma igapäevategevusi ning üritab alustatud tegevused lõpetada			
	Sooritab eakohaseid ülesandeid iseseisvalt			
	Suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks			
	Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet			
	Kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks			
	Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale			
	Osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes			
	Saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest			
	Kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudes kui ka sarnases olukorras			
Kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust				

Arenguvestluse kokkuvõte

Lapse tugevused

	Lapse arendamist vajavad oskused
	Kokkulepped lapsevanemaga

Õpetaja allkiri:

LAPSE ARENGU HINDAMINE
6-7 AASTASED

Lapse nimi.....

Hindaja õpetaja.....

Arenguestlustel osalenud lapsevanema allkiri.....

Arenguestluste toimumise aeg

Ei soovi arenguestlust.....

Hindamise skaala: – ei oska; V vajab abistamist; + tuleb iseseisvalt toime

Arengu-valdkond	Kriteeriumid	Sügis	Kevad	Märkused selgitused
KEEL JA KÕNE	Suudab jälgida, meeles pidada täiskasvanu seletust			
	Jutustab eri olukordadest piisavalt täpselt			
	Oskab kirjeldada tuttavate esemete ja nähtuste omadusi			
	Oskab edasi anda oma mõtteid			
	Oskab peast luuletusi			
	Eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra sõnas			
	Loeb sõnu kokku			
	Saab aru loetud lausest (3 sõnalisest), suudab kokku viia lause ja pildi			
	Tunneb kõiki tähti			
	Kasutab suuri joonistähti lihtsate sõnade märkimiseks			
	On omandanud õiged kirjutamisvõtted			
	Eristab hääliku pikkusi			
	Teab täis- ja kaashäälikuid			
	Suudab meelde jätta sõnade loetelust 3-5 sõna			
Suudab meelde jätta 3-5 eset pildil				
MATE- MAATIKA	Tunneb ja nimetab kujundeid (ring, ruut, kolmnurk, ristkülik)			
	Tunneb ja nimetab kehi (kera, kuup, nelitahukas)			
	Teab arvude 1-10 järjestust			
	Teeb loendamise teel kindlaks esemete arvu (kuni 10)			
	Teab enam kasutatavate mõõtühikute nimetusi (meeter, liiter, kilogramm, kroon, sent)			
	Järjestab, rühmitab esemeid/nähtusi suurus- asendi- ja ajatunnuste järgi			
	Oskab võrrelda kaht esemete hulka			
	Oskab nimetada antud arvu naaberarvud			
	Oskab kirjutada numbreid 0-9			
	Oskab kella järgi määrata aega täis, pool ja veerandtundides			
KUNST	Liidab lahutab 10 piires			
	Kasutab õiget pliiatsi- ja käärihoidu			
	Oskab kujutada äratuntavalt inimesi ja esemeid erinevate kunstitegevuste läbi			
	Oskab segada värve			
	Lõikab kääridega kontuuri järgi			
	Voolib ja joonistab mälu järgi			
MUUSIKA	Oskab kasutada kogu paberipinda			
	Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmaga/ansambelis kui üksi			
	Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu			
	Oskab mängida lastepillidel ja mängida pilliansambelis			
FÜÜSILINE	Oskab end väljendada loovalt rütmilise liikumise kaudu			
	Tahab liikuda ja tunneb sellest rõõmu			

ARENG	Tunneb paremat ja vasakut kätt			
	Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu			
	Saab aru õpetaja korraldustest ja oskab vastavalt sellele liikuda			
	Laps suudab oma liikumist ette planeerida (üksi, grupis) ja kooskõlastada oma liikumist kaaslaste omaga			
	Oskab käsitseda tuttavaid spordivahendeid (pall, rõngad jne)			
	Oskab rivistuda kolonni, paariskolonni, ringi, viirgu, pikkusjärjekorda			
	Peab kinni ohutusreeglitest liikudes ja mängides			
	Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt			
	Hoiab rütmi liikumisel			
	Oskab sõita, püüda ja põrgatada palli			
	Oskab sõita tõukerattaga ja jalgrattaga			
	Suudab sooritada koordineerimise, tasakaalu ja osavust nõudvaid harjutusi			
	Oskab hüpata kaugus- ja kõrgushüpet ja ohutult maanduda			
	Suudab hüpelda koosjalu, ühel jalal, kääri, harki-kokku ja hüpata üle takistuste			
	Oskab veeretada kukerpalli			
MÄNGU-OSKUSED	Tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mängule keskenduma			

	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast			
	Algatab erinevaid mängu, on juhiks ja arendab mängu edasi			
	Täidab mängudes erinevaid rolle (pea- ja kõrvalrolle), toob mängudes välja rollitoimingud ja -suhted			
	Kasutab mängurollide määramiseks liisusalme			
	Järgib mängureegleid ja oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada			
	Julgeb mängusituatsioonis teistele esineda			
	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele			
	Tunneb rõõmu võidust, suudab taluda kaotust võistlusmängus			
	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid			
	Kasutab mänguvahendeid heaperemehelikult, mängu lõppedes koristab enda järelt			
TUNNETUS-TEGEVUS JA ÕPI-OSKUSED	Tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna, saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg)			
	Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt, kasutab arutlevat dialoogi			
	On suuteline keskenduma kuni pool tundi			
	On omandanud esmased analüüsioskused			
	Kavandab ja korraldab oma igapäevaseid tegevusi, viib alustatu lõpuni			
	Tegutseb täiskasvanu juhiste järgi			
	Suhtub õppimisse positiivselt-tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada			
	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel			
	Tunneb tähti ja numbreid, kasutab neid kui sümboleid, kirjutab oma nime ja teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid			
	Kordab teadlikult üle meeldejäädavat materjali			
	Kasutab uute teadmiste omandamisel erinevaid meeli ja keelevahendeid			
	SOTSIAAL-SED OSKUSED	Mõistab teiste tundeid, arvestab neid käitumises ja vestluses		
Tahab ja julgeb suhelda- huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu				
Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ise				
Käitub üldtuntud käitumisharjumuste kohaselt				
Oskab teistega arvestada ja teha koostööd				
On eakohastes tegevustes algatusvõimeline				
Loob sõprussuhteid				
Saab aru oma-võõra-ühine tähendusest				
Teeb vahet hea ja halva vahel				
Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad				
Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisharjumusi				
Selgitab ja põhjendab oma seisukohti				
ENESE-KOHASED OSKUSED	Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida			
	Muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele			
	Tegutseb iseseisvalt, algatab mängu ja tegevusi			
	Vastutab oma tegevuse eest, räägib oma plaanidest ja kavatsustest			
	Teab, kuidas tervislikult ja ohutult käituda			
	Saab hakkama eneseteenindamisega, on kujunenud esmased tööharjumused			

Arenguvestluse kokkuvõte	Lapse tugevused
	Lapse arendamist vajavad oskused
	Kokkulepped lapsevanemaga

Õpetaja allkiri:

5. ERIVAJADUSEGA LAPSEGA ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA TÖÖ KORRALDUS

Erivajadustega lasteks nimetatakse lapsi, kes erinevad eakaaslastest oma võimetelt, kultuuriliselt või sotsiaalselt taustalt või isiksuseomadustelt sedavõrd, et vajavad oma arengupotentsiaali realiseerimiseks keskkonna ümberkorraldamist (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppekasvatusemeetodid jms.)

Erivajaduste liigid on tekkepõhjustest ja avaldumise eripärast sõltuvalt järgmised: kuulmis-, nägemis-, vaimu-, kõne-, kehakahjustused; spetsiifilised arenguhäired; emotsionaalsed ja käitumishäired; andekus; muukeelne laps.

Koolieelses eas avalduvaid erivajadusi nimetatakse **arengulisteks erivajadusteks**, kooliealiste laste puhul kõneldakse aga **hariduslikest erivajadustest**. Arenguline ja hariduslik erivajadus võib olla nii mahajäämus eakohasest tasemest (arengukahjustus) kui ka andekus mingis arenguvaldkonnas. Varajase sekkumise all mõeldakse lapse sünnist kuni koolimine kuni osutavat multidistsiplinaarset abi, mis hõlmab riskifaktoriga sündinud laste arengu jälgimist, erivajadustega laste võimalikult varajast märkamist, mahajäänud või enam arenenud valdkondade hindamist ja sobiva arendustöö planeerimist ning teostamist. Varajase sekkumise eesmärgiks on kaasa aidata erivajadustega lapse võimetekohasele arengule, toetades seejuures lapse perekonda.

Tegevuste planeerimisel ja elluviimisel arvestatakse järgmisi põhimõtteid:

- sobiva arendustegevuse alustamine niipea, kui lapse erivajadust on märgatud;
- individuaalne lähenemine vastavalt lapse erivajadustele ja keskkonna võimalustele;
- lapsevanemate nõustamine ja juhendamine tegelemaks oma lapsega;
- spetsialistide kaasamine arendustegevusse: meeskonna- ja võrgustikutöö;
- ühest kasvukeskkonnast teise ülemineku toetamine.

Lapse erivajaduste väljaselgitamisel kasutatakse **vaatlusmeetodit** – vaadeldakse lapse päeva lasteaias tervikuna, tegutsemist vabamängu ja õppetegeluste ajal. Materjal kogutakse lapse kasvumappi. Mappi tutvustatakse lapsevanemale.

Lapsevanemaid nõustatakse lapse erivajaduste ja koolikohustuse täitmise edasilükkamise küsimustes arenguestluse vormis:

- tehakse kokkuvõtte uuringutest ja hindamistulemustest;
- kirjeldatakse võimalikult täpselt lapse arengutaset;
- ollakse perele psühholoogiliselt toeks last puudutava teabega toimetulekul (ära kuulamine, julgustamine);
- arutletakse lapse ning pere vajaduste üle;
- palutakse lapsevanemalt teavet koduste arendamisvõimaluste kohta;
- antakse teavet lasteaias ja piirkonnas olemasolevate arendamisvõimaluste kohta;
- vajadusel koostatakse lapsele individuaalne arenduskava (IAK);
- raskema erivajaduse ilmnemisel otsitakse võimalust kasutada tugiisiku abi.

Edasise arendustegevuse tulemuslikumaks planeerimiseks, tuleb lapsevanemal tuua erispetsialistidelt kirjalik kokkuvõtte lapse hetketasemest ja soovitud lasteaiale edaspidiseks arendustegevusteks

Erivajaduste väljaselgitamisel võib vajalikuks osutada laste suunamine meditsiinilistele ja psühholoogilistele uuringutele, mille tulemusel koostatakse probleemse arenguga lapsele erialaspetsialistide poolt rehabilitatsiooniplaan. Rehabilitatsiooniplaan on aluseks lapse edasise arendustegevuse planeerimisele ja läbiviimisele ka lasteaias, kui rehabilitatsiooniplaanis on esitatud lapse arengutaseme põhjalik kirjeldus ning antakse soovitusi õppe- ja kasvatustegevuste korraldamiseks.

Lasteasutus saab lapse arengu kergematest erivajadusest tulenevalt võimaldada lapsele individuaalset lähenemist ja kõneravi. **Erivajadusega lapse arengu toetamine lasteaias toimub meeskonna- ja võrgustikutööna.**

Koolieelne meeskonna/võrgustikutöö

TEGEVUS	SPETSIALISTID/ ÕPETAJAD, KES ARENGUT HINDAVAD/ TOETAVAD	
	Lasteaias	Väljaspool lasteaeda
AEV MÄRKAMINE	Logopeed- Rühmaõpetajad (lastesõim) Lapsevanemad	Sünitusmaja töötaja Perearst KOV sotsiaaltöötaja Eriarstid
LAPSE ARENGU HINDAMINE: Meditiiniline ja psühholoogilis-pedagoogiline diagnostika	Logopeed	Eriarstid Psühholoog, lastepsühhiaater
NÕUSTAMINE: Koostöös sobiva õppevormi leidmine	Logopeed Rühmaõpetajad Liikumisõpetaja Muusikaõpetaja	Psühholoog, lastepsühhiaater Individuaalne abistaja
SEKKUMINE: AEV lapse õpetamine	Rühmaõpetajad Individuaalne abistaja Logopeed Liikumisõpetaja Muusikaõpetaja Lapsevanemad Õpetaja abi	

5.1. LOGOPEEDILINE TÖÖ LASTEAIAS

Logopeedilise töö **eesmärgiks** on kõne- ja keelepüete korrektsioon.

Logopeedilise töö **sisuks** on :

- Lapse kõne arengu taseme hindamine ja kõnepüete väljaselgitamine.
- Lapse kõne arendamine individuaal- ja / või alarühmatundides.

Eesmärgist lähtuvalt on kõnearendustöö peamised **ülesanded**:

- kõne leksiko-grammatilise külje kujundamine;
- siduva kõne arendamine;
- õige hääldamise kujundamine;
- lugemisõskuse algete õpetamine;
- psüühiliste protsesside arendamine;
- laste ettevalmistamine koolis õppimiseks.

Logopeed töötab lasteaias 0,4 kohaga.

Lapsed käivad logopeedi juures 1 – 2 korda nädalas, vastavalt vajadusele, mis tuleneb kõnepüete sügavusest ning töö etapist.

Logopeed arvestab oma töö planeerimisel lisaks iga lapse individuaalsele kõneprobleemile ka alushariduse õppekavaga ning rühmades olevate nädalateemadega.

5.2. INDIVIDUAALNE ARENDUSKAVAD

IAK (1)

lapse arengu põhivaldkondade kaupa

Pihla Lasteaed

1.ÜLDOSA

IAK ajavahemik.....

Lapse nimi.....

Sünniaeg.....

Elukoht.....

Lapsevanem.....

IAK koostajad (nimi,amet,allkiri).....

.....

.....

Varasem arengulugu, lapse arengutaseme kirjeldus, analüüs antud ajahetkel.

2.ARENDUSTEGEVUSE ÜLDISED TINGIMUSED JA EESMÄRGID

Isiklikus rehabilitatsiooniplaanis fikseeritud tingimused ja vajalikud teenused lapsele. Keskkonna kohandamine: ruum, vahendid, õpetajate töövorm, spetsialistide teenused, tugiisik jne. Arendustöö üldeesmärgid (miks ja kuhu soovitakse jõuda).

3. OSKUSTE KIRJELDUS ARENGU PÕHIVALDKONDADES

<i>Arengu- valdkond</i>	<i>Eesmärgid</i>	<i>Oskused</i>	<i>Märkused</i>
Kognitiivsed oskused			
Sotsiaalsed oskused			
Kommuni- katsioon			
Motoorika			
Enese- teenindus			

4.IAK KOKKUVÕTE (perioodi lõpus)

Saavutatud individuaalsed eesmärgid ja omandatud oskused. Edasise arendustegevuse põhisuunad, korduva hindamistegevuse vajadus. Tagasiside meeskonnaliikmetelt, sh lapsevanematelt. Hinnang IAK toimimisele. Kokkuvõtte kuupäev.....

IAK (2)
õppetegevuse valdkondade ja üldoskuste kaupa
Pihla Lasteaed

1.ÜLDOSA

IAK ajavahemik.....
Lapse nimi.....
Sünniaeg.....
Elukoht.....
Lapsevanem.....
IAK koostajad (nimi,amet,allkiri).....
.....
.....

2.ARENDUSTEGEVUSE ÜLDISED TINGIMUSED JA EESMÄRGID

Isiklikus rehabilitatsiooniplaanis fikseeritud tingimused ja vajalikud teenused lapsele. Keskkonna kohandamine: ruum, vahendid, õpetajate töövorm, spetsialistide teenused, tugiisik jne. Arendustöö üldeesmärgid (miks ja kuhu soovitakse jõuda).

3. OSKUSED ÕPPETEGEVUSE VALDKONDADE JA ÜLDOSKUSTE KAUPA

<i>Õppetegevus/ üldoskused</i>	<i>Eesmärgid</i>	<i>Raskusaste</i>	<i>Märkused</i>
Mina ja keskkond			
Keel ja kõne			
Matemaatika			
Kunst			
Muusika			
Liikumine			
Eesti keel kui teine keel			
Õpi- ja tunnetus- tegevused			
Mäng			
Sotsiaalsed oskused			
Enesekoha-			

sed oskused			
-------------	--	--	--

4.IAK KOKKUVÕTE (perioodi lõpus)

Saavutatud individuaalsed eesmärgid ja omandatud oskused. Edasise arendustegevuse põhisuunad, korduva hindamistegevuse vajadus. Tagasiside meeskonnaliikmetelt, sh lapsevanematelt. Hinnang IAK toimimisele. Kokkuvõtte kuupäev.....

6. KOOSTÖÖ

6.1. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Koostöö põhimõtted:

- Hea koostöö lasteaia ja pere vahel tagab parima toetuse lapse arengule;
- Perekond kannab peamist vastutust lapse kasvatamise, hoolitsuse ja arengu eest;
- Lasteasutuse pedagoogid austavad perekonna kasvatuspõhimõtteid, teevad lapsevanemaga lapse arengu ja õppimise soodustamiseks koostööd, mis toetub vastastikusele usaldusele ja lugupidamisele;
- Lasteaia pedagoogid hoiavad lapse ja pere kohta käivat infot konfidentsiaalselt.

Koostöö korraldus

Lasteaia üldine koostöö peredega

Lasteaia koostöö lastevanematega	Peredel on võimalus külastada lasteaia üritusi
	Lastevanematel võimalus teha ettepanekuid ja pakkuda koostööd õppetegevuse läbiviimise, ühisürituste kohta
	Lapsevanematel on võimalus anda hinnang lasteaia tegevuse kvaliteedile Selleks korraldatakse rahulolu küsitlusi.
	Vähemalt üks kord aastas toimuvad lastevanemate rühma koosolekud
	Koolieelikute vanematega toimub lõpuürituste koosolek
	Lasteaias on vanematest koosnev hoolekogu. Hoolekogu koosneb igast rühmast valitud lastevanemate esindajatest, lasteaia juhust ja valla esindajast.
	Igast rühmast valitakse asendusliikmed , kes abistavad rühma ürituste korraldamisel ja toetavad otsustes hoolekogu liiget, vajadusel asendab hoolekogu liiget hoolekogu koosolekul.
	Lasteaias on koos kooliga kodulehekül, mis kajastab lasteaia ja koolielu, jagab kiiret infot
	Lasteaed osaleb programmis „Kiusamisest vaba lasteaed ja kool“. Lastevanematele antakse tagasisidet programmist ja tehakse koostööd teemade leidmisel.
	Uutele peredele korraldatakse lasteaia tutvumise päev.

Rühmaõpetaja koostöö lastevanematega

Rühmaõpetaja koostöö lastevanematega	Pereliikmetele pakutakse võimalust külastada rühma, osaleda rühma tegemistes
	Õpetajad tutvustavad lastevanematele lasteaia kodukorda
	Õpetajad tutvustavad lastevanematele rühma tegevuskava, lasteasutuse õppekava, nädalaplaane
	Arenguveestlused viiakse läbi üks kord õppeaasta lõpus ja vastavalt vajadusele või lapsevanema soovile õppeaasta jooksul
	Õhtuti annab õpetaja lapsevanemale tagasisidet lapse päevast
	Õpetajad nõustavad lastevanemaid õppe- ja kasvatusküsimustes
	Rühmaõpetajad korraldavad koostöös muusikaõpetajaga ühisüritusi peredele
	Lastevanematele on üles pandud lasteaeda ja rühmaelu puudutav info.
	Lastevanematele info kiiremaks edastamiseks on koostatud rühmades lastevanemate listid

6.2. KOOSTÖÖ KOOLIGA JA TEISTE LASTEAEDADEGA

Koostöö teiste maakonna lasteaedadega

Koostöö teiste maakonna lasteaedadega	Ühised nõupidamised, seminarid, õppepäevad, kursused, alushariduse konverents
	Töötavad ainesektsioonid: direktorid, muusikaõpetajad, logopeedid, lasteaiaõpetajad.
	Lahtiste tegevuste külastused teistes lasteaedades.

Koostöö kooliga

Koostöö kooliga	Ühised üritused- advendihommikud, EV aastapäeva tähistamine, Tähed muusikas, koolieelikud kooliga tutvumas
	Kooliõpetajate ja lasteaiaõpetajate ühised infotunnid ja koosolekud, koolitustest tagasiside andmine, loetud raamatute tutvustamine jne.
	Koolikaardi edastamine kooli
Koostöö Kaali kooliga	Saame kokku Kaali Koolis 2 korda aastas Koostöö Kaali hoolekoguga

7. ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

- Lasteaia õppekava peab olema vastavuses alushariduse riikliku õppekavaga.
- Lasteaia õppekava on arenev dokument, mis muutub koos ajaga.
- Lasteaia õppekava on koostatud lasteaia pedagoogide poolt.
- Lasteaia õppekava on vastu võetud pedagoogilises nõukogus ja kinnitatud direktori allkirjaga.
- Lasteaia õppekava vaadatakse üle iga õppeaasta alguses lasteaia pedagoogide poolt.
- Lasteaia õppekava parendus- ja muudatusettepanekuid võivad esitada kõik pedagoogilise nõukogu. Ettepanekud arutatakse läbi ja võetakse vastu pedagoogilises nõukogus.
- Lasteaia õppekava uuendamise korra eest vastutab lasteasutuse direktor.
- Lasteaia õppekava on kinnitatud pedagoogilisel nõupidamisel 1.11.2018.
- Lasteaia õppekava on kinnitatud hoolekogu poolt nov 2018
- Lasteaia õppekava on kinnitatud direktori käskkirjaga nr 2,2.11.2018

Lisa 1 Nädalakava vormid

Puhh ja sõbrad rühma (noorema rühma) nädalakava

NÄDALA TEEMA:

EESMÄRGID:

Eneseoskused

Hommikuringid ja kõne.

Matemaatika

Käeline ja kunsti tegevus: -

Mäng –

Peenmotoorika –

TEGEVUS	ESMASPÄEV	TEISIPÄEV	KOLMAPÄENELJANELJAPÄEV	REEDE
HOMMIKURING + KÕNEAREND				
MATEMAATIKA				
KÄELINE TEGEVUS				
MUUSIKA		MUUSIKA		MUUSIKA
PEENMOTOORIKA				
MÄNG				

Lisa 1 Poku rühma (vanema rühma) nädalakava

NÄDALA TEEMA

Eesmärgid	LAPS:
Mina ja keskkond	●
Matemaatika	●
Keel ja kõne	●
Kujutavad tegevused	●
Liikumine	●
Mäng	●
Sotsiaalne kasvatus	●

	Esmaspäev	Teisipäev	Kolmapäev	Neljapäev	Reede
Hommikuring					
Raamat					
Keel ja kõne					
Matemaatika					
Kunstitegevused					
Teadusnurk					
Loovmäng					
Õuetegevused					
Muud tegevused					
Liikumine					
Individaalsed tegevused					

KÜSITLUSLEHT LAPSEVANEMALE

LAPSE NIMI

LAPSE VANUS

Milline on Teie lapse tervis (kas tal on millegi vastu allergiline, on tal kroonilisi haigusi)?

.....
.....

Kas ja millisel kellaajal on laps harjunud magama? Millised on tema harjumused uinumisel (lutt, unejutt, kaisuloom jms)?

.....
.....

Millised on Teie lapse suhted teiste lastega? ..,.....

.....

Kui palju Te keskmiselt viibite oma lapsega õues?

.....

Teie pere ootused, soovid ja ettepanekud lasteaia personalile

.....

.....

Kuupäev Allkiri